

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

İNGİLİZCE ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖZEL ALAN
YETERLİLİKLERİNİN YÖK, MEB VE İNGİLİZ DİLİ EĞİTİMİ
LİSANS PROGRAMLARINDA BULUNAN YETERLİLİKLER
AÇISINDAN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
BÜŞRA GÖRKAŞ

Antalya
Ocak, 2017

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

İNGİLİZCE ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖZEL ALAN
YETERLİLİKLERİNİN YÖK, MEB VE İNGİLİZ DİLİ EĞİTİMİ
LİSANS PROGRAMLARINDA BULUNAN YETERLİLİKLER
AÇISINDAN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
BÜŞRA GÖRKAŞ

Danışman
Prof. Dr. Şerafettin KARAKAYA

Antalya
Ocak, 2017

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum bu çalışmayı, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı dűşecek bir yol ve yardıma başvurmaksızın yazdığımı, yararlandığım eserlerin kaynakalardan gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserleri her kullanımında alıntı yaparak yararlandığımı belirtir; bunu onurumla doğrularım. Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara katlanacağımı bildiririm.

20 / 01 / 2017

Bűřra GÖRKAŐ

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Büşra GÖRKAŞ 'nın bu çalışması 20.01.2017 tarihinde jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Tezli Yüksek Lisans Programında **Yüksek Lisans Tezi** olarak **oy birliği/oy çokluğu** ile kabul edilmiştir

Başkan : Prof. Dr. Erdoğan KÖSE
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri

Üye : Prof. Dr. Günseli ORHON
Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri

Üye (Danışman) : Prof. Dr. Şerafettin KARAKAYA
Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri

İMZA

YÜKSEK LİSANS TEZİNİN ADI: İNGİLİZCE ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖZEL ALAN YETERLİLİKLERİNİN YÖK, MEB VE İNGİLİZ DİLİ EĞİTİMİ LİSANS PROGRAMLARINDA BULUNAN YETERLİLİKLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

ONAY: Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulunun tarihli ve sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Mehmet CANBULAT
Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Nesillerin müessiri olan öğretmenler, nitelikli bireyler yetiştirilmesinde ve dolayısıyla toplumun inşasında temel role sahiptir. Sahip olduğu bu temel rol nedeniyle insanoğlunun öğrenme ihtiyacı var oldukça bir meslek olarak öğretmenlik, aynı önemi taşımayı sürdürecektir. Nitekim bu, öğretmenliğin bir meslek grubu olmasının hem bir nedeni hem de bir sonucudur. Diğer bir neden ise öğretmenlik mesleğinin belirli yeterlilikler gerektirmesidir. Bu yeterlilikler değişen birey ve toplumun ihtiyaçlarıyla birlikte yeniden sorgulanmaktadır. Buradan yola çıkarak bu çalışma, son sınıfta okuyan İngilizce öğretmeni adaylarının özel alan yeterliliklerinin YÖK ve MEB tarafından belirlenen yeterlilikler ile İngiliz Dili Eğitimi lisans programında yer alan yeterlilikler açısından incelenmesini amaçlamaktadır. Karma yöntemden yararlanılarak yürütülen bu çalışma beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde giriş ve araştırmanın problemine, ikinci bölümde araştırmanın kuramsal alt yapısına ve konuya ilişkin yapılan araştırmalara, üçüncü bölümde araştırmanın yöntemine, dördüncü bölümde bulgulara ve beşinci bölümde de sonuç, tartışma ve önerilere yer verilmiştir.

Tez çalışmalarım sürecinde engin bilgisiyle, tecrübeleriyle desteğini benden esirgemeyen ve her zaman yol gösteren; manevi desteği, ilgisi ve içtenliği ile de bana güç veren değerli danışmanım Prof. Dr. Şerafettin KARAKAYA'ya teşekkürü bir borç bilirim.

Çalışmalarımda bana destek olan, stresimi, sıkıntılarımı paylaştıkları kadar mutluluklarıma da ortak olan sevgili arkadaşlarım Arş. Gör. Gülnar ÖZYILDIRIM'a, Arş. Gör. Ahmet SU'ya, Arş. Gör. Fatma Şeyma KOÇ'a, Arş. Gör. İmran Nazike AVCI'ya, Ezgi SU'ya ve Eren SU'ya sonsuz teşekkür ediyorum.

Derin bilgisiyle bana her an destek olan, sevgisi ve şefkatiyle beni her zorlukta tutup kaldıran babam Doç. Dr. İrfan GÖRKAŞ ve annem Ülkü GÖRKAŞ'a, sabrı ve yardımları ile bana destek olan ev arkadaşım, kardeşim Hüseyin Buğra GÖRKAŞ'a çok teşekkür ediyorum. Son olarak, bu süreçte beni yalnız bırakmayan sevgili nişanlım Arş. Gör. Emrah KAYABAŞI ve değerli ailesine teşekkürlerimi sunuyorum.

Antalya, 2017

Büşra GÖRKAŞ

ÖZET

İNGİLİZCE ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖZEL ALAN YETERLİLİKLERİNİN YÖK, MEB VE İNGİLİZ DİLİ EĞİTİMİ LİSANS PROGRAMINDA YER ALAN YETERLİLİKLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

GÖRKAŞ, Büşra

Yüksek lisans, Eğitim Bilimleri Bölümü

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Şerafettin KARAKAYA

Ocak 2017, 164 Sayfa

Bu çalışmanın amacı, İngilizce öğretmen adaylarının özel alan yeterliliklerinin YÖK, MEB ve İngiliz Dili Eğitimi lisans programlarında bulunan yeterlilikler açısından incelemektir. Araştırma, nitel ve nicel araştırma yöntemlerinin bir arada kullanıldığı karma yöntem desenlerinden yakınsayan paralel desenden yararlanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın nitel kısmında bütüncül tek durum deseninden yararlanılırken nicel kısmı ise tarama modeline uygun olarak tasarlanmıştır. Nicel verilerin elde edildiği araştırma grubu uygun örnekleme yöntemi kullanılarak oluşturulmuştur. Dolayısıyla nicel veriler 2015-2016 akademik yılı bahar döneminde Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi İngiliz Dili Eğitimi bölümünde 4. sınıf 8. dönemde olan 85 öğretmen adayından elde edilmiştir. Nitel veriler ise özel alan yeterliliklerine ilişkin mevcut dokümanlardan, İngiliz Dili Eğitimi lisans programına yönelik ders tanıtım formlarından ve gözlem verilerinden sağlanmıştır. Gözlem verilerinin elde edildiği araştırma grubunun belirlenmesinde ise üç aşamalı bir yol izlenmiştir. Öncelikle öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamasına katıldığı dört okul, ilkokul ve ortaokul olarak tabakalandırılmıştır. Ardından okullardan basit seçkisiz örnekleme yoluyla 1 ilkokul ve 1 ortaokul seçilmiştir. Öğretmen adaylarının okullardaki sayıları göz önünde bulundurularak ortaokuldan 5 ve ilkokuldan 5 olmak üzere araştırmaya katılmaya gönüllü toplamda 10 öğretmen adayı seçilmiştir. Nicel

veriler araştırmacı tarafından hazırlanan “İngilizce Öğretmeni Özel Alan Yeterlilik Testi”, nitel veriler ise “İngilizce Öğretmeni Özel Alan Yeterliliklerine İlişkin Gözlem Formu” aracılığıyla toplanmıştır. Normal dağılım gösteren nicel verilerde, öğretmen adaylarının yeterlilik düzeylerinin tespit edilmesinde ortalama, standart sapma, yüzde ve frekans analizleri kullanılmıştır. Yeterlilik düzeylerinin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek amacıyla bağımsız örneklem için t-testi, mezun olunan lise türüne göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek amacıyla da Tek Yönlü Varyans Analizi kullanılmıştır. Nitel verilerin çözümlenmesinde ise yüzde, frekans ve Mann-Whitney U testinden yararlanılmıştır. Araştırma sonucunda, YÖK ve MEB tarafından belirlenen yeterlilikler arasında kapsam ve içerik bakımından farklılıkların bulunduğu, yeterliliklerin İngiliz Dili Eğitimi lisans programı tarafından %88,4 oranında karşılandığı, İngilizce öğretmeni adaylarının özel alan yeterliliklerinin orta düzeyde olduğu ($\bar{x}=19,55$) ve gözlem sonuçlarının ($\bar{x}=149,5$) da bu bulguyu desteklediği sonucuna ulaşılmıştır. İngilizce öğretmeni adaylarının özel alan yeterliliklerinin cinsiyet ve mezun olunan lise türüne göre farklılaşmadığı fakat öğrenim türüne göre örgün öğrenim lehine manidar bir farklılaşmanın olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Özel Alan Yeterlilikleri, İngilizce Öğretmeni, Öğretmen Eğitimi, Öğretmen Yeterlilikleri

ABSTRACT

EXAMINING PRE-SERVICE ENGLISH TEACHERS' SUBJECT AREA COMPETENCIES' LEVEL IN TERMS OF MONE, HEC SUBJECT AREA COMPETENCIES AND COMPETENCIES STATED ON ENGLISH LANGUAGE TEACHING CURRICULUM

GÖRKAŞ, Büşra

Master's Thesis, The Department of Educational Sciences

Supervisor: Prof. Dr. Şerafettin KARAKAYA

Ocak 2017, 164 Pages

The purpose of this research is to examine the subject area competencies of pre-service teachers of English Language in terms of the competencies determined by Ministry of National Education (MONE) and Higher Education Council (HEC), and the competencies stated on English Language Teaching curriculum. The research was conducted by using convergent parallel design which is one of the mixed method designs providing the usage of both qualitative and quantitative research methods. The holistic single case descriptive design was used on qualitative part and descriptive survey model was followed on the quantitative part of the research. The participants of quantitative part of research were selected according to convenient sampling. They consist of 85 senior pre-service English teachers studying at 8th term of English Language Teaching Department of Akdeniz University Faculty of Education. The qualitative data were acquired from the related documents, course introduction forms of English Language Teaching Department of Akdeniz University and observation data. The three-phased approach is conducted in determining participants for observation. First of all, the schools where pre-service English teachers had teaching practicum were stratified as primary and secondary school. Using simple random sampling, 1 primary school and 1 secondary school were chosen among four schools. Considering the number of students, 5 pre-service

English teachers from primary school and 5 pre-service English teachers from secondary school -10 student-teachers in total- were selected for observation according to their willingness to participate. Quantitative data were gathered by using “Subject Area Competency Test for Teachers of English Language” and “Subject Area Competency Observation Form of Teachers of English Language”. Quantitative data distributing normally were analysed by using mean, standard deviation, percentage and frequency distribution. Independent samples t-Test was used to determine whether the data differentiated significantly in terms of gender and one way ANOVA was applied to determine whether the data differentiated significantly in terms of high schools that pre-service English teachers graduated. Qualitative data were analysed by using percentage, frequency and Mann-Whitney U test. The results of the research indicate that competencies defined by MONE and HEC differ in scope and content and also the competencies are covered by %88,4 of course content of English Language Teaching Department. Moreover, subject area competency level of pre-service English teachers is found as medium level ($\bar{x}=19,55$) and this finding is supported by the observation data ($\bar{x}=149,5$). It is found that the scores pre-service teachers acquired on subject area competency test do not vary significantly in terms of gender and high schools they graduated, however, observation scores differ significantly in terms of gender and they differ in favour of woman pre-service teachers. Furthermore, the scores differ significantly in terms of education type in favour of the pre-service teachers studying at formal education.

Keywords: Subject Area Competencies, Teacher of English Language, Teacher Education, Teacher Competencies.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	i
ÖZET.....	iii
ABSTRACT	v
TABLolar LİSTESİ.....	xi
ŞEKİLLER VE GRAFİKLER LİSTESİ.....	xiv
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xiv

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Problem	6
1.3. Araştırmanın Amacı ve Alt Problemleri	6
1.4. Araştırmanın Önemi.....	7
1.5. Araştırmanın Varsayımları.....	12
1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları	12
1.7. Tanımlar	13
1.8. Kısaltmalar	13

BÖLÜM II

ALANYAZIN VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Yeterlilik Kavramı	14
2.2. Öğretmen Yeterlilikleri	16
2.2.1. Genel Kültür	24
2.2.2. Öğretmenlik Meslek Bilgisi	25
2.2.3. Öğretmenlik Uygulamaları.....	27
2.2.4. Özel Alan.....	28
2.3. Bazı Ülkelerde İngilizce Öğretmeni Özel Alan Yeterlilikleri.....	29
2.4. Yükseköğretim Kurulu Tarafından Belirlenen Öğretmen Yeterlilikleri.....	38

2.4.1. Konu Alanı ve Alan Eğitime İlişkin Yeterlilikler	39
2.4.2. Öğrenme-Öğretme Sürecine İlişkin Yeterlilikler	41
2.4.3. Öğrencilerin Öğrenmelerini İzleme, Değerlendirme ve Kayıt Tutmaya İlişkin Yeterlilikler	43
2.4.4. Tamamlayıcı Mesleki Yeterlilikler	44
2.5. Milli Eğitim Bakanlığı Tarafından Belirlenen Yeterlilikler.....	47
2.5.1. Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri.....	50
2.5.2. Özel Alan Yeterlilikleri	52
2.5.3. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından Belirlenen İngilizce Öğretmeni Özel Alan Yeterlilikleri	53
2.6. İngiliz Dili Eğitimi Programlarında Yer Alan Özel Alan Yeterlilikleri	62
2.7. Yurtdışında Yapılan Araştırmalar	66
2.7.1. Genel Yeterlilikler Üzerine Yapılan Çalışmalar	66
2.7.2. Özel Alan Yeterlilikleri Üzerine Yapılan Çalışmalar	67
2.8. Yurtdışında Yapılan Araştırmalar	71

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli	76
3.2. Çalışma Grubu	81
3.3. Veri Toplama Araçları	84
3.3.1. Nicel Veri Toplama Araçları	84
3.3.1.1. İÖÖAYT'nin oluşturulması ve Geçerlik-Güvenirlik Çalışması.....	84
3.3.2. Nitel Veri Toplama Araçları	91
3.3.2.1. İngilizce Öğretmeni Özel Alan Yeterliliklerine İlişkin Gözlem Formu	91
3.4. Verilerin Toplanması	96
3.5. Verilerin Analizi.....	98

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1. İngiliz dili eğitimi lisans programındaki derslerin, İngilizce öğretmeni özel alan yeterliliklerine göre dağılımına yönelik alt probleme ilişkin bulgular.....	99
4.2. İngilizce dili eğitimi lisans programının, İngilizce öğretmenliği özel alan yeterliliklerini karşılama düzeyine yönelik alt probleme ilişkin bulgular	104
4.3. İngiliz Dili Eğitimi Lisans Programı Kapsamı Dışında Kalan İngilizce Öğretmeni Özel Alan Yeterliliklerinin Tespit Edilmesine Yönelik Alt Probleme İlişkin Bulgular	111
4.4. Milli Eğitim Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurulu Tarafından Belirlenen İngilizce Öğretmeni Özel Alan Yeterlilikleri İle İngiliz Dili Eğitimi Lisans Programında Yer Alan Yeterlilikler Arasındaki Benzerlik Ve Farklılıkların Belirlenmesine Yönelik Alt Probleme İlişkin Bulgular	111
4.5. İngilizce Öğretmeni Adaylarının Özel Alan Yeterlilik Düzeylerinin Tespit Edilmesine Yönelik Alt Probleme İlişkin Bulgular	114
a) İngilizce Öğretmenliği Özel Alan Alt Yeterliliklerine İlişkin Nitel ve Nicel Bulgular	117
4.6. İngilizce Öğretmen Adaylarının Özel Alan Yeterlilik Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre Manidar Olarak Farklılaşıp Farklılaşmadığına Yönelik Alt Probleme İlişkin Bulgular	122
a) İngilizce Öğretmeni Adaylarının Özel Alan Yeterlilik Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine İlişkin Nicel ve Nitel Bulgular	122
b) İngilizce Öğretmeni Adaylarının Özel Alan Yeterlilik Düzeylerinin Öğrenim Türü Değişkenine İlişkin Nicel ve Nitel Bulgular	124
c) İngilizce Öğretmeni Adaylarının Özel Alan Yeterlilik Düzeylerinin Mezun Olunan Lise Türüne İlişkin Nicel ve Nitel Bulgular	126

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma.....	127
5.2. Öneriler	133
KAYNAKÇA.....	136
EK 1: İngilizce Öğretmeni Özel Alan Yeterlilik Testi	148
EK 2: Uzman Görüşü Formu.....	155
EK 3:İngilizce Öğretmeni Özel Alan Yeterliliklerine İlişkin Gözlem Formu....	158
EK 4: İzin Dilekçeleri.....	160

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1.1.İngilizce ÖABT Net Ortalamaları Dağılımı	11
Tablo 2. 1.İngilizce Öğretmeni Yabancı Dil Olarak İngilizce Dil ve Dil Edinimi Yeterlilikleri	33
Tablo 2.2.Yabancı Dil Öğretmeni Standartları	34
Tablo 2.3.YADÖAP Yeterlilikleri	36
Tablo 2.4.Konu Alanı ve Alan Eğitimine İlişkin Yeterlilikler.....	40
Tablo 2.5.Öğrenme-Öğretme Sürecine İlişkin Yeterlilikler	42
Tablo 2.6.Öğrencilerin Öğrenmelerini İzleme, Değerlendirme ve Kayıt Tutmaya İlişkin Yeterlilikler	43
Tablo 2.7.Tamamlayıcı Mesleki Yeterlilikler	44
Tablo 2.8.Öğretmen Yeterlilikleri.....	46
Tablo 2.9.Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri	51
Tablo 2.10.MEB İngilizce Öğretmeni Özel Alan Yeterlilikleri.....	55
Tablo 2.11.İngilizce öğretmenliği lisans programı ders dağılımı	63
Tablo 3.1.Çalışma Grubunun Cinsiyete Göre Dağılımı.....	81
Tablo 3.2.Çalışma Grubunun Öğrenim Türüne Göre Dağılımı	82
Tablo 3.3.Çalışma Grubunun Öğretmenlik Uygulaması Dersine Katıldıkları Okullara İlişkin Dağılım	83
Tablo 3.4.Öğretmenlik Uygulaması Derslerinde Gözlem Yapılan Öğretmen Adaylarının Cinsiyete İlişkin Dağılımı	83
Tablo 3.5.Öğretmenlik Uygulaması Derslerinde Gözlem Yapılan Öğretmen Adaylarının Öğrenim Türüne İlişkin Dağılımı	84
Tablo 3.6.Yeterliliklere İlişkin Tek Boyutlu Belirtke Tablosu	86
Tablo 3.7.Soruların Yeterliliklere İlişkin Dağılımı.....	87
Tablo 3.8.İÖÖAYT Madde Analizi Sonuçları.....	88
Tablo 3.9.Madde Ayırtedicilik İndeksi	89
Tablo 3.10.Gözlem Formu Uzman Görüşüne İlişkin Dağılımlar	93
Tablo 3.11.Lawshe İç Geçerlilik Oranı Hesaplamada Minimum Değer ve Uzman Sayısı	93
Tablo 3.12.Gözlem Formuna İlişkin Uzmanlardan Elde Edilen Görüşlere İlişkin İç Geçerlilik Oranları	94

Tablo 3.13.Gözlemciler Arası Uyuşma Katsayısına İlişkin Cohen Kappa Sonuçları	95
Tablo 3.14. Gözlemciler Arası Uyuşma Katsayısına İlişkin Cohen Kappa Sonuçları	96
Tablo 3.15.Öğretmen Adaylarının Uygulamalarına İlişkin Gözlem Süreci	97
Tablo 4.1.İngilizce Öğretim Süreçlerini Planlama ve Düzenleme Yeterliliklerini Kazandırabilecek Dersler	100
Tablo 4.2.Dil Becerilerini Geliştirme Yeterliliklerini Kazandırabilecek Dersler	101
Tablo 4.3.Dil Gelişimini İzleme ve Değerlendirme Yeterliliklerini Kazandırabilecek Dersler	102
Tablo 4.4.Okul, Aile ve Toplumla İşbirliği Yapma Yeterliliklerini Kazandırabilecek Dersler	103
Tablo 4.5.İngilizce Alanında Mesleki Gelişimini Sağlama Yeterliliklerini Kazandırabilecek Dersler	104
Tablo 4.6.Özel Alan Yeterliliklerinin İngilizce Öğretmenliği Bölümü Birinci Sınıf Lisans Programındaki Derslere İlişkin Frekans Dağılımı	105
Tablo 4.7.Özel Alan Yeterliliklerinin İngilizce Öğretmenliği Bölümü İkinci Sınıf Lisans Programındaki Derslere İlişkin Frekans Dağılımı	107
Tablo 4.8.Özel Alan Yeterliliklerinin Üçüncü Sınıf Derslerine İlişkin Dağılımı	108
Tablo 4.9.Özel Alan Yeterliliklerinin Dördüncü Sınıf Derslerine İlişkin Dağılımı	109
Tablo 4.10.MEB İngilizce Öğretmeni Özel Alan Yeterliliklerinin İngiliz Dili Eğitimi Lisans Programı Dersleri Tarafından Karşılanma Düzeyi	110
Tablo 4.11.Öğretmen Adaylarının İÖÖAYT'ten Aldıkları Puanlara İlişkin Betimsel İstatistikler.....	114
Tablo 4.12.Normallik Testlerine İlişkin Sonuçlar.....	115
Tablo 4.13.İngilizce Öğretmeni Özel Alan Yeterlilik Testinden Alınan Puanlara İlişkin Betimsel İstatistikler	116
Tablo 4.14.İngilizce Öğretmeni Adaylarının Özel Alan Yeterliliklerine İlişkin Gözlem Sonuçları.....	117
Tablo 4.15.İngilizce Öğretmeni Özel Alan Alt Yeterliliklerine İlişkin Bulgular	118
Tablo 4.16.Öğretim Sürecini Planlama ve Düzenleme Alt Yeterliliği Gözlem Sonuçlarına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı	119

Tablo 4.17.Öğrenme-Öğretme Süreci Alt Yeterliliği Gözlem Sonuçlarına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	120
Tablo 4.18.Dil Becerilerinin Geliştirilmesi Alt Yeterliliği Gözlem Sonuçlarına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	121
Tablo 4.19.İngilizce Öğretmeni Özel Alan Yeterlilik Testinden Alınan Puanların Cinsiyete Göre t-Testi Sonuçları	123
Tablo 4.20.Öğretmen Adaylarının Gözlem Puanlarının Cinsiyete Göre Mann-Whitney U Testi Sonuçları.....	123
Tablo 4.21.İngilizce Öğretmeni Özel Alan Yeterlilik Testinden Alınan Puanların Öğrenim Türüne Göre t-Testi Sonuçları	124
Tablo 4.22.İngilizce Öğretmeni Özel Alan Yeterliliklerine İlişkin Gözlem Sonuçlarının Öğrenim Türü Değişkeni Mann-Whitney U Testi Sonuçlar	125
Tablo 4.23.İngilizce Öğretmeni Adaylarının Özel Alan Yeterlilik Testinden Alınan Puanların Mezun Olunan Lise Türüne Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	126

ŞEKİLLER VE GRAFİKLER LİSTESİ

Şekil 1.1. Öğretmen Yeterlilikleri ile Öğretmen Stratejisi İlişkisi.....	8
Şekil 2.1. Yeterlilik kavramının temelleri.....	15
Şekil 2.2. Yeni Yeterlilik Alanları ve Becerileri.....	17
Şekil 2.3. Öğretmen yeterlilikleri çerçevesi.....	18
Şekil 2.4. AEB Öğretmen Standartları.....	20
Şekil 2.5. Öğretmenlik Standartları.....	21
Şekil 2.6. Özel Alan Yeterlilikleri Modeli.....	53
Şekil 2.7. İngilizce Öğretmeni Yeterlilikleri.....	30
Şekil 3.1. Çeşitleme	78
Şekil 3.2. Araştırmada izlenen karma yöntem desenlerinden yakınsayan paralel desen	80
Grafik 4.1. Verilerin Dağılımına İlişkin Histogram Grafiği	116
Grafik 4.2. Verilerin Dağılımına İlişkin Q-Q Plot Grafiği	116

KISALTMALAR LİSTESİ

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

YÖK: Yükseköğretim Kurulu

MEGEP: Milli Eğitimi Geliştirme Projesi

İÖÖAYT: İngilizce Öğretmeni Özel Alan Yeterlilik Testi

ÖSYM: Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi

TYYÇ: Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi

TED: Türk Eğitim Derneği

TESOL: İngilizceden Başka Bir Dil Konuşanlara İngilizce Öğreten Öğretmenler
Topluluğu

ÖABT: Özel Alan Bilgisi Testi

KPSS: Kamu Personeli Seçme Sınavı

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde problem durumuna, araştırmanın amacı ve alt problemlerine, araştırmanın önemine, varsayımlarına, sınırlılıklarına ve tanımlara yer verilecektir.

1.1. Problem Durumu

Toplumlarda meydana gelen siyasal, ekonomik ve teknolojik gelişmeler, bireysel ya da toplumsal düzeyde iletişimin hızlanması ve sanayi toplumundan bilgi toplumlarına geçilmesiyle yeni ihtiyaçların oluşması, günümüzde en az bir yabancı dilin öğrenilmesini gerekli hale getirmiştir.

Çelebi (2006), günümüz bilgi toplumunda yaşayan bireylerde bulunması gereken özelliklerden birinin en az bir yabancı dilde yazılı ve sözlü olarak iletişim kurabilme yeteneği olduğunu ifade etmektedir. Küresel değişme ve gelişmelerin bir sonucu olarak ihtiyaç haline gelen yabancı dilin öğrenimi ve öğretimi Türkiye’de 1950’li yıllardan itibaren üzerinde durulan bir konu haline gelmiştir. Türkiye Cumhuriyeti Kalkınma Bakanlığı tarafından hazırlanan 2014-2018 Onuncu Kalkınma Planında, mevcut toplumsal değişme ve gelişmelere ilişkin farkındalık şöyle ifade edilmektedir:

“Yeni teknolojilerin yaygınlaşması, dünyanın çeşitli yerlerindeki insanların aynı anda yeni bilgilere hızlı ve kolay erişimlerini sağlamaktadır. Bu durum, eğitim faaliyetlerinin yerleşik norm ve yaklaşımlarını da değiştirmektedir. Bilgi ve iletişim teknolojilerinin ve yoğunlaşan kültürler arası etkileşimin, önümüzdeki dönemde eğitim faaliyetlerindeki çok boyutlu zenginleşmeyi artırması beklenmektedir. Yirmi birinci yüzyıl; nitelikli insan gücünü

yetiştirmenin yanında küresel ölçekte bu insanları kendisine çekebilen, bu gücü doğru ve yerinde değerlendiren, küresel bilgiyi kullanarak yeni bilgiler üretebilen, bilgiyi ekonomik ve sosyal faydaya dönüştürebilen, bu süreci bilgi ve iletişim teknolojileri ile bütünleştirebilen ve insan odaklı kalkınma anlayışını benimseyen ülkelerin yüzyılı olacaktır” (Kalkınma Bakanlığı, 2013, s.12).

Eğitim-ğretim sürecinin temel bileşenlerinden olan öğretmenler, eğitim sisteminin işleyişinde, başarıya ulaşmasında ve nitelikli insan gücü yetiştirilmesinde oldukça önemli bir yere sahiptir. “İnsan nasıl öğrenir?” “İyi bir eğitim nasıl olmalıdır?” soruları yüzyıllardır güncelliğini korumakta ve ğretmen niteliklerinin geliştirilmesi verilebilecek muhtemel cevaplardan birini oluşturmaktadır. Değişen ğrenme-öğretme anlayışı ile birlikte öğrenmeyi öğrenen, araştıran, sorgulayan ve kendi öğrenmesinin sorumluluğunu taşıyan bireyler yetiştirilmesi amaçlanırken bu durum ğretmen rollerinde birtakım değişikliklere yol açmıştır. Geleneksel ğrenme-öğretme anlayışında aktif olarak bilgiyi aktaran öğretmenden günümüzde beklenen en önemli rol, bireylerin öğrenmeyi öğrenmelerine rehberlik etmektir.

Öğretim sürecinin yol haritası konumunda olan ğretim programları, ne kadar başarılı hazırlanmış olursa olsun, programların etkililiği uygulayıcısı olan öğretmenlerin yeterliliklerine bağlıdır (Arslan ve zpınar, 2008; elikten, şanal ve Yeni, 2005). Öğrenci başarısını etkileyen faktörlere dair yapılan çalışmalar incelendiğinde, ğretmen yeterliliklerinin ğrenci başarısı üzerinde etkili olduğu görülmektedir (Darling-Hammond, 2000; Goe ve Stickler, 2008; McKinsey, 2007; OECD, 2005; Rockoff, 2004; Ferguson, 1991). Bu durum yabancı dil olarak İngilizcenin ğretiminde de söz konusu olmaktadır. Avrupa Birliğine uyum

sürecinde olan Türkiye’de, 2012-2013 yılı itibariyle geçilen 4+4+4 eğitim sistemi ile birlikte daha önce 4. sınıfta başlayan İngilizcenin öğretimi 2. sınıfa çekilmiştir. Bu durum, 2. ve 3. sınıflar için yeni öğretim programlarının hazırlanmasını, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıf öğretim programlarının ise güncellenmesini gerektirmiştir. Dolayısıyla, yabancı dil öğretiminin daha erken yaşlarda başlayacak olması, yapılan düzenlemelere rağmen dil öğretiminde istenilen seviyeye gelinememesi, günümüzde yabancı dil öğretiminin ve hatta çokdilliliğin giderek önem kazanması yabancı dil öğretmenlerinin yeterliliklerinin belirlenmesini ve en az bu standartlarda öğretmenlerin yetiştirilmesini gerekli hale getirmiştir.

Yeterlilik kavramı, başarılı ve profesyonel bir performansı gerçekleştirmek, belirli bir amaca ulaşmak üzere gerekli olan bilgi, beceri ve tutumlar olarak tanımlanmaktadır (Gonczi, Hager ve Oliver, 1990). Bu bilgi, beceri ve tutumlara ek olarak bireyin motivasyon, dikkat, merak vb. kişilik özelliklerini de yeterlilik kavramı içerisinde ele almak mümkündür (Sysoyev ve Evstigneev, 2014). Alan yazın incelendiğinde, yeterlilik kavramının Bandura’nın Sosyal Öğrenme Kuramında yer alan kendine yeterlilik kavramına dayandırıldığı görülmektedir. Fakat kuramda yer alan “algılanan kendine yeterlilik” veyahut “kendine yeterlilik inançları” kavramı, bireylerin bir performansı belirli bir düzeyde yerine getirmek için gereken kapasitelerine ilişkin inançlarını kapsamaktadır (Bandura, 1994).

Öğretmenlik mesleği yeterlilikleri; açık ve örtük bilgileri, becerileri, motivasyon, inançlar, değer yargıları gibi eğilimleri içermekte, öğretmenlerin psiko-sosyal kaynakları harekete geçirerek karmaşık talepleri profesyonel bir şekilde gerçekleştirmelerini sağlamada belirleyici olmaktadır. Yeterlilik kavramı, öğrenme-öğretme boyutunda iki ayrı şekilde ele alınmaktadır. Bunlardan biri, direkt olarak

öğretme mesleğiyle ilişkili olarak öğretmenin sınıftaki rolüne işaret eden öğretim yeterlilikleridir. Diğerleri ise kişisel, okul, toplum ve profesyonel ağlar gibi çeşitli alanlarda öğretmenin daha geniş ve sistematik uzmanlığını ifade eden öğretmen yeterlilikleridir. Bu çalışmada söz konusu olan, bilişsel ve üst bilişsel becerilerin dinamik bileşkesi, yani, öğretmenlerin düşünmeyi, hissetmeyi, bilmeyi ve öğretmen rollerini gerçekleştirmeyi bilmelerini içeren öğretmen yeterlilikleridir (European Comission, 2013).

Öğretmen yeterliliklerinin halen tartışılmakta olduğu bir alan da yabancı dil öğretmenin yeterlilikleridir. Yabancı dil öğretmenleri, uzmanı oldukları dile hâkim olmalarının yanı sıra, yani dil yeterliliğini sağladıktan sonra, mesleki yeterlilikler ve alan yeterliliklerini de bulundurması beklenmektedir. Richards (2010), dil öğretmeni yeterliliklerinin, alan bilgisi, pedagojik alan bilgisi, öğretme becerileri, bağlam bilgisi, öğretmen kimliği, pedagojik muhakeme becerileri, uygulamayı kuramlaştırma, okul-toplum ilişkisinde aktif olma ve profesyonellik bileşenlerinden oluştuğunu ifade etmektedir. Bu durum, yabancı dil öğretmenlerinin sahip olması ve performans göstermesi beklenen yeterliliklerinin daha kapsamlı ve çok boyutlu olduğunu göstermektedir. Özellikle ülkemizde yabancı dil eğitimimizin bulunduğu nokta göz önüne alındığında, yabancı dil öğretiminde kilit nokta olan öğretmenlerin beklenen yeterliliklerde yetiştirilmesi oldukça önem arz etmektedir.

Öğretmen niteliğinin yükseltilmesi amacıyla yaklaşık 150 yıldır öğretmen yetiştirme çalışmalarının devam ettiği Türkiye’de, öğretmen yeterlilik ve standartlarının belirlenmesi henüz güncelliğini korumaktadır. Yükseköğretim Kurulu (YÖK) ve Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) işbirliği doğrultusunda 2002 yılında başlayan çalışmalar, süreklilik ve yenilenebilirlik arz etmektedir. Yapılan çalışmaların

sonucunda öğretmenlik mesleği genel yeterlilikleri ve özel alan yeterlilikleri belirlenmiş, Temel Eğitime Destek Projesi kapsamında 5 ülkenin (İngiltere, ABD, Seyşel Adaları, Avustralya ve İrlanda) yeterlilikleri incelenerek ortak bir standarda ulaşılmaya çalışılmıştır (MEB, 2008).

MEB ve YÖK tarafından hazırlanan bu yeterliliklerin, öğretmen yetiştirme süreci içerisinde öğretmen adaylarına kazandırılması beklenmektedir. Dolayısıyla, öğretmen yetiştirme programlarının bu yeterlilikleri kazandırabilecek nitelikte olması istenilen bir durumdur. Öğretmen yetiştirme lisans programları incelendiğinde, programlarda yalnızca alan ve alan eğitimi, öğretmenlik meslek bilgisi ve genel kültür derslerinin teorik ve uygulama saatleri ile kredilerinin belirtildiği, ders içeriklerinin yalnızca konular halinde ifade edildiği görülmektedir. Dolayısıyla, İngiliz Dili Eğitimi programlarının MEB ve YÖK tarafından kazandırılmak istenen yeterlilikleri ne ölçüde karşıladığının, yetiştirilen öğretmen adaylarının da bu yeterliliklere ne derecede sahip olduklarının tespit edilmesinin mevcut durumu görmek açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Bu çalışmanın amacı İngilizce öğretmeni adaylarının ilköğretim düzeyi özel alan yeterliliklerinin, MEB ve YÖK tarafından belirlenen ve İngiliz dili eğitimi lisans programlarında yer alan yeterlilikler açısından incelenmesi olarak belirlenmiştir. Çalışmanın bulgu ve sonuçlarının, YÖK ve MEB tarafından sürdürülen nitelikli ve istenilen düzeyde yeterliliğe sahip öğretmen yetiştirme politikasının ne düzeyde gerçekleştiğini görmek, İngilizce öğretmeni yetiştirmedeki durumu tespit etmek açısından önem arz ettiği düşünülmektedir.

1.2. Problem

İngilizce öğretmeni adaylarının MEB ve YÖK tarafından belirlenen ilköğretim düzeyi özel alan yeterlilikleri ile İngiliz dili eğitimi lisans programlarında belirtilen yeterlilikler açısından özel alan yeterlilikleri ne düzeydedir?

1.3.Araştırmanın Amacı ve Alt Problemleri

Bu araştırmanın temel amacı, İngilizce öğretmeni adaylarının ilköğretim düzeyi özel alan yeterliliklerinin MEB ve YÖK tarafından belirlenen İngilizce öğretmeni yeterlilikleri ile İngiliz Dili Eğitimi lisans programlarında yer alan yeterlilikler açısından incelenmesi ve uygulamada karşılama düzeyinin tespit edilmesidir. Bu amaç doğrultusunda, araştırma kapsamında cevap aranan alt problemler aşağıda belirtilmiştir.

Alt Problemler

1. YÖK tarafından belirlenen İngilizce öğretmeni özel alan yeterlilikleri nelerdir?
2. MEB tarafından belirlenen İngilizce öğretmeni özel alan yeterlilikleri nelerdir?
3. İngiliz dili eğitimi lisans programındaki derslerin, İngilizce öğretmeni özel alan yeterliliklerine göre dağılımı nasıldır?
4. İngiliz dili eğitimi lisans programının, İngilizce öğretmenliği özel alan yeterliliklerini karşılama düzeyi nedir?
5. İngiliz dili eğitimi lisans programı kapsamı dışında kalan İngilizce öğretmeni özel alan yeterlilikleri nelerdir?

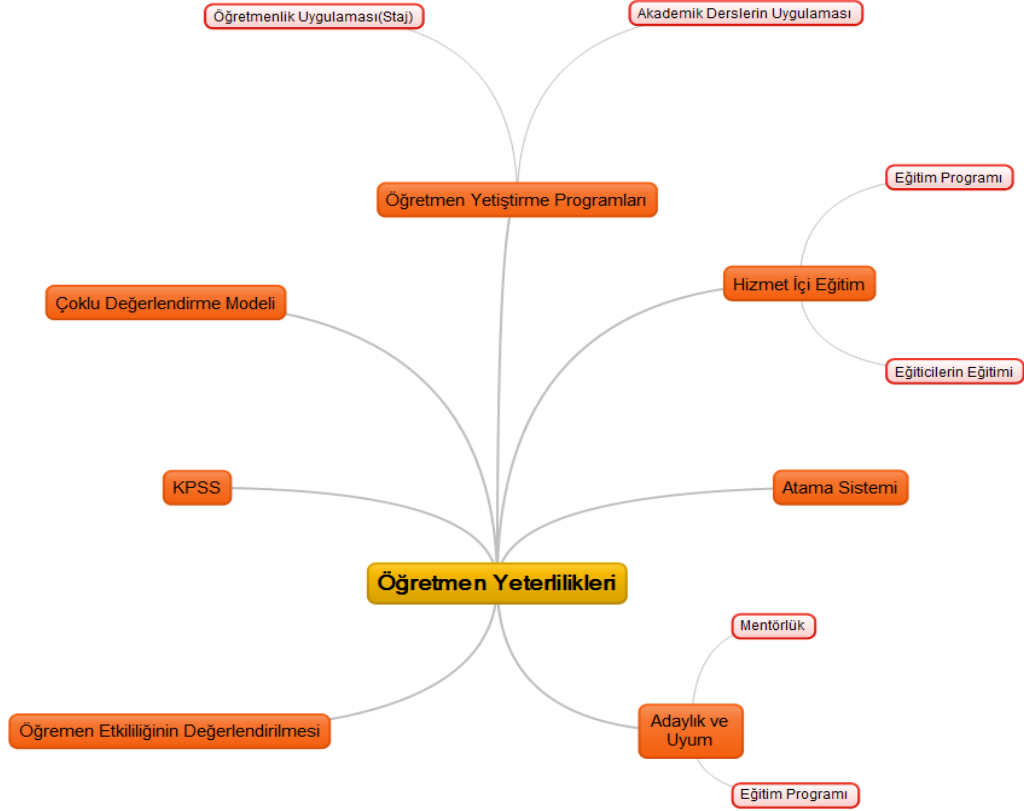
6. MEB ve YÖK tarafından belirlenen İngilizce öğretmeni özel alan yeterlilikleri ile İngiliz Dili Eğitimi lisans programında bulunan özel alan yeterlilikleri arasındaki benzerlik ve farklılıklar nedir?
7. İngilizce öğretmeni adaylarının özel alan yeterlilikleri ne düzeydedir?
8. İngilizce öğretmeni adaylarının özel alan yeterlilikleri
 - a) Cinsiyete
 - b) Öğrenim türüne
 - c) Mezun oldukları lise türüne göre manidar düzeyde farklılık göstermekte midir?

1.4.Araştırmanın Önemi

Öğretmen eğitiminde yeterlilikler; özellikle son yıllarda üzerinde durulan bir konu haline gelmiştir. Üniversitelerde uygulanmaya başlayan Bologna akreditasyon süreci ile birlikte eğitim sisteminin çıktısı konumunda olan öğretmen adaylarının da belirli standartlar düzeyinde yetişmesi amacıyla öğretmen yeterliliklerinin belirlenmesi, kuramsal alanda ve öğretmenlik uygulamalarında bu yeterliliklerin kazandırılması amaçlanmıştır. Ulusal ve uluslararası yeterlilikler çerçevesinin belirlenip uygulamaya konulması ile birlikte Avrupa Yükseköğretim Alanı oluşturulup bireylerin yükseköğrenime katılmak ya da çalışmak için Bologna sürecindeki ülkelere gidip gelebilmelerinin önü açılmış olacaktır (YÖK,1999).

YÖK tarafından akreditasyon süreci devam ederken MEB, sınıflarda en nitelikli öğretmenin olmasını sağlamak, öğretmenlerin mesleki ve kurumsal bağlılıklarını artırmak, bir meslek olarak öğretmenliğin konumunu yükseltmek amacıyla 2011 yılında çalışmalara başlamış, Ulusal Öğretmen Stratejisi Çalıştayı çerçevesinde mevcut sorunlar belirlenerek amaçlar ve bunlara dayalı hedefleri içeren Ulusal

Öğretmen Strateji Belgesi hazırlanmıştır. Bu çalışma ile ortaöğretimden öğretmen yetiştirme programlarına öğretmen adayı seçme sürecinden başlayarak hizmet öncesi eğitimde yeterlilikler doğrultusunda öğretmen yetiştirmek ve en nitelikli öğretmen adaylarının atanmasını sağlayacak bir sistemin geliştirilmesi amaçlanmaktadır (Şekil 1.1).

Şekil 1.1. Öğretmen yeterlilikleri ile öğretmen stratejisi ilişkisi (MEB, 2012, s.11)

Şekil 1.1’de verilen ilişki şemasından görüldüğü üzere öğretmen yeterliliklerinin öğretmen yetiştirmede, öğretmenlerin ölçme ve değerlendirilmelerinde, öğretmen seçimi ve ataması ile öğretmenlik sürecinde (hizmet içi) temel alınması hedeflenmiştir (MEB, 2012).

MEB tarafından öğretmenlerin mesleki yeterliliklerinin artırılması amacıyla 2016 yılı itibariyle “aday öğretmen yetiştirme süreci” başlatılmıştır. Yeni atanan öğretmenlerin

6 aylık bir süre içerisinde sınıf ve okul içi izleme etkinlikleri, öğretmenlik uygulamaları ve hizmet içi eğitimleri almalarını içeren bir süreç planlanmış ve 2016 yılı itibariyle uygulamaya konulmuştur (MEB, 2016). Öğretmenler eğitim aldıkları kurumlarda danışman öğretmenler tarafından süreç içerisinde değerlendirilmekte, süreç sonunda da çoktan seçmeli bir teste tabi tutulmaktadır. Sınavın kapsamı devlet memurları kanunu, mevzuatlar ve öğretmen yeterliliklerinin kapsamını oluşturan “öğretim sürecinin planlanması, öğrenme ortamının hazırlanması, sınıf yönetimi, öğretim yöntem ve teknikleri, ölçme ve değerlendirme” alanlarından oluşmaktadır (MEB, 2016). Ulusal Öğretmen Stratejisi Belgesinde alınan kararların uygulaması durumunda olan bu adım ile öğretmen yeterliliklerinin geliştirilmesi yönünde adımların atılmaya başlandığı görülmektedir.

Bilim ve teknolojiye gelişmeler ile birlikte bilgi toplumu olmanın bir gereği olarak bilgiyi edinen, kullanan ve üreten bireyler olma fikri, en az bir yabancı dilde yazılı ve sözlü olarak iletişim kurabilme yeteneğine olan ihtiyacı da beraberinde getirmiştir. Dolayısıyla, bu yeteneğe sahip bireyler yetiştirmek ülkelerin önemli bir eğitim politikası haline gelmiştir. 2012-2013 yılında 2. sınıfta İngilizce derslerinin öğretilmeye başlanması, yabancı dil öğretiminin üzerinde durulduğunu ve yabancı dil öğretiminin makûs talihinin değiştirilmesinin amaçlandığını göstermektedir. Son günlerde gündemde olan bir başka konu ise 4+4+4 sisteminde ortaokul 1. sınıfın (eski sistemde 5. sınıf) yoğunlaştırılmış yabancı dil öğretimi uygulamasına dönüştürülmesidir. MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından 28. 05. 2013 tarihinde 22 sayılı kurul kararı eki 6. Maddesinde, 2015-2016 eğitim-öğretim yılında uygulamaya girmesi planlanan bu programda 18 saate kadar yabancı dil eğitiminin verilmesinin sağlanacağı belirtilmiştir. Bu durumda, İngilizce öğretmenlerinin nicelik

ve nitelik olarak yeterliliği yeniden sorgulanması gereken hususlardan biri haline gelmiştir.

Öğretmenlerin yeterli bir şekilde yetiştirilmesi meselesi her geçen gün daha fazla önem kazanırken öğretmenlerin istihdamında yeterliliklerinin yalnızca bilgi boyutunun göz önünde bulundurulmasının alanyazında eleştirilen önemli noktalardan biri olduğunu söylemek mümkündür. Nitekim Türkiye’de 1985 yılından itibaren farklı isimler altında öğretmen seçme sınavları yapılmakta, öğretmenlerin eğitim bilimleri, genel kültür ve genel yetenek bilgileri çoktan seçmeli sınavlarla ölçülmektedir. Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından 2002 yılında Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) ismini alan sınavın 2012 yılında kapsamı genişletilerek alan bilgisi de eklenmiş, çoğu alandan öğretmen adaylarının alana ilişkin bilgilerinin de ölçülmesi amaçlanmıştır (ÖSYM, 2012). Bu branşlardan biri de yabancı dil öğretmenliği ve dolayısıyla da İngilizce öğretmenliğidir. Alan sınavının uygulanmaya başladığı 2013 yılından itibaren öğretmen adaylarının İngilizce özel alan bilgisi testinden (ÖABT) elde etmiş oldukları net ortalamaları incelendiğinde, Tablo 1.1’de görüldüğü üzere her geçen yıl düştüğü görülmektedir. Bu durumun İngilizce öğretmenlerinin özel alan bilgi, tutum ve becerilerinin yani özel alan yeterliliklerinin üzerinde durulması gerektiğini gösterdiği söylenebilir.

Tablo 1.1.

KPSS İngilizce ÖABT Net Ortalamaları Dağılımı

Yıl	Aday Sayısı	Testten Elde Edilen Net Ortalaması	Soru Sayısı
2013	15. 044	28,902	50
2014	15. 500	26,771	50
2015	15.724	23,247	50

(Demirpolat, 2015, s.11)

Öğretmen yeterlilikleri ile ilgili çalışmalar incelendiğinde, ulaşılan alanyazın çalışmaların önemli bir kısmının MEB tarafından belirlenen öğretmenlik mesleği genel yeterliliklerine ilişkin olduğunu göstermektedir (Gelen ve Özer, 2008; Köksal, 2008; Numanoğlu ve Bayır, 2009; Taşgın, 2013; Eyüp, 2012). Özel alan yeterlilikleri ile ilgili olan çalışmaların ise sınıf öğretmenliği, Türkçe öğretmenliği, müzik öğretmenliği, sosyal bilgiler öğretmenliği ve İngilizce öğretmenliği alanlarında bulunan öğretmen adayları ya da öğretmenler örneklem alınarak hazırlanıldığı görülmektedir. Kaşkaya (2012), içerik analizi yoluyla incelediği öğretmen yeterlilikleri ile ilgili 21 çalışmanın yoğun olarak tarama modelinde, çalışma grubunun algılanan yeterlilik düzeylerini belirlemeye yönelik olduğunu ifade etmektedir. Ayrıca, çalışmalarda çoğunlukla mesleki yeterliliklerin belirlenmesinin amaçlandığını, sonuçlarda da yeterliliğe sahip olma düzeylerinin belirtildiğini fakat yeterlilik algılarını tespit etmekten öteye gidilemediğini belirtmektedir.

İngilizce öğretmeni adaylarının ilköğretim düzeyi özel alan yeterliliklerinin MEB tarafından belirlenen ve İngiliz Dili Eğitimi programlarında yer alan yeterlilikler açısından incelenmesini amaçlayan bu çalışmanın, son değişikliklerle birlikte ilköğretim ve ortaokulda İngilizce ders saatlerinin artırılmasıyla dikkatlerin yöneldiği İngilizce

öğretmenlerinin, son sınıfa geldiklerinde bu yeterlilikleri ne düzeyde taşıdıklarının belirlenmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca İngiliz Dili Eğitimi programlarının yeterlilikleri karşılama düzeyinin ortaya konulması da öğretmen eğitimindeki “nitelikli öğretmen yetiştirme” politikasının lisans programlarına ne derece yansıtıldığını ortaya koyma açısından yararlı olacağı düşünülmektedir.

1.5.Araştırmanın Varsayımları

- İngilizce Öğretmeni Özel Alan Yeterlilik Testi öğretmen adaylarının özel yeterliliklerinin bilgi boyutunu göstermektedir.
- İngilizce Öğretmeni Özel Alan Yeterliliklerine İlişkin Gözlem Formu öğretmen adaylarının özel yeterliliklerinin beceri boyutunu göstermektedir.
- Araştırmaya katılan öğretmen adayları yeterlilik testine samimi cevaplar vermişlerdir.

1.6.Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma;

- 2015-2016 eğitim-öğretim yılı,
- Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi İngiliz Dili Eğitimi son sınıf öğrencileri,
- MEB ve YÖK tarafından belirlenen ve İngiliz Dili Eğitimi lisans programlarında bulunan yeterlilikler,
- İngilizce öğretmeni yeterliliklerinin bilgi ve beceri boyutu,
- Veri toplama araçlarından elde edilen veriler ile sınırlıdır.

1.7.Tanımlar

Yeterlilik: Bir performansı gerçekleştirmek için bireyin sahip olması gereken bilgi, beceri ve tutumlardır.

Öğretmen Yeterliliği: Bir meslek olarak öğretmenliği gerçekleştirmek üzere bir öğretmenin sahip olması gereken bilgi, beceri ve tutumlardır.

İngilizce Öğretmeni Özel Alan Yeterlilikleri: İngilizce öğretmenlerinin alanlarına ilişkin sahip olması gereken bilgi, beceri ve tutumlardır.

1.8. Kısaltmalar

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

YÖK: Yükseköğretim Kurulu

MEGEP: Milli Eğitimi Geliştirme Projesi

İÖÖAYT: İngilizce Öğretmeni Özel Alan Yeterlilik Testi

ÖSYM: Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi

TYYÇ: Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi

TED: Türk Eğitim Derneği

TESOL:İngilizceden Başka Bir Dil Konuşanlara İngilizce Öğreten Öğretmenler Topluluğu

ÖABT: Özel Alan Bilgisi Testi

BÖLÜM II

ALANYAZIN VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde; yeterlilik kavramının tanımı, öğretmen yeterliliklerinin kapsamı, ulaşılan alanyazından elde edilen genel yeterlilik ve İngilizce öğretmeni özel alan yeterlilik çerçeveleri ele alınacaktır. Uluslararası alanyazında yer alan İngilizce öğretmeni özel alan yeterlilikleri ortaya konulduktan sonra Türkiye’de yapılan yeterlilik çalışmaları, yani, YÖK tarafından belirlenen öğretmen yeterlilikleri ile MEB tarafından belirlenen genel ve özel alan yeterlilikleri sunulacaktır. Son olarak, İngiliz Dili Eğitimi lisans programlarında mevcut olan dersler ve özel alan yeterlilikleri ile ilgili yurt içi ve yurt dışı çalışmalar tanıtılarak kuramsal alt yapıya yer verilecektir.

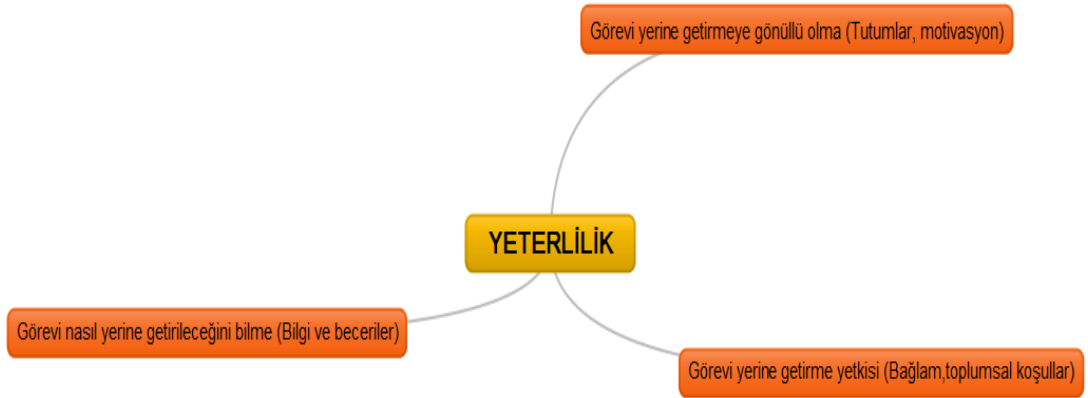
2.1. Yeterlilik Kavramı

Yeterlilik kavramı Türk Dil Kurumu tarafından “bir işi yapma gücünü sağlayan özel bilgi, ehliyet” ile “görevini yerine getirme gücü, kifayet” olarak iki şekilde tanımlanmaktadır. Öğretmen yeterlilikleri için kullanılan kavram ise bir uzmanlık alanı ve meslek olan öğretmenlik için gerekli niteliklerin ifadesi olarak ifade edilmektedir. MEB (2008) tarafından yapılan tanımda da öğretmenlik mesleğine vurgu yapılarak bir mesleği icra edebilmek için gerekli olan bilgi, beceri ve tutumlar olarak tanımlanmaktadır.

Bandura (1994)’nın Sosyal Öğrenme Kuramında yer alan kendine yeterlilik algısı ise duyuşsal bir özellik olup bireyin bir performansı gerçekleştirmedeki kapasitesine ilişkin inancı, kendi yargısıdır. Her davranışın belirli bir yeterlilik gerektirdiğini ifade eden Bandura, yeterlilik algısının oluşmasında bireyin kendi

yaşantıları, dolaylı yaşantılar, sözel ikna ve psikolojik durumunun etkili olabileceğini belirtmektedir (Senemoğlu, 2012).

Yapılandırmacı bir bağlamda yeterlilik; bireyin bilgisini, becerisini ve tutumlarını belirli bir durumda nasıl uygulayabileceğini bilmesi olarak ele alınmaktadır (Jonnaert, 2009; Le Boterf 2006; Tardif, 2006 akt. Brahimi, 2011). Dolayısıyla yeterlilikler bağlama ve duruma göre değişebileceğinden sabit yeterlilikler belirlemek yerine bireylerin kişisel gelişimlerini desteklemenin daha uygun olduğu ifade edilmektedir. Le Boterf (2006), yeterlilik kavramının Şekil 2.1'de görüldüğü üzere üç ana faktör üzerinde temellendiğini iddia etmektedir.

Şekil 2.1. Yeterlilik kavramının temelleri (Brahimi, 2011, s.23)

Yapılandırmacı yaklaşım doğrultusunda bilgi, beceri, tutum ve motivasyona ek olarak Le Boterf (2006), Şekil 2.1'de görüldüğü üzere, görevin/eylemin bağlamını da yeterlilik kavramı kapsamında ele almaktadır. Bireyler, birden fazla mesleki görev içeren bir uzmanlık alanında yeterlilik kazanmak için bu görevleri beklenildiği şekilde yerine getirmelidir. Dolayısıyla bu görevlerde gösterilen performansların bütünü bir yeterliliğe karşılık gelmektedir. Bu nedenle, yeterliliklerin

kazandırılmasında gerçek ya da gerçeğe yakın bağlamların oluşturulmasının önemli olduğu ifade edilmektedir (Brahimi, 2011; Putnam ve Borko, 2000). Öğretmen eğitiminde öğretmenlik uygulaması ders saatleri ve işlevi üzerindeki tartışmaların kaynağının bu husus olduğu söylenebilir.

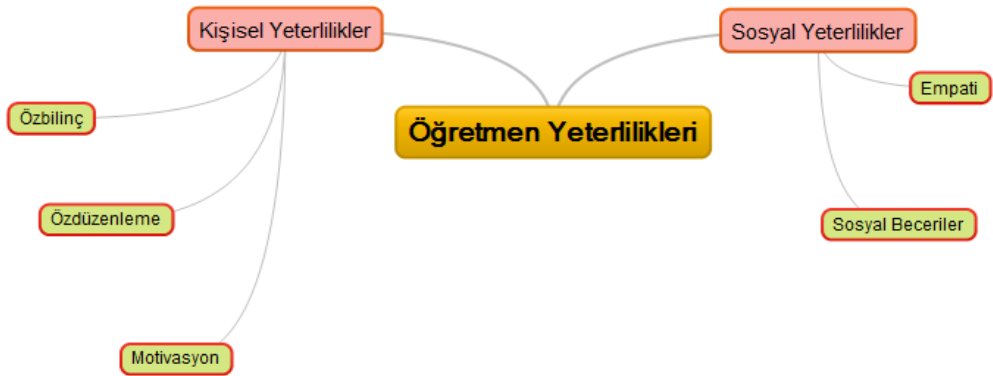
Yapılandırmacı bağlamda yeterlilik kavramını ele alan Brahimi (2011), yeterliliklerin bağlama göre değişeceğinden önceden bir yeterlilik çerçevesi oluşturmanın yeterlilik kavramını ikiye ayırdığını ifade etmektedir. Önceden belirlenen yeterlilikleri *istenen yeterlilikler*, belirli bir görev/durum esnasında bireyin gösterdiği başarılı ve etkili performansı da *gerçek/asıl yeterlilikler* olarak tanımlamıştır. Bunda ve Sanders (1979) da iki ayrı yeterlilik kavramından bahsetmektedir. Birincisi bir performansı gerçekleştirmek üzere gerekli olan bilgi, beceri ve tutumların bileşkesi olarak tanımlanırken ikinci tür yeterlilikler ise bir performansın gerçekleştirilme standardı olarak ele alınmıştır.

2.2. Öğretmen Yeterlilikleri

Öğretmenlik mesleği, Milli Eğitim Temel Kanununda “devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim kararlarını üzerine alan özel bir ihtisas mesleği” olarak tanımlanmaktadır. Bir meslek olarak öğretmenliği istenilen ve etkili bir şekilde sürdürebilmek amacıyla bireylerin sahip olması gereken bilgi, beceri ve tutumlar bütünü ise öğretmen yeterlilikleri olarak tanımlanmaktadır (MEB,2008).

Uluslararası alan yazında öğretmen yeterlilikleri, öğretmen nitelikleri, öğretmenlik mesleği standartları, etkili öğretmen özellikleri kavramlarının kullanıldığı görülmektedir. Özellikle son yıllarda yapılan çalışmalarda fazlaca kullanılan standart kavramını, bir uzmanlık alanına ilişkin yeterliliklerin belirlenmiş seviyesi olarak ele almak mümkündür.

Öğretmen yeterliliklerinin bilgi boyutu, Milli Eğitim Temel Kanununda genel kültür, özel alan bilgisi ve meslek bilgisi olarak ifade edilmiştir. Shulman (1987) ise öğretmenlerin yeterlilik alanlarını alan bilgisi, öğrenenlerin bilgisi, öğretim stratejileri ve yöntemleri bilgisi, eğitim programı bilgisi, eğitim bağlamı ve eğitim amaçları bilgisi olarak ele almıştır. Kovac, Rafajac, Buchberger (2014) öğretmen yeterlilikleri kapsamını, öğrenen özelliklerine ve değerlere ilişkin yeterlilikler, eğitim sistemine ve sistemin geliştirilmesine ilişkin katkıda bulunmaya dair yeterlilikler, özel alan bilgisi, meslek bilgisi ve eğitim programlarına ilişkin yeterlilikler, kendini değerlendirmeye ve mesleki gelişimine ilişkin yeterlilikler olarak sınıflandırmıştır. Gündüz (2004), öğretmen yeterliliklerini öğretmenin kişisel yeterlilikleri, öğrencilere ilişkin yeterlilikler, toplumsal yeterlilikler, eğitim süreç ve hizmet alanına ilişkin yeterlilikler ve mesleğe ilişkin yeterlilikler olmak üzere beş boyutta ele almıştır. Kilimci (2011), öğretmen yeterliliklerinin bilgi, beceri ve tutum kazandırma bileşenlerinden çıkarılıp yerine öğretmenlerin kişisel dinamikleri ile ilgili yeterliliklerin olması gerektiğini ifade etmektedir. Dolayısıyla öğretmen yeterliliklerini kişisel ve sosyal yeterlilikler olarak ikiye ayırmış ve öğretmeni birey olarak temele almıştır (Şekil 2.2).

Şekil 2.2. Yeni yeterlilik alanları ve becerileri (Kilimci, 2011, s.74.)

Şekil 2.2’de görüldüğü üzere yeterlilikleri kişisel ve sosyal yeterlilikler olarak ikiye ayıran Kilimci (2011), kişisel yeterlilikler (özbilinç, özdüzenleme ve motivasyon) ile öğretmenlerin kendi öğrenmelerinin ve yeterliliklerinin farkında olmalarını, iç dünyalarını yönetebilmelerini ve duygusal eğilimleri ile hedeflerine ulaşmaya kitlenmelerinin mümkün olabileceğini ifade etmektedir. Empati ve sosyal becerileri içeren sosyal yeterliliklere sahip olmanın da öğrencilerinin hislerini, ihtiyaçlarını anlayan, açık ve doğrudan iletişim kurabilen duyarlı öğretmenler olmayı sağlayacağını belirtmektedir.

Amerika Birleşik Devletleri Öğretmen Eğitimi Akreditasyon Ulusal Kurumu tarafından 2002 yılında yapılan çalışmada öğretmen yeterlilikleri alan bilgisi, pedagojik alan bilgisi ve meslek bilgisi olarak sınıflandırılmıştır.

Dünya Bankası (2005) tarafından öğretmen yeterlilikleri üzerine yapılan çalışmada öğretmen yeterlilikleri öğretmeye ilişkin yeterlilikler, mesleki yeterlilikler ve okul ortamına ilişkin yeterlilikler olmak üzere üç boyutta ele alınmıştır (Şekil 2.3).

Şekil 2.3. Öğretmen yeterlilikleri çerçevesi (Moreno, 2005, s.112)

Şekil 2.3'te görüldüğü üzere, öğretmeye ilişkin yeterlilikler öğretmenin öğrenme-öğretme sürecini planlamasından başlayarak, ortamı düzenleme, etkinlikleri yürütme, öğrenmeyi değerlendirme, öğretim teknolojilerinden yararlanma gibi yeterliliklerinden oluşmaktadır. Mesleki yeterlilikler, öğretmenin mesleki gelişiminin sürekliliğini sağlamasına ve mesleğinin gerektirdiği etik kurallarını bilme ve uygulamasına ilişkin yeterlilikleri kapsamaktadır. Okul ortamına ilişkin yeterlilikler ise öğretmenin okul personeli, veliler ve meslektaşları ile iletişim ve işbirliği içerisinde olmasına ilişkin yeterliliklerdir. Çalışmada yeterliliklerin öğretmen eğitiminde, yeni atanan öğretmenlerin stajyerlik döneminde ve hizmet içi eğitimlerde farklı ağırlıklarda olmak üzere programlarında bulundurulması gerektiği ifade edilmiştir (Moreno, 2005).

Türk Eğitim Derneği (2009), Dünya Bankası tarafından hazırlanan yeterlilikleri çerçeve alarak öğretmenlik mesleği genel yeterliliklerini;

- Öğretmenlerin öğretme öğrenme sürecinde öğretim programları ve konu alanını çok iyi bilme ve anlaması,
- Öğretimi planlaması ve uygulama,
- Öğretimin etkililiğini ve öğrenci gelişimini izleme ve değerlendirme,
- Öğretim sürecini ve öğrenci davranışlarını yönetme,
- Öğretimi öğrenci özelliklerine göre uyarlama,
- Bilişim teknolojilerini etkili biçimde kullanabilme,
- Öğretme öğrenme ortamında etkili bir iletişim sağlayabilme,
- Bireysel ve mesleki gelişimi planlama ve gerçekleştirme,
- Diğer öğretmenler, veliler ve okul çalışanları ile işbirliği içinde çalışabilme,
- Etik kurallar çerçevesinde, sorumlu ve eleştirel davranabilme olarak belirlemiştir.

Öğretmen yeterlilikleri bilgi boyutunun yanında beceriye dayalı yeterlilikleri ve mesleki tutumu da içermektedir. Örneğin 2011 yılında Avustralya Eğitim Bakanlığı (AEB) tarafından standartlaştırılmış yeterlilik çerçevesi şeklinde hazırlanan “Öğretmenler için Mesleki Standartlar” isimli çalışmada, öğretmen yeterlilikleri mesleki bilgi, mesleki uygulama ve mesleki bağlılık olarak 3 boyutta ele alınmıştır (Şekil 2.4).

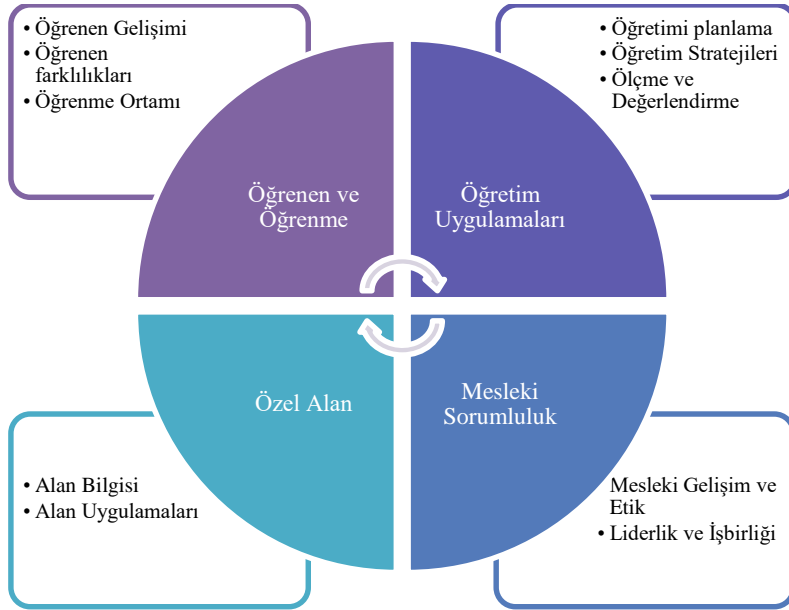

Şekil 2.4. AEB öğretmen standartları (MCEECDYA, 2011, s.9.)

Şekil 2.4’te yer alan mesleki bilgi alanı; gelişim psikolojisi, öğrenme psikolojisi, öğrenenlerin dilbilimsel, kültürel, sosyo-ekonomik farklılıklarının bilgisi, farklı öğretim stratejilerinin bilgisi, engelli öğrenenlerin katılımını sağlayacak stratejilerin bilgisini, alan ve alan eğitimi bilgisi, içerik seçimi ve planlamasının bilgisi, program, değerlendirme ve raporlandırma bilgisi ve öğretim teknolojilerinin bilgisini içermektedir. Mesleki uygulama boyutu; zorlu ama ulaşılabilir öğrenme hedefleri oluşturma, öğrenme-öğretme sürecini planlama, öğretim yöntem ve stratejilerini uygulama, kaynak seçme ve kullanma, ders planı hazırlama ve değerlendirme, aileleri öğrenme-öğretme sürecine dâhil etme, öğrenci katılımını sağlama, öğrencilerin güvenliğini sağlama, öğretim teknolojilerini etkili bir şekilde kullanma,

öğrenmeyi ölçme, değerlendirme ve dönüt sağlama becerilerini içermektedir. Ayrıca, son boyut olan mesleki bağlılık ise mesleki gelişimini sağlama, meslektaşlar ile etkileşimde bulunma, mesleki etik kuralları ve sorumlulukları karşılama, yasal düzenlemeler ve idari kararlar doğrultusunda işlemler yapma yeterliliklerini içermektedir.

Günümüz öğrenenlerinden beklenen yeterliliklerin değişmesi ile birlikte öğretmenlerden beklenen akademik ve küresel yeterlilikler de zamanla değişmiştir. Kolombiya Ana Eyalet Okulları Çalışanları Kurumu (CCSSO, 2011), öğretmenlik mesleği standartlarına ilişkin yürüttükleri çalışmada Şekil 2.5’de gösterilen standartları dört ana başlıkta sınıflandırmış, her başlığın altında o alana ilişkin standartları ifade etmiştir.

Şekil 2.5. Öğretmenlik standartları (Council of Chief State School Officers, 2011, s.10.)

Şekil 2.5’te verilen *Öğrenen ve öğrenme* başlığı altındaki yeterlilikler öğretmenlerin öğrenenlerin bilişsel, duyuşsal, dilsel, sosyal ve fiziksel gelişim özelliklerini bilerek

ona uygun öğrenme ortamı oluşturabilme, öğrenenlerin bireysel ve kültürel farklılıklarının farkında olarak öğrenme ortamı oluşturabilme yeterliliklerini, öğrenenlerin bireysel ve işbirlikçi öğrenme, sınıf içi etkileşim, aktif katılım ve motivasyon unsurları için çevresiyle işbirliği yapmaya dayalı yeterlilikleri içermektedir. *Öğretim uygulamaları* başlığındaki yeterlilikler; öğrenme sürecinin yönetimi, öğrenenlerin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor olarak gelişimlerini değerlendirmek için farklı yöntemler kullanmak, alan bilgisi, öğretim programı bilgisi, öğrenenlerin bilgisi ve pedagojik alan bilgisini kullanarak öğrenenlerin belirlenen hedefleri gerçekleştirebilmeleri için öğretimi planlamak, öğretimin gerçekleştirilebilmesi için farklı öğretim stratejileri kullanmak ve bilişsel kazanımları uygulamaya dönüştürebilmek gibi yeterlilikleri içermektedir.

Özel alan başlığı altındaki yeterlilikler öğretmeni olduğu alana hâkim olmak ve öğrenenler için içeriği anlamlı hale getirmek gibi yeterlilikleri kapsamaktadır. Son tema olan *mesleki sorumluluk* ise mesleki gelişimini sürdürme, öğretim uygulamalarının öğrenen, aile ve paydaşlar üzerindeki etkilerini izleme, öğrenenlerin ve kendi mesleki gelişimleri için gerektiğinde liderlik rolünü üstlenme ve ailelerle, meslektaşlarıyla ve paydaşlarla işbirliği içerisinde olma gibi yeterlilikleri kapsamaktadır (Şekil 2.5).

Öğretmen yeterlilikleri üzerine yapılan çalışmalar incelendiğinde, mesleki değerler ve etik konusunun önem kazanmaya başladığı sonucuna ulaşılmaktadır. Örneğin; öğretmen yeterliliğinin Kuzey İrlanda Genel Öğretim Kurumu tarafından 2011 yılında hazırlanan raporda öğretmen yeterlilikleri üç ana başlık altında değerlendirilmiştir. *Mesleki değerler ve uygulamalar* başlığı altındaki yeterlilikler öğretmenlerin kurum tarafından belirlenen etik kodlarını kabul etmesi onlara uygun davranmasını içermektedir. *Mesleki bilgi ve anlayış* alanındaki yeterlilikler alan

bilgisi, meslek bilgisi, öğretim programı bilgisi (planlama, uygulama ve değerlendirme), öğretim ile ve yöntemler bilgisi, öğrenenler bilgisi, özel eğitime gereksinim duyan öğrenenlerin bilgisi, teknolojiyi etkili kullanma bilgisi, okul ve toplum ile işbirliği ve iletişim gibi yeterlilikleri içermektedir. *Mesleki beceriler ve uygulama* başlığı altındaki yeterlilikler *planlama-liderlik*, *öğrenme-öğretme* ve *değerlendirme* alt başlıkları altında ele alınmıştır. *Planlama ve liderlik*, öğretmenin hedefleri öğrenenlerin hazırbulunuşluklarına ve gelişim özelliklerine göre belirlemesini, tüm öğrenenlerin derse katılımını sağlayacak şekilde öğretim sürecini tasarlama ve değerlendirme, okul dışı öğrenmeyi sağlama ve zaman yönetimi gibi yeterlilikleri içermektedir. *Öğrenme ve öğretme* ise etkileşimli bir öğrenme ortamı oluşturma, farklı öğretim stratejileri ve kaynakları kullanma, öğrenenler, meslektaşlar, velililer ve sivil toplum kuruluşları ile iş birliği içerisinde çalışarak okulun gelişmesine katkıda bulunmak gibi yeterlilikleri kapsamaktadır. *Değerlendirme* ile ilgili yeterlilikler, öğretmenin farklı değerlendirme yöntemlerini kullanması, yapıcı dönütler vererek öğrenenlerin kendi gelişimlerini izlemelerini teşvik etmesi ve öğrenenlerin gelişiminin izlenmesinde ve değerlendirilmesinde velililer ile işbirliği içerisinde olunmasıdır (GTCNI, 2011).

Alanyazında öğretmen yeterliliklerine ilişkin yapılan çalışmalar incelendiğinde, yeterlilik seviyelerinin belirlenerek standartların oluşturulmasına doğru bir geçişin olduğunu söylemek mümkündür. Ayrıca, alanyazında yer alan öğretmenlik mesleği yeterliliklerinin genel olarak konu alanı, planlama, öğrenme-öğretme süreci, ölçme değerlendirme yeterlilikleri ve mesleki yeterlilikler olarak beş boyutta toplandığı söylenebilir. Özellikle son yıllardaki çalışmalarda öğretmenlerin mesleki gelişimleri, etik ve yaşam boyu öğrenmelerine olan vurgunun arttığı görülmektedir. MEB tarafından belirlenen öğretmen yeterliliğinin temel boyutları genel kültür, meslek

bilgisi ve özel alan bilgisi olarak üç ana kavramla sınıflandırıldığı için bu bileşenlerin açıklanmasının yararlı olacağı düşünülmektedir. Ayrıca öğretmen yeterliliğinin beceri boyutunu oluşturan öğretmenlik uygulamalarının da ele alınarak kavramın daha kapsamlı bir şekilde açıklanmasının mümkün olabileceği düşünülmüştür.

2.2.1. Genel Kültür

Genel kültür bilgisi; MEB tarafından öğretmen yeterliliklerine ilişkin hazırlanan raporda yeterliliğin diğer bileşenleri olan özel alan ve öğretmenlik meslek bilgisi yeterliliklerini destekleyen ve bu bilgilere katkıda bulunan diğer disiplinler arası bilgi ve beceriler olarak tanımlanmıştır (MEB, 2011). Tandoğan (1998) ise daha çok toplumsal yöne vurguda bulunarak ulusal ve uluslararası boyutları bulunan ve öğretmenin kişisel ve toplumsal hayatında ihtiyaç duyacağı toplumun yaşam biçimi bilgisi olarak tanımlar. Yeterlilikler çerçevesi içerisinde düşünüldüğünde genel kültür bilgisinin öğretmenin hem kişisel olarak hayatında gerekli olacak hem de özel alan bilgisi ve meslek bilgisi yeterliliklerine katkıda bulunacak disiplinler arası bilgi ve beceriler olarak ifade etmek mümkündür.

Hazırlanan raporda genel kültür bilgi ve becerilerinin kapsamı tarih, coğrafya, yurttaşlık, Türkçe, matematik, bilim felsefesi, psikoloji, sosyoloji, ekonomi, sanat, temel sağlık bilgisi, bilim ve teknoloji, doğal ve kültürel varlıkları koruma, sivil savunma olarak belirtilmiştir. Bu bilgi ve becerilere sahip olan öğretmenlerin özel alanları ile diğer alanlar arasında ilişkilerin kurulması ve bütünlük, somutluk-soyutluk, yakınlık-uzaklık, anlaşılabilirlik, güncellik gibi öğretim ilkelerinden faydalanılan bir öğretim süreci oluşturulması gibi noktaları gerçekleştirebilecekleri ifade edilmiştir. Ayrıca aynı raporda genel kültür bilgi ve becerileri;

- 1) Olay ve olguları farklı disiplinlerin kavramlarını kullanarak açıklayabilme, tanımlayabilme,
- 2) Farklı disiplinlere ilişkin bilgilerin konu alanı ile bağını kurma,
- 3) Öğretim sürecinde öğrenciyi derse hazırlama, güdüleme,
- 4) Öğretim sürecinde örnekleme, benzetme-ayirt etme, analiz ve sentez yapmada diğer disiplinlerin bilgilerinden yararlanma,
- 5) Öğrencileri, genel kültür yaşantılarını geliştirmeye özendirme gibi konularda öğretmene katkıda bulunacağı belirtilmiştir (MEB,2011).

Uluslararası alanyazın incelendiğinde genel kültür boyutunun belirli bir başlık altında alınmadığı görülmektedir. Shulman ve Skyes (1986), öğretmen yeterliliklerinin sekiz bileşeninden söz ederken “mesleki anlayışın temelleri” adı altında “tarih, politika, felsefe, psikoloji, kültürel ve kültürlerarası unsurlar ile mesleki etik” alanlarının bilgisini de dâhil etmektedir.

2.2.2. Öğretmenlik Meslek Bilgisi

MEB tarafından öğretmenlik meslek bilgisi kavramı ile ifade edilen yeterliliğin genel kültür ve alan bilgisinden sonraki üçüncü boyutunun eğitime-öğretme yeterlilikleri olarak da alanyazında karşılaşılabileceği mümkündür. Öncelikle MEB’in kullandığı şekliyle yeterliliğin bilgi boyutunun vurgulandığı öğretmenlik meslek bilgisi kavramının tanımlanması yararlı olacaktır. Öğretmenlik meslek bilgisi, öğretmenlerin hedef kitleleri olan öğrencilerin bedensel, zihinsel, psikolojik, sosyal ve cinsel gelişimlerini ve özelliklerini, öğrenme ve öğretmenin genel özellikleri ile ilke ve yöntemlerini ve öğretimin sağlanmasında gereken koşulların bilgisi olarak tanımlanmaktadır (Ada ve Baysal, 2013; Yılman, 2006). Yani, öğretmenin “Nasıl

öğreteceğim?” sorusuna ilişkin cevaplarından oluşmaktadır. Pedagoji bilgisini öğretmen bilgisi türleri içerisinde ele alan Grossman (1990), öğrenme ve öğrenen bilgisi, sınıf yönetimi, eğitim programı ve öğretim bilgilerinin bir bütünü olduğunu ifade etmektedir (akt. Auseon, 1995). Shulman (1987) ise sınıf yönetimi ve organizasyonuna ilişkin ilke ve stratejilerin bilgisi olarak ele almaktadır. Yeterliliklerin üçüncü boyutunu eğitime-öğretme yeterlilikleri olarak kabul eden görüş ise bu kavramı öğretmenin özel alanına ilişkin hedeflenen bilgi, beceri ve tutumların öğrenenlere kazandırılması ve bunun için gerekli koşulları oluşturma durumu olarak tanımlamaktadır (İzci, 1999).

Alanyazın incelendiğinde, yeterlilikler kapsamındaki alan bilgisi ve öğretmenlik meslek bilgisi kavramlarının iki ayrı şekilde ele alındığı görülmektedir. Birincisi, bu iki bilgi türünün birbirinden bağımsız olduğunu kabul eden görüştür. Nitekim 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununda öğretilmekte aranacak niteliklerin çerçevesi genel kültür, özel alan ve pedagojik formasyon olarak belirlenerek lisans dersleri de bu şekilde ayrıştırılmış olarak verilmiştir. İkinci ise Shulman (1987) tarafından alanyazına kazandırılan alan bilgisi ve öğretmenlik meslek bilgisinin özel bir karışımı olan pedagojik alan bilgisi kavramı ile bütünleştirilmiş bir anlayıştır. Bu görüşe göre amaç; konuların ve problemlerin öğrenen özelliklerine, ilgilerine ve yeteneklerine göre organize edilmesi, uyarlanması ve sunulması için içerik ve pedagojiyi birleştirmektir. Yani, öğrenmeyi gerçekleştirmek için uygun şartları oluşturmak, içeriği en kullanışlı hale getirmek ve öğrenme engellerini kaldırmak bu bilgi kapsamında yer almaktadır.

Alanyazında yeterlilik boyutundaki bu değişme, Türkiye’de eğitim fakülteleri lisans programlarına da yansımış, 1998 programlarında genel kültür, özel alan ve öğretmenlik meslek bilgisi olarak ayrılan dersler 2006 yılındaki güncellemeden sonra

alan ve alan eğitimi, genel kültür ve öğretmenlik meslek bilgisi olarak değiştirilmiştir. Yeterliliğin bu boyutlarının performans olarak karşılığı öğretmenlik uygulamalarında görülmesi mümkün olduğundan, açıklanmasının yararlı olacağı düşünülmüştür.

2.2.3. Öğretmenlik Uygulamaları

Öğretmenlik uygulamaları, öğretmen eğitiminin önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Öğretmen adaylarının sahip oldukları alan bilgisi, genel kültür ve pedagoji bilgisinin öğrenme-öğretme ortamında somut olarak ortaya konulması uygulamalar aracılığıyla mümkün olmaktadır. Nitekim Eyer (2004; akt. Tuli ve File; 2009) iyi organize edilmiş bir öğretmenlik uygulamasının öğretmen adaylarının öğretim sürecinde edindikleri alan bilgileri, mesleki bilgileri ve pedagojik bilgilerini bütünleştiren deneyimler sağladığını ifade etmektedir. Öğretmen yetiştirmede önemli bir yer tutan öğretmenlik uygulaması YÖK (1998) tarafından öğretmen adaylarının okullara bizzat giderek öğretmenlik becerisi kazandığı, öğretim sürecine katıldığı ve değerlendirilmesinin yapıldığı bir ders olarak tanımlanmaktadır.

Türkiye’de öğretmen yetiştiren fakültelerde son sınıfta yer alan öğretmenlik uygulamaları öncesinde, okul deneyimi dersleri verilerek adayların uygulama derslerine hazır hale gelmesi amaçlanmaktadır. Adaylar böylece okulu tanırlar, işleyişi anlarlar ve ders öğretmenin dersi nasıl planladığını, tercih ettiği yöntem ve teknikleri, onları nasıl uyguladığını, sınıf yönetimini nasıl sağladığını, etkinlikleri nasıl düzenlediğini ve ölçme değerlendirmeyi nasıl gerçekleştirdiğine ilişkin fikir sahibi olurlar (YÖK, 2007). YÖK tarafından hazırlanan lisans programları incelendiğinde okul deneyimi derslerinin 1 yarıyıldan verildiği görülmektedir.

Öğretmenlik uygulamaları da sınıf öğretmenliği ve okul öncesi öğretmenliği haricinde (2 yarıyıl) 1 yarıyıldadır.

2.2.4. Özel Alan

Özel alan, öğretmenin sorumlu olduğu alana dair sahip olması beklenen bilgi, beceri ve tutumları kapsayan, öğretmen yeterliliğinin bir diğer boyutudur. Özel alanın bilgi basamağı, öğretilecek olan alana ilişkin kavramları ve onu organize eden yapıları içeren bilgi olarak tanımlanmaktadır (Wilson, Shulman ve Richert, 1987; Grossman, Wilson ve Shulman, 1989; Öner, 2010). Yani, öğretmenin ne öğreteceği sorusuna ilişkin cevapları barındırmaktadır. Dünya Bankası tarafından 2005 yılında hazırlanan raporda, özel alan bilgisinin temel ve sentez bilgileri olmak üzere iki kısımdan oluştuğu ifade edilmektedir. Temel bilgiler öğretmenin ne öğreteceğine ilişkin, alana ait genel bilgiler, kavram, tanım, kabul ve işlemleri içermektedir. Sentez bilgileri ise alana ilişkin araştırma yöntemlerinin, eğilimlerin, bilgilerin geçerliliğinin ve farklı bakış açılarının bilgisi olup temel bilgileri destekleyici niteliktedir. Shulman (1987) da benzer şekilde alan bilgisinin yalnızca alanın kavram ve gerçeklerinin bilgisi olmadığını, öğretmenin aynı zamanda onu organize eden ilke ve yapıların bilgisine ve alana katkıda bulunmak için hangi bilimsel yöntemlerin uygun olduğu bilgisine de sahip olması gerektiğini ifade etmektedir.

Öğretmen yeterlilikleri incelendiğinde, özel alana ilişkin yeterliliklerin öğretmenlik mesleği genel yeterliliklerinin dört boyutundan biri olduğu görülmektedir. Yani, bir öğretmenin hem öğretmenliğin meslek olarak gerektirdiği yeterlilikleri hem de kendi özel alanına ilişkin yeterlilikleri taşıması gerektiğini ifade etmek mümkündür. Dolayısıyla araştırmaya konu olan İngilizce öğretmeni özel alan yeterliliklerinin tespit edilmesi için öncelikle uluslararası alanyazındaki mevcut durumunun ortaya

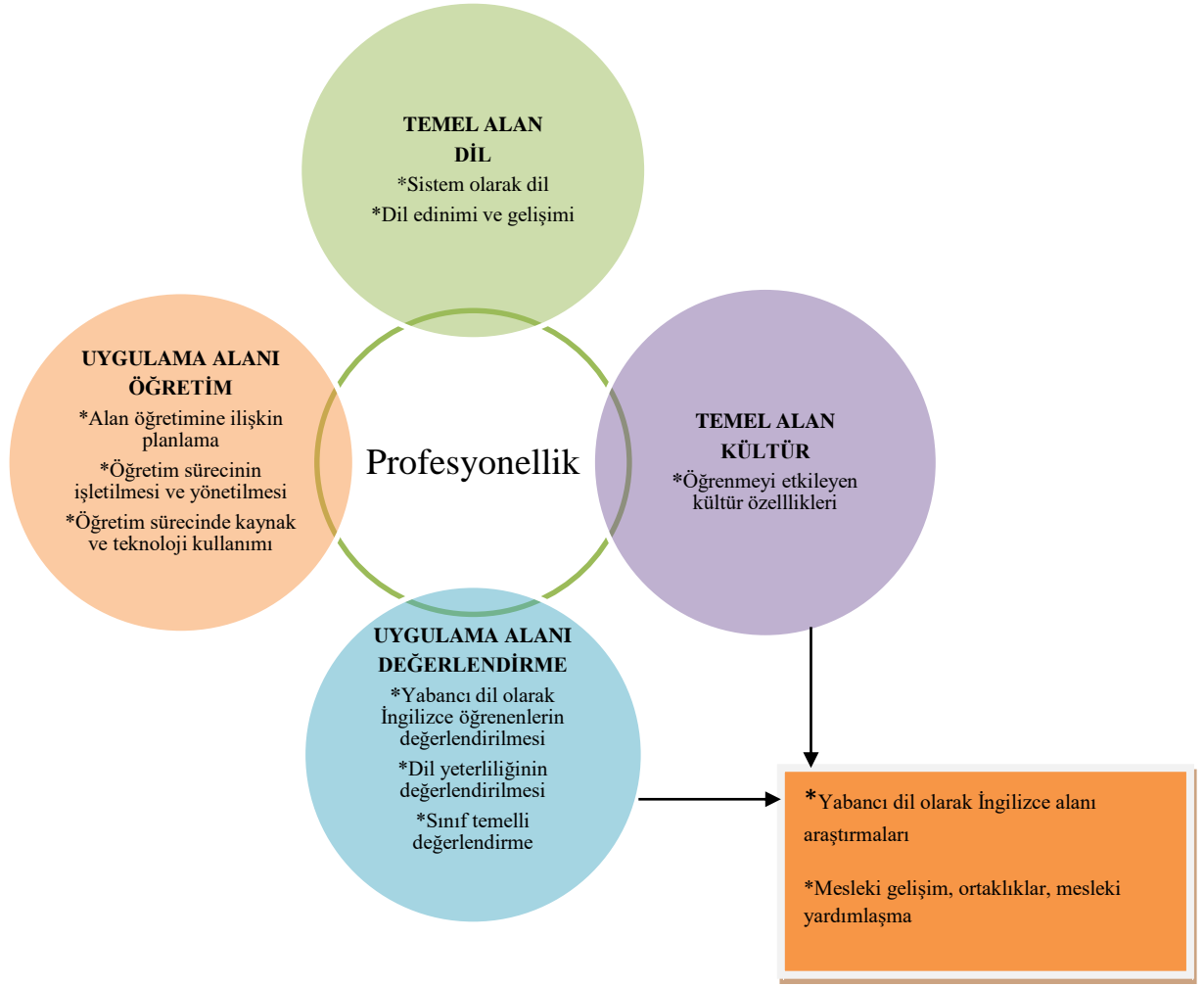
konulmasının ve ardından da Türkiye’de öğretmen yeterliliklerine ilişkin yapılan çalışmaların sunulmasının yararlı olacağı düşünülmüştür.

2.3. Bazı Ülkelerde İngilizce Öğretmeni Özel Alan Yeterlilikleri

İngilizce öğretmeni yeterlilikleri ile ilgili çalışmaların, uluslararası alan yazında çoğunlukla standart şeklinde ifade edildiği görülmektedir. Özellikle öğretmen yetiştirme sürecinde yararlanılması planlanan ve belirli kurum veya kurullar tarafından hazırlanan yeterliliklerin standartlaştırıldığını ve standart geliştirme yaklaşımları ve modellerinin kullanıldığını söylemek mümkündür.

İngilizcenin ana ve ikinci dil olarak öğretildiği ülkeler tarafından oluşturulan yeterlilikler, yabancı dil olarak öğretilen ülkeler tarafından uyarlanarak yeterlilikleri standartlaştırma amacıyla kullanıldığını ifade etmek mümkündür. Örneğin İngilizceden Başka Bir Dil Konuşanlara İngilizce Öğreten Öğretmenler Topluluğu (TESOL, 2010) tarafından oluşturulan yeterlilik çerçevesinden; Arnavutluk, Mısır, Paraguay, Uruguay, Çin ve Türkiye yeterlilik belirlemede yararlanmıştır. Nitekim MEB Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü’nün Mart 2009 İngilizce Komisyonu II. Dönem Raporunda, yeterliliklerin oluşturulmasında Ulusal Öğretmen Eğitimi Akreditasyon Konseyi (NCATE,2010), İngilizceden Başka Bir Dil Konuşanlara İngilizce Öğreten Öğretmenler Topluluğu (TESOL, 2010) tarafından yapılan çalışmaların yeterlilikleri standartlaştırma amacıyla incelendiği belirtilmiştir.

TESOL (2010) tarafından yapılan çalışmada dil, kültür, öğretim, değerlendirme ve profesyonellik başlıklarından oluşan alanlar ve aralarındaki ilişki Şekil 2.6’da gösterilmiştir.

Şekil 2.6. İngilizce öğretmeni yeterlilikleri (TESOL International Association, 2010, s.5.)

Şekil 2.6. incelendiğinde, yeterliliklerin temel alanlar ve uygulama alanları olarak iki kategoride ele alındığı görülmektedir. Temel alanlar dil ve kültürden oluşurken, uygulama alanları öğretim ve değerlendirmeyi içermektedir. Dil ve kültür temel alanları bu alanlara ilişkin bilgi boyutunu içerirken uygulama alanları olan öğretim ve değerlendirmenin bilgi boyutunun yanında beceri boyutunu da kapsadığı görülmektedir. Dil boyutu, bir sistem olarak İngilizcenin bilgisi ile dil edinimi ve gelişimine ait bilgileri kapsarken kültür boyutu ise öğrencilerin öğrenmelerine etki

eden kültür özelliklerinin bilgisinden oluşmaktadır. Öğretim boyutu, İngilizce öğretimine ilişkin planlamayı, öğretim sürecinin işletilmesini, materyal ve kaynak kullanımına yönelik yeterlilikleri içermektedir. Değerlendirme boyutu ise, öğrencilerin kazanımlarına ilişkin yapılan ölçme ve değerlendirme yeterliliklerinden oluşmaktadır.

İngilizce öğretmeni özel alan yeterliliklerini standartlaştırma çalışmalarından biri de Amerika Birleşik Devletleri Mesleki Öğretim Standartları Ulusal Kurulu tarafından 2010 yılında hazırlanmıştır (NBPTS, 2010). Bu çalışmada 3-18 yaş İngilizce öğretmenleri için 9 standart belirlenmiştir. Nitekim İngilizcenin ana dil olarak öğretimine yönelik standartlar olmasından dolayı diğer ülkeler tarafından yeterlilik çalışmalarında uyarlanarak kullanılan standart çerçevelerinden biri olma özelliği taşımaktadır. Bu standartlar;

1. Öğrenenlerin Bilgisi
2. Kültür ve farklılıkların bilgisi
3. Ev, Okul ve Toplum Bağları
4. İngiliz Dili Bilgisi
5. İngiliz Dili Edinimi Bilgisi
6. Öğretim Uygulamaları
7. Değerlendirme
8. Öğrenen Öğretmen
9. Mesleki Liderlik ve Savunma olarak ifade edilmiştir.

İngilizcenin yabancı dil olarak öğretildiği ve öğretmenlerinin de İngilizceyi yabancı dil olarak öğrendiği ülkelerde eğitim bakanlıkları tarafından yeterlilikler oluşturulurken mevcut standart çalışmaları incelenmiş, öğretmenin yabancı dil olarak

İngilizce bilgisi ile ana dil ve yabancı dil ilişkisine dair yeterlilikler eklenmiştir. Örneğin Çin “Yabancı Dil Olarak İngilizce Projesi” adı altında 2006 yılında TESOL standartlarını hazırlayan kurumun iş birliği ile İngilizce öğretmeni yeterlilikleri oluşturmuştur. Projede TESOL standartları başta olmak üzere daha önce yapılan standart çalışmaları incelenmiştir. Ayrıca Çin Eğitim Bakanlığı tarafından 2003 yılında hazırlanan İngilizce Eğitim Programları Standartlarından da yararlanılmıştır. Bu çalışma, “öğrenenlerin bilgisi, davranışları değerlendirme, planlama, iletme ve öğretime yansıtma, dillerin bilgisi (ana ve hedef dil), dil öğrenme, eleştirel düşünmeyi kazandırma, kültürü keşfetme ve uygulama, öğrenmeyi ve öğretimi değerlendirme, sınıf dışı iletişim, mesleki ufku geliştirme yeterlilikleri” olmak üzere İngilizce öğretmenlerinin İngilizce bilgisine ilişkin yeterlilikleri de içerecek şekilde hazırlanmıştır (TESOL, 2006). Bu yeterlilik alanının “İngilizceyi yabancı dil olarak öğrenen İngilizce öğretmenleri İngilizceyi ne düzeyde biliyor?” sorusuna yanıt aranmak amacıyla oluşturulduğunu söylemek mümkündür. Aynı şekilde TESOL standartlarından yararlanarak yeterlilik çalışması hazırlayan, İngilizcenin yabancı dil olarak öğretildiği ülkelerden biri olan Ekvador Cumhuriyeti Eğitim Bakanlığı tarafından yapılan çalışmada da yabancı dil olarak İngilizce bilgisine ilişkin öğretmen yeterlilikleri eklenmiştir (Tablo 2.1).

Tablo 2.1.

İngilizce Öğretmeni Yabancı Dil Olarak İngilizce Dil ve Dil Edinimi Yeterlilikleri

1. Dil: Öğrenenlerin dil gelişimi için dil edinimine ve dil yapısına ilişkin temel kuramları ve araştırmaları bilir ve kullanır.

1.a. İngilizcenin Dil Yapısı ve İletişim:

Öğretmen bir sistem olarak dili bilir.

1.a.1. Dilin fonetik, biçimbilim, tümcebilim, edimbilim ve anlambilim gibi parçalarını tamamlayıcı olarak görür.

1.a.2. Öğrenenlerin İngilizce konuşma, yazma ve okuma becerilerinin gelişmesine yardım etmek amacıyla dilin bileşenlerini (fonetik, biçimbilim, tümcebilim, edimbilim ve anlambilim) kullanır.

1.a.3. İngilizce sözbilim ve söylem yapılarını bilir.

1.b. Dil Edinimi ve Gelişimi:

Öğrenenlerin yabancı dili ve yabancı dilde okuryazarlığı öğrenmesi, alanda başarı göstermesi için dil edinimi ve gelişimine ilişkin kuram ve araştırmaları bilir ve uygular.

1.b.1. Dil edinimine ilişkin kuramları ve güncel araştırmaları bilir.

1.b.2. Anadilde okuryazarlığın gelişimi ile yabancı dildeki farklı olduğuna dair kuram ve araştırmaları bilir.

1.b.3. Yabancı dilin öğretiminde yararlanmak amacıyla öğrenenlerin ana dillerinin önemini bilir.

1.b.4. Sosyo-kültürel, psikolojik ve siyasi değişkenleri bilir ve uygular.

1.b.5. İngilizce öğrenme sürecinde bireysel öğrenme stillerinin rolünü bilir ve uygular.

(Ministerio de Educacion de Ecuador, 2012, s.4-7)

Tablo 2.1’de görüldüğü üzere, öğretmenin yabancı dil olarak İngilizcenin dil yapısı ile dil edinim ve gelişimi ile ilgili kuram ve uygulamalar bilgisi ve becerilerine sahip olması beklenmektedir. İngilizceyi yabancı dil olarak öğrenen İngilizce öğretmenlerinin dil yeterliliğinin bahsi geçen bilgi boyutunu ölçmek üzere çeşitli standartlaştırılmış testler kullanılmaktadır.

Alanyazında genel olarak tüm yabancı dil öğretmenlerine yönelik oluşturulmuş yeterlilikler görmek de mümkündür. Bunlardan biri Yabancı Dillerin Öğretimi Amerikan Kurumu (2002) tarafından standartlaştırılarak hazırlanan yabancı dil öğretmeni yeterlilikleridir. Bu standartların da öğretmenlerin öğretecekleri hedef dili yabancı dil olarak öğrenmiş oldukları düşüncesiyle oluşturulduğu görülmektedir.

Çünkü TESOL standartlarından farklı olarak öğretmenlerin dildeki yeterliliğine ilişkin standartlar da içermektedir (Tablo 2.2). Sözü edilen 6 ana standart başlıkları şöyle ifade edilmiştir:

1. Dil, Dil Bilimi, Karşılaştırmalar
2. Kültürler, Edebiyat, Disiplinler arası Kavramlar
3. Dil Edinimi Teorileri, Öğretim Uygulamaları
4. Yabancı dil öğrenenler için hazırlanmış olan standartların öğretim programları ve öğretim süreci ile bütünleştirilmesi
5. Dil ve kültürün değerlendirilmesi
6. Profesyonellik

Tablo 2.2.

Yabancı Dil Öğretmeni Standartları

Standartlar	Alt Standartlar
<i>1. Dil, Dil Bilimi, Karşılaştırmalar</i>	1.a. Hedef dilde yeterlilik gösterme 1.b. Dil bilimi bilgisine sahip olma 1.c. Diller arasında karşılaştırmalar yapma
<i>2. Kültürler, Edebiyatlar, Disiplinler arası Kavramlar</i>	2.a. Kültürel anlayışa sahip olma 2.b. Edebi ve kültürel metinler ile gelenekleri anlama 2.c. Öğretimde diğer disiplinlerden yararlanma
<i>3. Dil Edinimi Teorileri, Öğretim Uygulamaları</i>	3.a. Dil edinimi bilgisine sahip olma ve destekleyici bir öğrenme ortamı oluşturma 3.b. Öğrenen çeşitliliğini dikkate alan ve dil çıktılarını sağlayan öğretim etkinlikleri düzenleme
<i>4. Yabancı dil öğrenenler için hazırlanmış olan standartların öğretim programları ve öğretim süreci ile bütünleştirilmesi</i>	4.a. Öğrenenler için belirlenmiş standartları öğretim programına dâhil etme 4.b. Öğrenenler için belirlenmiş standartları öğretim süreci ile bütünleştirme 4.c. Öğretim materyallerini seçme ve tasarlama
<i>5. Dil ve kültürün değerlendirilmesi</i>	5.a. Değerlendirme tekniklerini bilme ve uygun olanı kullanma 5.b. Değerlendirme sonuçlarına göre öğretimi tekrar planlama 5.c. Değerlendirme sonuçlarını paydaşlara bildirme
<i>6. Profesyonellik</i>	6.a. Mesleki gelişimini sürdürme 6. b. Yabancı dil öğrenmenin değerinin farkında olma

(American Council on The Teaching of Foreign Languages, 2002, s.3-34)

Tablo 2.2. incelendiğinde, belirlenen 6 ana standart kendi içerisinde alt standartları içerdiği görülmektedir. TESOL tarafından hazırlanan dil yapısı, dil edinimi ve

gelişimi yeterliliklerine ek olarak hedef dilin kültürü ve edebiyatına ilişkin yeterlilikleri de içermektedir. Ayrıca öğrencilerin ve öğretmenlerin yabancı dildeki dinleme, konuşma, yazma ve okuma becerilerine ilişkin yeterlilik düzeylerine dair çalışmalar da yapılmış, öğretmen standartları çalışması ile paralel olacak şekilde hazırlanmıştır (ACTFL, 2012).

İngilizcenin yabancı dil olarak öğretildiği ülkelerdeki öğretmenler için oluşturulmuş özel alan yeterlilikleri incelendiğinde (TESOL, NBPTS ve ACTFL) göze çarpan bir başka nokta ise ana dile ve hedef dile ait kültüre ilişkin yeterliliklerin yer almasıdır. Türkiye'nin 2000 yılından itibaren içerisinde bulunduğu Socrates Projesi çerçevesinde oluşturulan, öğrenciler için Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Programı (ADÖÇEP) ve Yabancı Dil Öğretmenliği Okuyanlar İçin Avrupa Portfolyosu (YADÖAP), yabancı dil öğretiminde standardın sağlanmasının yanında kültürel çeşitliliğin oluşturulmasını amaçlamaktadır (Mirici, 2015). Yabancı dil öğretmeni adaylarının kendilerini değerlendirmeleri için hazırlanan portfolyoda yer alan yeterlilikler incelendiğinde, kültür öğretiminin de kazandırılması gereken dil boyutları arasında yer aldığını görmek mümkündür (Tablo 2.3).

Tablo 2.3.

YADÖAP Yeterlilikleri

Kendini Değerlendirme	
Bağlam Program Amaç ve ihtiyaçlar Dil öğretmenin rolü Kurum olanak ve sınırlılıkları	Dersi Planlama Hedeflerin belirlenmesi Ders içeriği Dersin organizasyonu
Yöntem Konuşma öğretimi Yazma öğretimi Dinleme öğretimi Okuma öğretimi Dilbilgisi Kelime Kültür	Dersi Yürütme Ders planı kullanma İçerik Öğrenenlerle iletişim Sınıf yönetimi Sınıfta dil kullanımı
Bağımsız Öğrenme Öğrenen özerkliği Ödev Proje Portfolyo Sanal öğrenme ortamları Müfredat dışı faaliyetler	Öğrenmenin Değerlendirilmesi Ölçme araçlarının hazırlanması Değerlendirme Öz ve akran değerlendirme Dil performansı Kültür Hata analizi
Kaynaklar Materyal Seçme ve Tasarlama	

(Newby, Allan, Fenner, Jones, Komorowska ve Soghikyan, 2007, s.6)

Tablo 2.3. incelendiğinde, yabancı dil öğretmeni adayları için hazırlanmış olan yeterlilik çerçevesinin dersi planlama, bağlam, yöntem, dersi yürütme, bağımsız öğrenme ve öğrenmenin değerlendirilmesi olmak üzere toplam 6 yeterlilik alanından oluştuğu görülmektedir. Öğretim süreci ile ilgili kararları etkileyen sosyal bağlam ve öğrenme-öğretme ortamı “bağlam” kategorisini oluşturmaktadır. Dolayısıyla, öğretim sürecinin önemli bir parçası olan öğretim programları, okulun olanak ve sınırlılıkları ile toplum ve öğrenen ihtiyaçları bağlam yeterlilikleri içerisinde yer almaktadır. Öğretmenin içerisinde bulunduğu bağlama yönelik taşıması gereken roller de bağlam kategorisinin bir diğer yeterliliğini oluşturmaktadır. Bağlamla ilişkili olarak öğretmenin dersine yönelik hedefler, içerik ve eğitim durumlarının organizasyonunu yapması “dersi planlama” yeterliliğini oluşturmaktadır. Yönteme

ilişkin yeterlilikler ise, dilin unsurları olan okuma, yazma, dinleme, konuşma, dilbilgisi, kelime ve hedef kültürün öğretimine ilişkin bilgi, beceri ve tutumları kapsamaktadır. Bir diğer basamak ise öğretmenin hazırladığı ders planını yürütebilmesi, etkinlikleri akıcı ve tutarlı bir şekilde sürdürmesi, iletişimi güçlendirmesi, sınıf yönetimini sağlayabilmesi ve ana dil ile yabancı dil kullanımına ilişkin yeterlilikleri içeren “dersi yürütme” yeterlilikleridir. Bu çerçevede dikkat çeken bir diğer önemli nokta öğrenen özerkliği, otonom öğrenme ve işbirlikli öğrenmenin özellikle üzerinde durulması ve etkinliklerin de bunları gözeterek oluşturulmasının vurgulanmasıdır. Son yeterlilik ise öğrenmenin değerlendirilmesidir. Ders planı yaparken belirlenen hedeflerin gerçekleşip gerçekleşmediğini tespit etmeye yönelik ölçme araçlarının hazırlanması, bilginin yanında dil becerilerinin ve kültürün de ölçülmesi, farklı ölçme ve değerlendirme tekniklerinden yararlanılması ve hata analizine ilişkin yeterlilikleri içermektedir.

Demirel (1989) de benzer şekilde, İngilizce öğretmeni özel alan yeterliliklerini alan bilgisi yeterlilikleri, mesleki yeterlilikler ve kültür bilgisi yeterlilikleri olarak 3 boyutta sınıflandırmıştır. Alan bilgisi yeterlilikleri, öğretmenin İngilizce dil bilgisi, dilbilimi, edebiyatı, dilin dört boyutuna ilişkin yeterlilikleri kapsamaktadır. Mesleki yeterlilikler, sözlü öğretim, yeni yapıların öğretimi, alıştırmaları kullanma, kelime ve okuma öğretimi, yazma öğretimi, ölçme ve değerlendirme, öğretim etkinliklerini planlamaya ilişkin yeterlilikleri içermektedir. Kültür bilgisi yeterlilikleri ise öğretmenlerin kendi ve hedef dilin kültürüne ilişkin yeterliliklerden oluşmaktadır.

Uluslararası alanyazında belirlenen İngilizce öğretmeni özel alan yeterliliklerinin çerçeve olarak *öğrenen ve kültür bilgisi, yabancı dil olarak İngilizce dil ve dil edinimi bilgisi, öğrenme-öğretme süreci, ölçme ve değerlendirme, paydaşlarla*

işbirliği, mesleki gelişim ve mesleki liderliğe ilişkin yeterlilikler olmak üzere 6 boyutta toplandığı görülmektedir. Öğretmenlik mesleği genel yeterlilikleri ve İngilizce öğretmeni özel alan yeterliliklerine ilişkin Türkiye'deki çalışmalara bakıldığında YÖK ve MEB'in bu konuda önemli girişimlerinin olduğu görülmektedir. Dolayısıyla bu iki kurum tarafından yapılan çalışmaların ortaya konulmasının Türkiye'deki İngilizce öğretmenlerinden beklenen yeterliliklerin tespit edilmesi açısından önemli olabileceği düşünülmektedir. Yeterlilik çalışmalarının ilk örneği YÖK tarafından yapıldığından öncelikle bu kurum tarafından belirlenen yeterliliklere yer verilmiş ardından da daha güncel olan MEB tarafından belirlenen yeterlilikler sunulmuştur.

2.4. Yükseköğretim Kurulu Tarafından Belirlenen Öğretmen Yeterlilikleri

Türkiye'de öğretmen yetiştirmede standart ve akreditasyon çalışmalarının, 1998 yılında YÖK ve Dünya Bankası işbirliği içerisinde Milli Eğitimi Geliştirme Projesi (MEGEP) ile başladığını söylemek mümkündür. Bu proje kapsamında hizmet öncesi öğretmen eğitimi için belirlenen yeterlilikler *konu alanı ve alan eğitimine ilişkin yeterlilikler, öğretme-öğrenme sürecine ilişkin yeterlilikler, öğrencilerin öğrenmelerini izleme, değerlendirme ve kayıt tutmaya ilişkin yeterlilikler ve tamamlayıcı mesleki yeterlilikler* olmak üzere dört ana yeterlilik alanı ve elli altı yeterliliklerden oluşmaktadır (YÖK, 1999). Ayrıca belirlenen yeterliliklerin kazandırılmasını desteklemek amacıyla yedi yeterlilik alanı belirlenmiştir. Bunlar;

- öğretim elemanları tarafından uygun eğitim programının ve öğretme-öğrenme faaliyetlerinin seçilmesi (yeterlilik alanı 1)

- öğretim elemanlarının niteliği ve bu elemanların deneyimleri (standart alanı 2), öğrencilerin niteliği ve istekliliği (yeterlilik alanı 3)
- uygulama okulları, uygulama okullarının yapısı ve okul deneyiminin niteliği (yeterlilik alanı 4)
- fakültede bulunan tesisler, kaynaklar ve öğretmen adaylarının bunları kullanmayı öğrenmesi (yeterlilik alanı 5)
- yönetim ve kalite güvencesi önlemlerinin öğretmen eğitiminin geliştirilmesinde etkin biçimde kullanılması (yeterlilik alanı 6 ve 7) olarak ifade edilmiştir.

Belirlenen yeterliliklerin gözlemlenebilir olması amacıyla davranış listeleri oluşturulmuş, böylece öğretim üyelerinin ve uygulama öğretmenlerinin gözlem yaparak değerlendirmelerine sunulmuştur.

2.4.1. Konu Alanı ve Alan Eğitime İlişkin Yeterlilikler

Konu alanı ve alan eğitime ilişkin yeterlilikler, uluslararası alanyazında da yer alan öğretmenin özel alan bilgisine ve öğretime ilişkin yeterlilikleri kapsamaktadır (YÖK, 1999). Konu alanı yeterlilikleri genel bir ifadeyle öğretmenin uzmanı olduğu alana ilişkin bilgilerini içerirken alan eğitimi yeterlilikleri ise Shulman (1987)'ın pedagojik alan bilgisi olarak ifade ettiği alan bilgisi ile pedagojinin birleşmesinden oluşan yeni bir yeterlilik alanını ifade ettiğini söylemek mümkündür.

Tablo 2.4.

Konu Alanı ve Alan Eğitime İlişkin Yeterlilikler

1.KONU ALANI VE ALAN EĞİTİMİNE İLİŞKİN YETERLİLİKLER

1.1.Konu Alanı Bilgisi

1.1.1.Konulara ilişkin eğitim programının öngördüğü düzeyin üstünde bilgi birikiminin olduğunu gösterme

1.1.2.Konu alanına ilişkin kuram, ilke ve kavramları anlaşılabilir biçimde güvenle öğretebileceğini gösterme

1.2.Alan Eğitimi Bilgisi

1.2.1.Öğrencilerde yaygın biçimde gözlenen eksik ve yanlış gelişmiş kavramları fark etme

1.2.2.Öğrencilerin konuya ilişkin sorularına uygun ve yeterli yanıtlar oluşturabilme

1.2.3.Öğrencilerin bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal gelişiminin öğrenmelerini etkileyeceğini anlama

1.2.4.Konu alanının öğretim programlarına ilişkin bilgi sahibi olma

1.2.5.Konu alanı ile ilgili özel öğretim yaklaşım, yöntem ve tekniklerine ilişkin bilgi sahibi olma

1.2.6.Konu alanı ile ilgili bilgi teknolojilerinden yararlanma

1.2.7.Konu alanı ile ilgili sağlık ve güvenlik önlemlerini alma

(YÖK, 1999, s.178.)

Tablo 2.4’te verilen konu alanı yeterlilikleri öğretmenin özel alanındaki konuların ve bu alana ait kavramsal altyapıların, ilke ve kuramların bilgisini içermektedir. Alan eğitimi bilgisine dair yeterlilikler ise sınıf yönetimi, öğretim ilke ve yöntemleri, özel öğretim yöntemleri, gelişim psikolojisi, öğrenme psikolojisi, öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı alanlarını içeren yeterliliklerden oluşmaktadır. YÖK tarafından belirlenen ve öğretmenlik uygulamalarının değerlendirilmesinde ders gözlem formu aracılığıyla kullanılması amaçlanan yeterliliklerin özellikle öğretmenlerin özel alanına ilişkin yeterlilikleri içermediği görülmektedir. Nitekim bu durum YÖK tarafından şöyle ifade edilmiştir: “Bu ders gözlem formu herhangi bir alana özgü hazırlanmadığından bazı alanlara ilişkin özel yeterlikleri ve davranışları gözlemeye elverişli olmayabilir.” Ayrıca yeterliliklerin ifadesinde duyuşsal ifadelerin fazla oluşu dikkat çekmektedir.

2.4.2. Öğrenme-Öğretme Sürecine İlişkin Yeterlilikler

Öğrenme-öğretme sürecine ilişkin yeterlilikler, öğretmenlerin özel alan ve alan eğitimi yeterliliklerinin öğretim süreci içerisinde uygulamaya geçirilmesine ilişkin yeterliliklerdir (YÖK, 1999). Atık Kara ve Sağlam (2014), öğrenme ve öğretme süreci yeterliliklerinin lisans programlarında bulunan meslek bilgisi dersleri aracılığıyla kazandırıldığını ifade etmektedir. Tüm lisans programlarında ortak dersler olarak yer alan ve öğrenme-öğretme süreci yeterliliklerini kapsayan bu dersler;

- Eğitim Bilimine Giriş
- Eğitim Psikolojisi
- Öğretim İlke ve Yöntemleri
- Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı
- Ölçme ve Değerlendirme
- Sınıf Yönetimi
- Rehberlik
- Özel Eğitim
- Okul Deneyimi
- Öğretmenlik Uygulamaları dersleridir (YÖK, 1998).

YÖK (1999) tarafından hazırlanan yeterlilikler çerçevesinde yer alan öğrenme-öğretme süreci yeterlilikleri Tablo 2.5'te verilmiştir.

Tablo 2.5.

Öğrenme-Öğretme Sürecine İlişkin Yeterlilikler

2.ÖĞRENME-ÖĞRETME SÜRECİNE İLİŞKİN YETERLİLİKLER

2.1. Planlama

- 2.1.1.Amaçları ve hedef davranışları açık biçimde ifade etme
- 2.1.2.Hedef davranışları gerçekleştirmeye yönelik öğrenme-öğretme etkinliklerini düzenleme
- 2.1.3.Hedef davranışlara uygun araç-gereç ve materyal seçme, hazırlama
- 2.1.4.Öğrencilerin kişisel, ruhsal, etik, sosyal ve kültürel gelişimlerine katkıda bulunacak etkinlikleri planlama
- 2.1.5.Planlamada bireysel farklılıkları göz önünde bulundurma
- 2.1.6.Hedef davranışlara uygun değerlendirme biçimini belirleme

2.2. Öğretim Süreci

- 2.2.1.İşlenen konuyu önceki ve sonraki konularla ilişkilendirme
- 2.2.2.Öğrencileri güdüleyici hazırlık etkinliklerini sunma
- 2.2.3.Konuyu öğrencilerin düzeyine uygun bir biçimde sunma
- 2.2.4.Öğrencilerin yaşlarına, önceki öğrenme düzeylerine ve yeteneklerine uygun yöntem ve tekniklerden yararlanma
- 2.2.5.Uygun araç-gereç ve materyal kullanma
- 2.2.6.Zamanı etkili biçimde kullanma
- 2.2.7.Öğrencilerle etkileşimde bulunma ve uygun dönüt verme
- 2.2.8.Öğrencilerin katılımını sağlayacak etkinlikler (bireysel, ikili, grup çalışması, gösteri, gezi, gözlem, deney, panel ve benzeri) uygulama
- 2.2.9.Öğrencilerin öğrendiklerini yaşamlarıyla ilişkilendirecek fırsatlar yaratma
- 2.2.10.Öğrencilerin düzeylerine uygun, konuya ilgilerini çekecek ve düşüncelerini sağlayacak biçimde farklı sorular sorma
- 2.2.11.Konuya ilişkin terimleri uygun biçimde sıralama ve iyi seçilmiş örneklerle sunma
- 2.2.12.Öğrencilerin hedef davranışlara ulaşma düzeyini değerlendirebilme

2.3. Sınıf Yönetimi

- 2.3.1. Öğrencilere sınıfta kendilerini özgürce ifade edebilecekleri güvenli bir öğrenme ortamı sağlama ve sürdürme
- 2.3.2. Dersi amacına uygun ve güvenli biçimde sürdürme
- 2.3.3. Kesinti ve engellemeler karşısında uygun önlemler alma
- 2.3.4. Öğrencilerin derse karşı ilgi ve güdüsünün sürekliliğini sağlama
- 2.3.5. Öğrencilere davranışlarına ilişkin dönüt verme
- 2.3.6. Ödül ve yaptırımları uygun ve etkili biçimde kullanma

2.4.İletişim

- 2.4.1.Anlaşılır açıklamalar yapma ve yönergeler verme
 - 2.4.2. Sınıf içinde etkili iletişimi sağlama (öğrenci-öğretmen; öğrenci-öğrenci; öğretmen-öğrenci etkileşimi)
 - 2.4.3. Okul yöneticileri, meslektaşları, diğer okul personeli, veliler ve ilgili eğitim kuruluşlarıyla iletişim kurma
 - 2.4.4. Ses tonunu etkili biçimde kullanma
 - 2.4.5. Sözel dili ve beden dilini etkili biçimde kullanma (durut, mimikler, el, kol hareketleri, vb.)
-

(YÖK, 1999, s.179.)

Tablo 2.5'te yer alan öğrenme-öğretme sürecine ilişkin yeterlilikler, planlama, öğretim süreci, sınıf yönetimi ve iletişim boyutlarından oluşmaktadır. Planlamaya

dair yeterlilikler öğretmenin derse ilişkin amaç ve hedeflerin belirlenmesi, öğrenme-öğretme sürecinin planlanması ve ölçme-değerlendirme boyutlarını içermektedir. Öğretim süreci yeterlilikleri; öğretim yöntem ve tekniklerden yararlanma, uygun materyal kullanımı, zamanın etkili kullanımı, öğrenen-öğretmen etkileşimi ve iletişimi gibi yeterliliklerden oluşmaktadır. Uygun öğrenme ortamının sağlanması için gereken sınıf yönetimi ve iletişim yeterlilikleri öğrenme-öğretme sürecinin diğer boyutlarını oluşturmaktadır.

2.4.3. Öğrencilerin Öğrenmelerini İzleme, Değerlendirme ve Kayıt Tutmaya İlişkin Yeterlilikler

Öğrenme sürecinin önemli bir boyutu olan ölçme ve değerlendirme, bu basamakta yer almaktadır. Tablo 2.6. YÖK (1999) tarafından belirlenen ölçme ve değerlendirmeye ilişkin yeterlilikleri göstermektedir.

Tablo 2.6.

Öğrencilerin Öğrenmelerini İzleme, Değerlendirme ve Kayıt Tutmaya İlişkin Yeterlilikler

3. ÖĞRENCİLERİN ÖĞRENMELERİNİ İZLEME, DEĞERLENDİRME VE KAYIT TUTMA

3.1 Öğrencilerin ürünlerini kısa sürede notlandırma ve sonuçları öğrencilerin gelişmesini sağlayacak önerileri içeren dönütlerle birlikte verme

3.2 Yapılan etkinliklerin (sınav, ödev, gözlem) ve sağlanan gelişmenin kayıtlarını tutma, sonuçlarını düzenli aralıklarla öğrenciye bildirme

3.3 Öğrencilerin öğrenmesini değerlendirmede sürekliliğin önemini kavrama ve uygulama

3.4 Başarısız öğrencilerin sorunlarının çözümünde deneyimli öğretmenlerin görüşlerinden yararlanma

3.5 Öğrencinin akademik gelişimini ulusal notlandırma ölçütlerini kullanarak değerlendirme

(YÖK, 1999, s.179)

Yeterlilikler incelendiğinde Tablo 2.6'da görüldüğü üzere, süreç odaklı bir değerlendirmeyi içerdiği görülmektedir. Öğrenenlerin ve diğer paydaşların ölçme ve

değerlendirme sonuçlarını öneri ve dönütlerle birlikte alması, öğretmenlerin meslektaşlarıyla iletişim içerisinde olması gibi yeterlilikler yer almaktadır.

2.4.4. Tamamlayıcı Mesleki Yeterlilikler

Öğretmenlik mesleği, alana, alan eğitimine, öğrenme-öğretme sürecine ve ölçme-değerlendirmeye ilişkin yeterliliklere ek olarak mesleğin gerektirdiği bazı bilgi, beceri ve tutumları da içermektedir. Tablo 2.7. YÖK (1999) tarafından belirlenen tamamlayıcı mesleki yeterlilikleri göstermektedir.

Tablo 2.7.

Tamamlayıcı Mesleki Yeterlilikler

4. TAMAMLAYICI MESLEKİ YETERLİLİKLER

- 4.1. Türk Milli Eğitim Sisteminin amaçlarına ve ilkelerine uygun biçimde öğretmenlik görevini yerine getirme.
 - 4.2. Mesleği ile ilgili yasa ve yönetmeliklerde belirtilen hak ve sorumluluklarının farkında olma
 - 4.3. Mesleki öneri ve eleştirilere açık olma
 - 4.4. Mesleki açıdan kendini değerlendirme ve bilgi düzeyini geliştirme konusunda sürekli çaba gösterme
 - 4.5. Toplantı, hizmet içi eğitim, araç-gereç hazırlama gibi okul etkinliklerine ve okulun tümünü ilgilendiren diğer etkinliklere katılma
 - 4.6. Kişisel ve mesleki yaşamında ve öğretimde iyi örnek olma
 - 4.7. Mesleğine yürekten bağlı olma ve mesleğini severek yapma
-

(YÖK, 1999, s.180)

Tablo 2.7’de yer alan tamamlayıcı mesleki yeterlilikler, öğretmenin mesleğine dair bilmesi beklenen hak, sorumluluk ve görevleri, öğretmenliği profesyonel olarak icra etmek amacıyla kendini geliştirme ve değerlendirmeyi ve öğretmeni olduğu okulun etkinliklerini gerçekleştirme gibi yeterlilikleri içermektedir.

YÖK’te devam eden yeterlilik çalışmaları, Bologna süreci kapsamında 2011 yılında yeniden hız kazanmış, ulusal ve uluslararası paydaşlar tarafından tanınan yeterliliklere sahip bireylerin yetiştirilmesi amaçlanmaya başlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi (TYYÇ)

oluşturulmuştur. Bu çalışmaların bir boyutu “öğretmen yetiştirme ve eğitim bilimleri” adı altında öğretmen adaylarını da kapsamaktadır. Oluşturulan yeterlilikler Tablo 2.8’de görüldüğü üzere öğretmen adaylarının lisans düzeyinde sahip olması beklenen bilgi, beceri ve yetkinlikleri içermektedir. Bilgi boyutu, öğretmen adaylarının ortaöğretimde edindikleri yeterliliklere ek olarak alanlarına ilişkin yöntem, teknik, strateji, öğretim programı ve ölçme değerlendirme bilgisi ile geçerli ve güvenilir bilgi, bilginin kaynağı ve sınırlarından oluşmaktadır. Beceriler ise öğretmen adaylarının alanıyla ilgili bilimsel kaynakların kullanımı ve bilimsel verilerin araştırma yöntem ve teknikler ile değerlendirilmesi ve öneriler getirilmesi, öğrenenlerin belirlenen kazanımları edinmesi için uygun yöntem, teknik, strateji ve materyal kullanımı ve uygun ölçme ve değerlendirmenin sağlanması gibi yeterlilikleri içermektedir. YÖK yeterliliklerinin üçüncü boyutu olan yetkinlikler ise, öğretmen adaylarının bağımsız çalışabilme ve sorumluluk alabilme, öğrenme yetkinliği, iletişim ve sosyal yetkinlik, alana özgü yetkinlik gibi kişisel yeterlilikleri kapsamaktadır (Tablo 2.8).

Tablo 2.8. Öğretmen Yeterlilikleri

BİLGİ	BECERİLER	YETKİNLİKLER			
		Bağımsız ve Alabilme Yetkinliği	Çalışılabilir Sorumluluk	Öğrenme Yetkinliği	İletişim ve Sosyal Yetkinlik
<p>1-Ortaöğretimde kazandığı yeterliliklere dayalı olarak; alanıyla ilgili kavramları ve kavramlar arası ilişkileri kavrar.</p> <p>2-Bilginin doğası kaynağı, sınırları, doğruluğu, güvenilirliği ve geçerliliğinin değerlendirilmesi konusunda bilgi sahibidir.</p> <p>3-Bilimsel bilginin üretimiyle ilgili yöntemleri tartışır.</p> <p>4-Alanı ile ilgili öğretim programları, öğretim strateji, yöntem ve teknikleri ile ölçme ve değerlendirme bilgisine sahiptir.</p> <p>5-Öğrencilerin gelişim, öğrenme özellikleri ve güçlüklerinin bilgisine sahiptir.</p> <p>6-Ulusal ve uluslararası kültürleri tanıtır</p>	<p>1-Alanı ile ilgili ileri düzeyde bilgi kaynaklarını kullanır.</p> <p>2-Alanı ile ilgili olay ve olguları kavramsallaştırır, bilimsel yöntem ve tekniklerle inceler, verileri yorumlar ve değerlendirir.</p> <p>3-Alanı ile ilgili sorunları tanımlar, analiz eder, kanıtlara ve araştırmalara dayalı çözüm önerileri geliştirir.</p> <p>4-Öğrencilerin gelişim özelliklerini, bireysel farklılıklarını; konu alanının özelliklerini ve kazanımlarını dikkate alarak en uygun öğretim strateji, yöntem ve tekniklerini uygular.</p> <p>5-Konu alanına ve öğrencinin gereksinimlerine uygun materyal geliştirir.</p> <p>6-Öğrencinin kazanımlarını farklı yöntemler kullanarak çok yönlü değerlendirir.</p>	<p>1-Bireysel ve grup çalışmalarında sorumluluk alır ve alınan görevi etkin bir şekilde yerine getirir.</p> <p>2-Kendini bir birey olarak tanıtır; yaratıcı ve güçlü yönlerini kullanır ve zayıf yönlerini geliştirir.</p> <p>3-Uygulamada karşılaşılan ve öngörülemeyen karmaşık sorunları çözmek için bireysel ve ekip üyesi olarak sorumluluk alır.</p>	<p>1-Edindiği bilgi ve becerileri eleştirel bir yaklaşımla değerlendirir.</p> <p>2-Öğrenme gereksinimlerini belirler ve öğrenmesini yönlendirir.</p> <p>3-Yaşam boyu öğrenmeye ilişkin olumlu bir tutum geliştirir.</p> <p>4-Bilgiye ulaşma yollarını etkin bir şekilde kullanır.</p>	<p>1-Sanatsal ve kültürel etkinliklere etkin olarak katılır.</p> <p>2-Toplumun ve dünyanın gündemindeki olaylara/gelişmelere duyarlı olduğunu gösterir ve bu gelişmeleri izler.</p> <p>3-Toplumsal sorumluluk bilinciyle yaşadığı sosyal çevre için mesleki proje ve etkinlikler planlar ve uygular.</p> <p>4-Alanı ile ilgili konularda ilgili kişi ve kurumları bilgilendirir.</p> <p>5-Düşüncelerini ve sorunlara ilişkin çözüm önerilerini nicel ve nitel verilerle destekleyerek uzman olan ve olmayan kişilerle paylaşır.</p> <p>6-Bir yabancı dili en az Avrupa Dil portföyü B1 düzeyinde kullanarak alanındaki bilgileri izler ve meslektaşları ile iletişim kurar.</p> <p>7-Avrupa Bilgisayar Kullanma Lisansının ileri düzeyinde bilişim ve iletişim teknolojilerini kullanır.</p> <p>8-Farklı kültürlerde yaşar ve sosyal yaşama uyum sağlar.</p>	<p>1-Dış görünüm, tutum, tavır ve davranışları ile topluma örnek olur.</p> <p>2-Demokrasi, insan hakları, toplumsal, bilimsel ve mesleki etik değerlere uygun davranır.</p> <p>3-Kalite yönetimi ve süreçlerine uygun davranır ve katılır.</p> <p>4-Güvenli okul ortamının oluşturulması ve sürdürülebilmesi amacıyla kişisel ve kurumsal etkileşim kurar.</p> <p>5-Çevre koruma ve iş güvenliği konularında yeterli bilince sahiptir.</p> <p>6-Millî Eğitim Temel Kanunu'nda ifade edilen ulusal ve evrensel duyarlıklarını bilincindedir.</p> <p>7-Birey olarak ve alanıyla ilgili görev, hak ve sorumluluklarına ilişkin yasa yönetmelik ve mevzuata uygun davranır</p>

YÖK (2010). Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi. <http://tyyc.yok.gov.tr/?pid=48> adresinden 20. 08. 2015 tarihinde alınmıştır.

TYYÇ'nin öğretmen adayları için hazırlanmış olan çalışması incelendiğinde, Tablo 2.8'de görüldüğü üzere, 1998 yılında hazırlanan yeterlilik çalışmasından içerik anlamında farklı olarak “yetkinliklerin” dâhil edildiği görülmektedir. Bu yetkinliklerin öğretmen adaylarının daha çok kişisel yeterlilikleri ya da önceki çerçevede geçen “tamamlayıcı mesleki yeterlilikler” ile ilişkili olduğunu söylemek mümkündür.

2010 yeterlilikler çerçevesinde yer alan yeterliliklerin 1998 yeterliliklerinin hazırlanmasında kullanılan modelden farklı bir model kullanılarak hazırlandığı görülmektedir. TYYÇ'nin bilgi ve beceri boyutu, 1998 yeterliliklerinde yer alan yeterlilik alanları hazırlanmaksızın oluşturulmuştur. Öğretmenin sahip olması beklenen bilgi boyutları, 1998 yeterliliklerinde *konu alanı ve alan eğitimine ilişkin yeterlilikler, öğretme-öğrenme sürecine ilişkin yeterlilikler, öğrencilerin öğrenmelerini izleme, değerlendirme ve kayıt tutmaya ilişkin yeterlilikler ve tamamlayıcı mesleki yeterlilikler* olarak yeterlilik alanları altında yer alırken 2010 yeterliliklerinde 6 yeterlilik ifadesi içerisinde verilmiştir. Bu yeterliliklerin, bilgi basamağının bilgi, kavrama ve değerlendirme basamaklarında olduğu görülmektedir. YÖK tarafından yapılan çalışmalar genel olarak değerlendirildiğinde, öğretmenlik mesleği genel yeterlilikleri ile sınırlı kaldığını söylemek mümkündür. Türkiye’de kurumsal olarak hem genel hem de özel alan yeterliliklerin belirlenmesinde MEB önemli rol oynadığından MEB tarafından belirlenen yeterliliklerin tespit edilmesinin yararlı olacağı düşünülmüştür.

2.5. Milli Eğitim Bakanlığı Tarafından Belirlenen Yeterlilikler

Öğretmen eğitiminde kalite anlayışının giderek önem kazanması, Milli Eğitim Bakanlığını 2002 yılında yeniden harekete geçirmiştir. Öğretmen yeterlilikleri

veyahut standartları hususunda yapılan çalışmaların ulusal ve uluslararası çerçevede hızlanması ile elde edilen birikim incelenerek Öğretmen Eğitimi, Eğitimin Kalitesi, Yönetim ve Organizasyon, Yaygın Eğitim ve İletişim boyutlarından oluşan Temel Eğitime Destek Projesi (TEDP) kapsamında öğretmen yeterlilikleri belirlenmiştir. Öğretmen Yetiştirme Genel Müdürlüğü, Öğretmen Eğitimi bileşeni doğrultusunda proje çalışmalarını yürütmeye görev almıştır. Ulusal boyutta YÖK-MEB, Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü ve Eğitimi Araştırma Geliştirme Dairesi (EARGED) tarafından daha önce yapılan çalışmalar, uluslararası alanyazında ise İngiltere, ABD, Seyşel Adaları, Avustralya ve İrlanda olmak üzere 5 ülkenin yeterlik çalışmaları incelenmiştir. Yapılan çalıştaylarda 120 öğretmen, 25 öğretim elemanı, 18 ilköğretim müfettişi ve 6 ölçme değerlendirme uzmanı yer almıştır. Ayrıca MEB Merkez Teşkilatı temsilcileri ile sendika temsilcilerinin de çalıştaylara katkıda bulunduğu belirtilmiştir (MEB, 2008). Elde edilen verilerin geçerlik, güvenilirlik ve uygulanabilirlik açılarından bilimselliğini kanıtlamak amacıyla paydaş görüşleri alınmış, mevcut durum araştırması yapıldığı ifade edilmiştir. Ayrıca hazırlanan öğretmenlik mesleği genel yeterlilikleri çalışmasının hizmet edeceği amaçlar:

- Öğretmen yetiştirme politikalarının belirlenmesi,
- Öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarının hizmet öncesi öğretmen yetiştirme programları,
- Öğretmenlerin hizmet içi eğitimi,
- Öğretmenlerin seçimi,
- Öğretmenlerin iş başarılarının, performanslarının değerlendirilmesi,

- Öğretmenlerin kendilerini tanıma ve kariyer gelişimleri olarak belirtilmiştir.

Yeterlilik çalışmalarının hareket noktasının amaca hizmet etmede büyük bir adım olarak değerlendirilebilmesine karşın çalışma sonucunda belirlenen amaçlar ile varılan nokta arasındaki farkın büyüklüğü henüz ulaşamadığını net olarak göstermektedir. Buna ek olarak, MEB tarafından 2007 yılında çalışmalarına başlanan Okul Temelli Mesleki Gelişim ile birlikte, öğretmenlerin belirlenen yeterlilikler açısından öğrenme ihtiyaçlarının belirlenmesi, ihtiyaçların önceliklendirilmesi, ulaşılacak hedefin belirlenmesi ve gelişim planının hazırlanması basamaklarını içeren sürecin adımı atılmıştır. Bu model ile birlikte öğretmenlerin yeterliliklerini geliştirmeleri ve böylece okulun kurum olarak gelişimine, öğrenci başarısının artırılmasına, ailelerin işbirliğinin artırılmasına katkıda bulunması amaçlanmıştır (MEB, 2007). Pilot uygulamaları tamamlanan modelin yaygınlaştırılması amacıyla çalışmaların yürütülmekte olduğu MEB tarafından 2007 yılında hazırlanan raporda görülmektedir. Öğretmenlerin mesleki yeterliliklerinin geliştirilmesine yönelik olan bu çalışmaların henüz öğretmen adayları basamağı bulunmamaktadır.

Türk Eğitim Derneği (TED) (2009) tarafından yapılan çalışmada da hazırlanan öğretmenlik mesleği genel yeterlilik çalışmasını amaçlarına ulaşmada yetersiz kalması açısından eleştirilmiştir. Eleştirilen noktalardan ilki hizmet öncesi öğretmen yetiştirme sürecinde bu yeterliliklerden nasıl yararlanılacağına ilişkin YÖK-MEB-fakülte işbirliğine dair bir planın olmamasıdır. Ayrıca bu yeterliliklerin programlara yansıtılması ve öğretmen adaylarına kazandırılmasını ile ilgili değişiklikleri içeren bir düzenlemeden söz edilmemiştir. Bunlara ek olarak hizmet içi eğitimde de nasıl yararlanılacağına dair yöntem, kaynak ve strateji bilgisi verilmemiştir (TED, 2009).

Değinilmesi gereken bir başka nokta ise öğretmen seçiminde de yeterliliklerin bir ölçüt olarak alınması meselesidir. Hizmet öncesi dönemde belirlenen yeterliliklerin kazandırılmadığı öğretmen adaylarından bu yeterliliklere sahip olarak mezun olmasını beklemek olanaklı görünmemektedir. Dolayısıyla öğretmen seçiminde yeterliliklere yönelik olarak yapılacak herhangi bir girişimin hizmet öncesi öğretmen eğitimini de kapsayacak nitelikte olması gerektiği söylenebilir.

2.5.1. Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri

2002 yılında başlayan çalıştaylar ile öğretmenlik mesleği genel yeterlilikleri hazırlanmış, öğretmenlerin özel alanlarına ilişkin yeterliliklerin oluşturulmasına ilişkin de ilk adım atılmıştır. Çalıştay sonucunda ortaya çıkan yeni yeterlilikler modeli, incelenen çalışmalarda yer alan yeterlilik geliştirme modellerinden yararlandığını göstermektedir. Nitekim 6 ana yeterlilik alanı, bunlara ilişkin 39 alt yeterlilik ve 244 de performans göstergesinin belirlenmesi, ortak bir kavramsal çerçeve ve yeterlilik modelinin ortaya konulmaya çalışıldığının göstergesidir. Daha sonra pilot okullardan gelen öğretmenler tarafından yapılan değerlendirme sonucunda 31 alt yeterlilik ve 221 performans göstergesi sonucuna ulaşılmıştır. Tablo 2.9. MEB (2008) tarafından belirlenen öğretmenlik mesleği genel yeterliliklerini göstermektedir.

Tablo 2.9.

Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri

Yeterlilikler	Alt Yeterlilikler
A. Kişisel ve meslekî değerler - meslekî gelişim	A1. Öğrencilere değer verme, anlama ve saygı gösterme A2. Öğrencilerin, öğrenebileceğine ve başaracağına inanma A3. Ulusal ve evrensel değerlere önem verme A4. Öz değerlendirme yapma A5. Kişisel gelişimi sağlama A6. Meslekî gelişmeleri izleme ve katkı sağlama A7. Okulun iyileştirilmesine ve geliştirilmesine katkı sağlama A8. Meslekî yasaları izleme, görev ve sorumlulukları yerine getirme
B. Öğrenciyi tanıma	B1. Gelişim özelliklerini tanıma B2. İlgi ve ihtiyaçları dikkat B3. Öğrenciye değer verme B4. Öğrenciye rehberlik etme
C. Öğretme ve öğrenme süreci	C1. Dersi plânlama C2. Materyal hazırlama C3. Öğrenme ortamlarını düzenleme C4. Ders dışı etkinlikler düzenleme C5. Bireysel farklılıkları dikkate alarak öğretimi çeşitlendirme C6. Zaman yönetimi C7. Davranış yönetimi
D. Öğrenmeyi, gelişimi izleme ve değerlendirme	D1. Ölçme ve değerlendirme yöntem ve tekniklerini belirleme D2. Değişik ölçme tekniklerini kullanarak öğrencinin öğrenmelerini ölçme D3. Verileri analiz ederek yorumlama, öğrencinin gelişimi ve öğrenmesihakkında geri bildirim sağlama D4. Sonuçlara göre öğretme-öğrenme sürecini gözden geçirme
E. Okul, aile ve toplum ilişkileri	E1. Çevreyi tanıma E2. Çevre olanaklarından yararlanma E3. Okulu kültür merkezi durumuna getirme E4. Aileyi tanıma ve ailelerle ilişkilerde tarafsızlık E5. Aile katılımı ve işbirliği sağlama
F. Program ve içerik bilgisi	F1. Türk Millî Eğitiminin amaçları ve ilkeleri F2. Özel alan öğretim programı bilgisi ve uygulama becerisi F3. Özel alan öğretim programını izleme-değerlendirme ve geliştirme

(MEB, 2008, s. 8-38)

Tablo 2.9’da görüldüğü üzere, öğretmenlik mesleği genel yeterlilikleri;

- kişisel ve meslekî değerler-meslekî gelişim
- öğrenciyi tanıma
- öğretme ve öğrenme süreci
- öğrenmeyi, gelişimi izleme ve değerlendirme

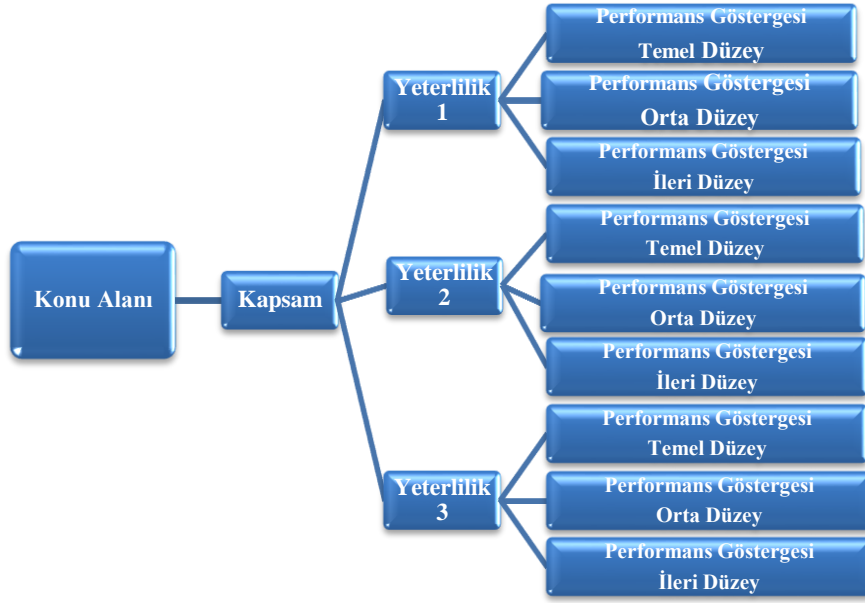
- okul, aile ve toplum ilişkileri
- program ve içerik bilgisi ana yeterlilik alanlarından oluşmaktadır.

Genel yeterliliklerin yayınlanmasının ardından, alt yeterlilik ve performans göstergelerine yönelik bazı eleştiriler söz konusu olmuştur. Öğretmenlik mesleğinin belirlenen yeterlilikler ile mekanikleştirildiği, farklı bağlam ve koşullarda farklı yeterliliklerin gerekebileceği çeşitli çalışmalarda ifade edilmiştir (TED, 2009; Yurdagül, Erdem ve Seferoğlu, 2010; Özoğlu, 2010).

2.5.2. Özel Alan Yeterlilikleri

Belirlenen genel yeterliliklerin ardından MEB, öğretmenlerin özel alanlarına ilişkin yeterliliklerin tespit edilmesi amacıyla çalışmalara başlamıştır. TEDP kapsamında 3 yıl devam eden çalışmalar, 2007 yılında meyvesini vermiş ve Okul Öncesi Öğretmenliği, Sınıf Öğretmenliği, Türkçe Öğretmenliği, Matematik Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, Müzik Öğretmenliği, Yabancı Dil Öğretmenliği, Fen ve Teknoloji Öğretmenliği, Zihinsel Engelli Öğrenciler İçin Gezerek Özel Eğitim Görevi Yapan Öğretmenler, İşitme Engelli Öğrenciler İçin Gezerek Özel Eğitim Görevi Yapan Öğretmenler, Görme Engelli Öğrenciler İçin Gezerek Özel Eğitim Görevi Yapan Öğretmenler, Teknoloji ve Tasarım Öğretmenliği, Beden Eğitimi Öğretmenliği, Görsel Sanatlar Öğretmenliği, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği, Bilgisayar Öğretmenliği olmak üzere 16 bölüm için özel alan yeterlilikleri belirlenmiştir (MEB, 2008).

Öğretmenlik mesleği genel yeterlilikleri oluşturulurken *yeterlilik alanı*, *alt yeterlilik ve performans göstergeleri* boyutlarını içeren bir model etrafında şekillenirken özel alan yeterlilikleri ise Şekil 2.7’de gösterildiği üzere bu modelin öğretmenlerin özel alanlarına uygulanması ile yapıldığı görülmektedir.

Şekil 2.7. Özel Alan Yeterlilikleri Modeli

Modelde yer alan konu alanının, öğretmenlerin branşlarına ilişkin bilgi ve uygulamaya dair becerilerini, bu becerilerin gelişmesine katkıda bulunan unsurları, öğrenme-öğretme sürecinin planlanması, işletilmesi ve izlenmesi, ölçme ve değerlendirme, öğretim teknolojilerinden yararlanılması ve materyal kullanımı gibi konular göz önünde bulundurularak oluşturulduğu belirtilmiştir. Kapsam ise belirlenen konu alanlarının içeriğini ifade etmektedir. Kapsam belirlenirken öğretim kademesine ilişkin öğretim programı kazanımlarının ve uygulanmasını destekleyen konuların dikkate alınmış olduğu ifade edilmiştir.

2.5.3. MEB tarafından Belirlenen İngilizce Öğretmeni Özel Alan Yeterlilikleri

MEB Temel Eğitime Destek Projesi kapsamında öğretmenlik mesleği genel yeterliliklerinin belirlenmesinin ardından 2008 yılında özel alan yeterlilik çalışmaları başlamıştır. İngilizce öğretmeni özel alan yeterlilikleri, ilköğretim ve ortaöğretim öğretmenleri için ayrı ayrı olacak şekilde planlanmıştır. Çalışmada izlenen model yeterlilik alanı, kapsam, yeterlilikler ve performans göstergeleri boyutlarını

içermekte, her bir performans A1, A2 ve A3 olmak üzere üç basamaktan oluşmaktadır (MEB, 2008). Kullanılan model incelendiğinde uluslararası alanda yapılan standartlaştırma çalışmalarındaki modeller ile oldukça benzerlik gösterdiğini söylemek mümkündür (Tablo 2.10).

Tablo 2.10.*MEB İngilizce Öğretmeni Özel Alan Yeterlilikleri*

Yeterlilik Alanı 1	İngilizce öğretim süreçlerini planlama ve düzenleme
Kapsam	Bu alan; İngilizce öğrenme-öğretme sürecini planlama, amaca uygun olarak ortamlar düzenleme, materyal hazırlama ve kaynaklardan yararlanma uygulamalarını kapsamaktadır.
Yeterlilikler	Performans Göstergeleri
1.İngilizce öğretimine uygun planlama yapabilme	A1. İngilizce programları doğrultusunda öğrenme-öğretme sürecini planlar. •Öğretim sürecinin planlanmasında öğrencilerin dil yeterliklerini dikkate alır. A.2. Öğretim sürecini, genel olarak öğrencilerin dil gelişim düzeylerini, öğrenme stillerini, ilgi ve ihtiyaçlarını dikkate alarak planlar. A.3. Öğretim sürecini, öğrencilerin tamamının dil gelişim düzeyleri ile öğrenme stillerine uygun ve esnek olarak planlar.
2.İngilizce öğretimine uygun öğrenme ortamları düzenleyebilme	A1. Öğrenme ortamında öğretim stratejilerine uygun fiziksel düzenlemeler yapar. A2. Öğrencilerin katılımlarını sağlamaya ve başarılarını artırmaya yönelik sıcak ve olumlu ortamlar oluşturur. A3. Öğrenme ortamlarının düzenlenmesinde bütün öğrencilerin ilgi ve gereksinimlerini dikkate alarak etkin katılımlarını sağlamaya ve başarılarını artırmaya yönelik ortamlar oluşturur. • Bütün öğrencilerin öğretmenle ve birbirleriyle öğrenme amaçlı etkileşimlerini geliştirmek için okul içi ve okul dışı çoklu öğrenme ortamları düzenler. • Öğrencilerin ilgi duydukları konularda katılımlarını sağlayacak çeşitli sosyal etkinlikler düzenler.
3.İngilizce öğretim sürecine uygun materyaller ve kaynaklar kullanabilme	A1. Öğretim sürecinde çeşitli materyallerden ve kaynaklardan yararlanmanın önemini bilir. •Materyallerin içeriğe, öğrenenlerin dil gelişimine ve seviyesine uygun olması gerektiğini bilir. •Öğretim sürecinde sınıf düzeyine uygun mevcut materyallerden yararlanır. A2. Öğrencilerin günlük yaşantıları ile ilişkili materyaller kullanır. •Öğrencilerin yaşlarına, dil gelişim düzeylerine, öğrenme stillerine uygun yazılı, görsel ve işitsel materyalleri seçerek kullanır. A3. Öğretim sürecinde kullandığı materyalleri kullanışlılığı, güncelliği, etkililiği gibi açılardan değerlendirerek zenginleştirir veya özgün materyaller hazırlar. • İngilizce öğretiminde içeriğe, öğrenci seviyesine ve çevre koşullarına uygun materyalleri ve kaynakları geliştirme konusunda bilgi ve deneyimlerini meslektaşlarıyla paylaşır.
4.İngilizce öğretim sürecine uygun yöntem ve teknikleri kullanabilme	A1. Öğrencilerin dil gelişimlerini sağlamaya yönelik mevcut kaynaklarda önerilen yöntem ve tekniklerden yararlanır. •Dilin günlük yaşamda kullanımını geliştirecek etkinliklere yer verir. A2. Öğrencilerin dil gelişimlerine uygun yöntem ve teknikleri ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda çeşitlendirir. •Dilin günlük yaşamda kullanımını geliştirecek etkinlik, görev ve ödevleri birbirini destekleyecek biçimde düzenler. A3. Öğrencilerin dil becerilerini geliştirmeye yönelik farklı yöntem ve tekniklerin kullanımı konusunda meslektaşlarına rehberlik eder. •Kendi alanından ve diğer disiplinlerden öğretmenlerle işbirliği yaparak İngilizcenin günlük yaşamda kullanımını geliştirecek özgün etkinlikler tasarlar. A1. Öğrenmenin daha etkin gerçekleşmesi için teknolojik kaynaklardan yararlanır. •Öğrencileri teknolojik kaynaklara erişim için teşvik eder. A2. Dil öğretiminde kullanılan yazılımları ve internet kaynaklarını izler. •Mevcut olanaklar doğrultusunda öğrencilerin teknolojik kaynaklardan yararlanabilmeleri için uygun ortamlar hazırlayarak bu kaynaklara eşit olarak erişimlerini sağlar. A3. Öğrencilerin İngilizce öğreniminde ihtiyaç duydukları teknolojik kaynakları eleştirel gözle değerlendirerek etkin kullanmalarını sağlar.
5.İngilizce öğretiminde teknolojik kaynakları kullanabilme	

Yeterlilik Alanı 2	Dil Becerilerini Geliştirme
Kapsam	Bu alan İngilizce öğretmenlerinin dil öğrenme/öğretme teorilerini, yaklaşımlarını ve tekniklerini dil becerilerini geliştirmede kullanmaya yönelik etkinlikler düzenleme, İngilizceyi doğru ve etkin kullanma, öğrencilerin gereksinimlerini dikkate almayı kapsar.
Yeterlilikler	Performans Göstergeleri
1.Öğrencilerin etkili dil öğrenme stratejileri geliştirmelerine yardım edebilme	<p>A1. Öğrencileri farklı dil öğrenme stratejileri hakkında bilgilendirir.</p> <p>A2. Öğrencileri kendi öğrenme stillerine uygun dil öğrenme stratejilerini kullanarak öğrenmeye yönlendirir.</p> <p>A3. Öğrencilerin öğrenme stillerine uygun farklı dil öğrenme stratejileri kullanarak etkili dil öğrenmeleri konusunda meslektaşlarıyla işbirliği yapar.</p>
2.Öğrencilerin İngilizceyi doğru, anlaşılır bir şekilde kullanmalarını sağlayabilme	<p>A1.İngilizceyi akıcı ve doğru kullanmada öğrencilere model olur.</p> <ul style="list-style-type: none"> •Öğrencilerin İngilizceyi akıcı ve doğru kullanmalarını sağlayıcı fırsatlar oluşturur. •İngilizcenin doğru ve anlaşılır olarak kullanılmasına yönelik uygulamalar yaptırır. <p>A2. Öğrencilerin İngilizceyi farklı amaçlar ve durumlar için akıcı ve doğru kullanmalarını destekleyen etkinlikleri kullanır.</p> <ul style="list-style-type: none"> •Öğrencilerin ilgi ve seviyelerine göre İngilizcenin doğru ve anlaşılır olarak kullanılmasına yönelik uygulamalar yaptırır. <p>A3.Meslektaşlarıyla işbirliği yaparak tüm öğrencilerin İngilizceyi doğru ve etkin kullanmalarına yönelik okul içi/dışı etkinlikler düzenler.</p>
3.Öğrencilerin dinleme/izleme becerilerini geliştirebilme	<p>A1. Öğrencilerin etkili dinlemenin/izlemenin önemini kavramalarını sağlar.</p> <ul style="list-style-type: none"> •Öğrencilerin gelişim düzeylerine uygun farklı dinleme/izleme yöntem ve teknikleri kullanır. •Şarkı, diyalog, masal gibi farklı metin türlerini dinleme etkinliklerinde kullanır. •Dinleme etkinliklerinde anlam, vurgu ve tonlamaya yönelik çalışmalar yaptırır. <p>A2. Öğrenci ilgi ve ihtiyaçlarından hareketle etkili dinleme/izleme sağlayacak çeşitli etkinlik ve ortamlar düzenler.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Öğrencilerin farklı dinleme tür, yöntem ve öğrenme stratejilerini kullanmalarını sağlar. •Öğrencilerle birlikte onların dünya bilgileri, sosyal ve günlük yaşantılarıyla ilişkili dinleme materyali geliştirir. •Dinleme amaç, yöntem ve tekniklerini öğrenci ilgi ve ihtiyaçlarına göre çeşitlendirir. <p>A3. Öğrencilerin kendi dinleme becerilerini değerlendirmelerini sağlayarak farklı dinleme stratejilerini geliştirmelerinde yardımcı olur.</p> <ul style="list-style-type: none"> •Farklı dinleme materyalleri geliştirmede meslektaşlarıyla işbirliği yapar. •Tüm öğrencilerin dinleme becerilerini geliştirecek etkinlikler üretir ve meslektaşlarına rehberlik eder.
4.Öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirme	<p>A1. Öğrencilerin kendilerini sözlü olarak ifade etmelerine fırsatlar verir.</p> <ul style="list-style-type: none"> •Öğrencileri İngilizce konuşmaya özendirme için onların ilgi alanlarını belirler. •Öğrencilerin günlük yaşamda sözel iletişim kurmalarına yönelik etkinlikler düzenler. • Öğrencileri sözel iletişimde beden dillerini kullanmaları konusunda yönlendirir. •Öğrencilerin konuşmalarında söyleyişe, vurguya ve tonlamaya dikkat etmelerini sağlar. •Sesletim çalışmalarında öğrencilere model olur. <p>A2. Öğrencilerin kendilerini ifade etmelerini destekleyici, dil yeterlilik düzeylerine uygun farklı yöntem ve teknikleri kullanır.</p> <ul style="list-style-type: none"> •Öğrencilerin farklı anlatım biçimlerini kullanarak kendilerini ifade etmelerine olanak sağlar. •Günlük hayatta karşılaşılabilecekleri farklı durumlarda sözel iletişim kurmalarını sağlayacak etkinlikleri çeşitlendirir. •Konuşma etkinliklerinde öğrencilerin beden dilini kullanmalarına olanak sağlayan etkinliklere yer verir. <p>A3.Öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirmeye yönelik çeşitlendirdiği yöntem ve tekniklerin uygulanmasıyla ilgili meslektaşlarına rehberlik eder.</p> <ul style="list-style-type: none"> •Günlük hayatta karşılaşılabilecekleri farklı durumlarda sözel iletişim kurmalarını sağlayacak etkinliklerin geliştirilmesinde meslektaşlarıyla iş birliği yapar.

**Yeterlilik Alanı 2
(DEVAMI)**

Dil Becerilerini Geliştirme

5.Öğrencilerin okuma becerilerini geliştirme

- A1.** Okuma etkinliklerinde mevcut kaynak ve materyallerden yararlanır.
•Söyleyişe,vurguya, tonlamaya ve noktalama işaretlerine uygun örnek okumalar yapar.
•Öğrencilerin sesli okumalarında söyleyişe, vurguya, tonlamaya ve noktalama işaretlerine dikkat etmelerini sağlar.
•Kitap ve hikâye okuma,şarkı söyleme, alfabe oyuncakları ve kelime oyunları ile oynama gibi okuma etkinlikleriyle öğrencilerin okuma becerilerini geliştirir.
•Öğrencilerin farklı okuma tür, yöntem ve stratejileri konusunda bilgilendirir.
•Farklı metin türlerinden örnekleri okuma etkinliklerinde kullanır.

A2. Okuma etkinlikleri düzenlerken öğrenci ilgi ve ihtiyaçlarına göre çeşitli kaynak ve materyallerden yararlanır.

•Öğrencilerin okuduklarını anlama, yorumlama, değerlendirme becerilerini geliştirmeye yönelik etkinlikler düzenler.

•Öğrencilerin farklı okuma tür, yöntem ve stratejilerini kullanmalarını sağlar.

A3.Okuma etkinlikleri düzenlerken çeşitli kaynak ve materyaller geliştirme konusunda meslektaşlarıyla işbirliği yapar.

•Öğrencilerin farklı okuma tür, yöntem ve stratejilerini kullanmalarıyla ilgili meslektaşlarıyla işbirliği yapar.

•Okuduğunu anlama, yorumlama, değerlendirme becerilerini geliştirmeye yönelik bütün öğrencilerin katılımının sağlandığı etkinlikler düzenler.

A1. Öğrencilerin kendilerini yazılı olarak ifade etmelerine olanak sağlar.

•Yazmayla ilgili sözcük bilgisi, ses bilgisi, dilbilgisi ve yazım kurallarını doğru olarak uygulamalarına yönelik etkinlikler düzenler.

•Yazmayı özendirecek görsel ve işitsel materyaller kullanır.

•Farklı yazma türlerinin tanıtımına yönelik örnekler sunar.

A2.Öğrencilerin kendilerini yazılı olarak ifade etmelerine yönelik yapılan etkinlikleri bireysel farklılıkları göz önüne alarak çeşitlendirir.

•Yazma çalışmalarında sözcük bilgisi, ses bilgisi, dilbilgisi ve yazım kurallarını doğru olarak uygulamalarına olanaklar sağlar.

•Yazmaya özendirecek görsel ve işitsel materyalleri öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda seçer ve kullanır.

•Farklı yazma türlerine göre yazarak kendini ifade etmede öğrencilerini cesaretlendirecek uygulamalar yaptırır.

A3.Öğrencilerin yazma becerilerini geliştirmeye yönelik meslektaşlarıyla işbirliği yapar.

•Öğrencilerin farklı türlerde yazdıkları ürünleri okul içi/dışı ortamlarda sunmaları, yayınlamaları konusunda onlara rehberlik eder.

A1. Öğrencilerde anlama ve anlat güçlerine neden olan sosyolojik, fizyolojik ve psikolojik etkenlerin farkındadır.

•Özel gereksinimli ve özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerin dil gelişimlerini sağlamaya yönelik plan yapar.

A2.İngilizce öğretimindeki etkinlikleri, öğretim yöntem ve tekniklerini özel gereksinimli ve özel eğitime gereksinimi olan öğrencilere göre uyarlar.

•İngilizce öğretiminde özel gereksinimli ve özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerin özel öğrenme alanındaki düzeyini, hızını ve türünü belirlemek için ailelerle, özel eğitim öğretmenleri ile ve/veya ilgili uzmanlarla işbirliği yapar.

•Özel gereksinimli ve özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerin öğretim sürecindeki dil ve iletişim becerilerini izleyerek kayıt altına alır.

•Öğrencilerin anlama ve anlatım güçlüklerini belirlemeye yönelik gözlem, görüşme gibi yöntemleri sistematik olarak kullanır.

A3.İngilizce öğretiminde öğretim araçlarını, öğretim yöntem ve tekniklerini, etkinliklerini ve eğitim ortamını özel gereksinimli ve özel eğitime gereksinim duyan öğrencilere göre uyarlamadaki bilgi ve deneyimlerini meslektaşlarıyla paylaşır.

•Özel gereksinimli ve özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerin gelişimleri doğrultusunda ailelerle, özel eğitim öğretmeni ve/veya ilgili uzmanlarla sürekli işbirliği yaparak yeni öğrenme hedefleri belirler.

•Öğrencilerin anlama ve anlatım güçlüklerini belirlemeye ve gelişimlerini izlemeye yönelik rehber öğretmen, aile, uzman ve özel eğitim kurumları ile öğretim süreci boyunca sürekli işbirliği yapar.

6.Öğrencilerin yazma becerilerini geliştirme

7.İngilizce öğretiminde özel gereksinimli ve özel eğitime gereksinim duyan öğrencileri dikkate alan uygulamalar yapılabilme

Kapsam

Bu alan; İngilizce öğretim sürecinde öğrencilerin öğretim sürecindeki gelişimlerini belirleme, izleme ve değerlendirme uygulamalarını kapsamaktadır.

Yeterlilikler

1. İngilizce öğretimine ilişkin ölçme ve değerlendirme uygulamalarının amaçlarını belirleyebilme

A1. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarının İngilizce programıyla ilişkilendirilmesi gerektiğinin önemini bilir.

A2. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarını İngilizce programını ve bireysel farklılıkları gözetecek düzenler.

A3. İngilizce öğretiminde her bir öğrencinin süreç esnasındaki ve süreç sonundaki durumlarını belirlemeye ve buna yönelik önlem almak amacıyla ölçme-değerlendirme yapmayı amaçlar.

•Öğrencilerin sürekli dil gelişimini sağlamak ve değerlendirmek için sistematik değerlendirme stratejileri belirler.

2. İngilizce öğretiminde ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemlerini kullanabilme

A1. İngilizce öğretiminde kullanabileceği farklı ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemlerini hazırlama ve uygulama süreçlerini bilir.

•İngilizce öğretiminde dört dil becerisine yönelik ölçme değerlendirme araç ve yöntemleri kullanması gerektiğinin farkındadır.

•Öğrencilerin dil gelişimlerini değerlendirmede mevcut ya da geçerlik ve güvenilirliğini belirlemeden hazırladığı ölçme ve değerlendirme araçlarını kullanır.

A2. İngilizce öğretiminde kullanacağı ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemlerini kullanışlılık, geçerlilik ve güvenilirlik açısından değerlendirerek kullanır.

•İngilizce öğretiminde kullanılacak ölçme ve değerlendirme konusundaki bilgi ve deneyimlerini meslektaşlarıyla paylaşarak birlikte yeni ölçme ve değerlendirme araçları tasarlar.

3. Öğrencilerin dil gelişimlerini belirlemeye yönelik ölçme sonuçlarını yorumlama ve geri bildirim sağlayabilme

A1. Öğrencilerin dil gelişimlerine ilişkin ölçme sonuçlarını not ya da puan olarak raporlaştırır.

•Öğrencilerin dil becerilerini gösteren puan ve notları öğrenci ve velilerle paylaşır.

A2. Öğrencinin dil gelişiminde hangi düzeyde olduğu, neler yapabildiği ve nasıl başarabileceğini ayrıntılı olarak yorumlar ve raporlaştırır.

•Değerlendirme sonuçlarından elde ettiği yorumları uygun bir dille ilgililerle paylaşır.

A3. Öğrencilerin dil gelişimlerini farklı yönlerden ayrıntılı olarak değerlendirmek amacıyla istatistiksel yöntemlerden yararlanır.

•Öğrencilerin dil becerilerini izleme ve değerlendirme sonuçlarına göre İngilizce programını, öğrenme ortamlarını, ölçme araçlarını, öğretim stratejilerini ve verimliliğini değerlendirir.

4. Öğrencilerin dil gelişimlerini belirlemeye yönelik ölçme değerlendirme sonuçlarını uygulamalarına yansıtabilme

A1. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarından elde ettiği sonuçların ileriki uygulamalar için önemli olduğunun farkındadır.

A2. Öğretim stratejilerini, öğrenme ortamını, ölçme yöntem ve tekniklerini elde ettiği değerlendirme sonuçları doğrultusunda yeniden düzenler.

•Değerlendirme sonuçlarına bağlı olarak öğrencilerin dil becerilerindeki eksiklikleri gidermek için iyileştirme çalışmaları yapar.

A3. Ölçme ve değerlendirme sonunda elde edilen verileri öğretim yöntem ve tekniklerine yansıtır.

•Değerlendirme sonuçlarına göre ailelerin ve öğrencilerin kendilerine yeni öğrenme hedefleri belirlemelerine rehberlik eder.

Yeterlilik Alanı 4	Okul, Aile ve Toplumla İşbirliği Yapma
Kapsam	Bu alan, İngilizce öğretim sürecini desteklemek amacıyla ailelerle işbirliği, toplumsal liderlik, okulun kültür ve öğrenme merkezi olması, okuldaki tören ve organizasyonlara yönelik uygulamaları kapsamaktadır.
Yeterlilikler	A1. Öğrencilerin dil becerilerinin geliştirilmesinde ailenin rolü ve önemi hakkında aileleri bilgilendirir.
1.Öğrencilerin dil becerilerinin geliştirilmesinde ailelerle işbirliği yapabilme	A2. Öğrencilerin dil becerilerinin gelişiminin izlenmesi konusunda ailelerle işbirliği yapar. A3. Öğrencilerle birlikte şarkı söyleme, şiir okuma, tiyatro gösterisi vb. sınıf dışı etkinlikler düzenleyerek velilerle paylaşılmasını sağlar.
2.Öğrencilerin yabancı dil kullanmanın önemini kavramalarında ilgili kurum, kuruluş ve kişilerle işbirliği yapabilme	A1. Yabancı dil kullanmanın önemini vurgulayarak öğrencileri araştırmaya yönlendirir. A2. Çeşitli materyaller kullanarak öğrencilerin yabancı dili kullanmalarına yönelik etkinlikler düzenler. A3. Öğrencilerin yabancı dili kullanmaları için aile, yakın ve uzak çevredeki kurum, kuruluş ve kişilerle işbirliği yaparak ortam oluşumunu sağlar.
3.Öğrencilerin ulusal bayram ve törenlerin anlam ve önemini farkına varmalarını ve aktif katılımlarını sağlayabilme	A1. Öğrencilere ulusal bayram ve törenlerin anlam ve önemini hissettirerek katılımları için teşvik eder. A2. Bayram törenlerinde öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda görev ve sorumluluklar verir. A3. Okullar arası işbirliği yaparak öğrencilerin ulusal bayram ve törenlere aktif katılımlarını sağlar.
4.Ulusal bayram ve törenlerin yönetim ve organizasyonunu yapabilme	A1. Tören yönetmeliği doğrultusunda bayram organizasyonlarında görev alır. A2. Öğrencilerin ulusal bayram ve tören programlarına hazırlanmalarına rehberlik eder. •Ulusal bayram ve tören organizasyonlarında tüm öğretmenlerle işbirliği içerisinde çalışır. A3. Diğer okullarla işbirliği içinde ulusal bayram ve tören organizasyonları yapar.
5.Okulun kültür ve öğrenme merkezi hale getirilmesinde toplumla işbirliği yapabilme	A1. Okulun kültür ve öğrenme merkezi haline gelmesinde okulun ve kendisinin sorumluluğunun farkındadır. •Okulun kültür ve öğrenme merkezi haline getirilmesinde iş birliği yapabilecek sivil toplum kuruluşları, kurum ve kuruluşları belirleyerek öğrencileri bu kurumlar hakkında bilgilendirir. A2. Okulun kültür ve öğrenme merkezi haline getirilmesinde okuma kültürünün oluşturulması ve toplumla iletişiminin artırılmasında yakın çevresindeki ilgili bir kurum veya kuruluşla işbirliği yapar. A3. Okulun kültür ve öğrenme merkezi haline getirilmesinde yakın ve uzak çevresindeki kurum ve/veya kuruluşlarla işbirliği yapar. •Öğrenci, aile ve öğretmenlerin katıldığı öğrenen topluluklar oluşumunu destekleyen ortamlar hazırlar.
6.Toplumsal liderlik yapabilme	A1. Okulun bulunduğu çevrenin ekonomik, sosyal ve eğitim gibi ihtiyaçlarını önemser. •Okulun bulunduğu çevrenin ekonomik, sosyal ve eğitim gibi ihtiyaçlarının ifade edilmesi için fırsatlar oluşturur. •Okulun bulunduğu çevrenin ekonomik, sosyal ve eğitim gibi ihtiyaçlarını belirler. A2. Çevrenin ekonomik, sosyal, eğitim gibi ihtiyacını karşılamaya yönelik toplumla birlikte çözümler üretir. • Çevrenin ekonomik, sosyal, eğitim gibi ihtiyacını karşılamak için yakın çevresindeki kişi/kurum/kuruluşlarla işbirliği yaparak etkinlikler düzenler. •Toplumun ekonomik, sosyal ve eğitim gibi ihtiyaçlarının karşılanmasında istekli davranır. A3. Çevrenin ekonomik, sosyal, eğitim gibi ihtiyacını karşılamaya yönelik toplumla birlikte ulusal ve uluslararası projeler geliştirir. • Çevrenin ekonomik, sosyal, eğitim gibi ihtiyacını karşılamak için yaptığı etkinlikleri farklı çevrelerle paylaşır.

Yeterlilik Alanı 5	İngilizce Alanında Mesleki Gelişimini Sağlama
Kapsam	Bu yeterlilik alanı İngilizce öğretim sürecini desteklemede öğretmenin mesleki gelişimine yönelik uygulamaları kapsamaktadır.
Yeterlilikler	A1. Sahip olduğu mesleki yeterliliklerini belirleyebilmek için öz değerlendirme yapar.
1. Mesleki yeterliliklerini belirleyebilme	<ul style="list-style-type: none"> •Mesleki yeterliliklerini belirlemeye yönelik uygulamalarını kayıt altına alır. A2.Öğretmenlik mesleği yeterlilikleri temelinde nesnel biçimde öz değerlendirme yapar. •Öğretim sürecindeki sınıf yönetimi, materyal hazırlama, velilerle işbirliği, ölçme ve değerlendirme uygulamalarının öğrenciler üzerindeki etkilerini izlemeye yönelik çeşitli yöntemler kullanır. •Meslektaşlarının eleştirileri ve önerileri doğrultusunda mesleki gereksinimlerini belirler. A3. Uygulamalarının öğrenciler ve meslektaşlar üzerindeki etkilerini belirlemeye yönelik çeşitli yöntemler kullanır. •Mesleki yeterliliklerini belirlerken veli, öğrenci, meslektaş ve idareci görüşlerinden yararlanır.
2. İngilizce öğretimine ilişkin kişisel ve mesleki gelişimini sağlayabilme	<ul style="list-style-type: none"> A1. İngilizce öğretimi desteklemek amacıyla dil, yazın ve öğretim süreci uygulamalarıyla ilgili çeşitli yayınları takip etmede isteklidir. •Bireysel mesleki gelişim planını oluşturur. A2. Araştırma, planlama, uygulama ve değerlendirme süreçlerinde teknolojiden yararlanır. •İngilizce öğretimiyle ilgili konferans, açikoturum, bilimsel toplantı ve seminerlere dinleyici olarak katılır. A3.Uygulamalarındaki iyi örnekleri paylaşma amacıyla konferans, açikoturum, bilimsel toplantı ve seminerlerde bildiriyle, posterle veya konuşmacı olarak katılır. •Alanıyla ilgili akademik düzeyde çalışmalar yapar.
3. Mesleki gelişimine yönelik uygulamalarda bilimsel araştırma yöntem ve tekniklerden yararlanabilme	<ul style="list-style-type: none"> A1. İngilizce öğretimi süresi uygulamalarında bilimsel araştırma yöntem ve tekniklerinin gerekliliğinin farkındadır. A2.Mesleki gelişimine yönelik araştırmalarında bilimsel araştırma yöntem ve tekniklerini dikkate alır. A3.Bilimsel araştırma yöntem ve tekniklerine göre hazırlanmış İngilizce öğretimine yönelik proje, makale gibi ürünler ortaya koyar.
4. Mesleki gelişimine yönelik araştırmalarını uygulamalarına yansıtabilme	<ul style="list-style-type: none"> A1. Mesleki gelişimine yönelik olarak yaptığı araştırmaları sınıf ortamına yansıtmanın gerekliliğine inanır. A2. Mesleki gelişimine yönelik yaptığı araştırmaları öğretim süreci uygulamalarına yansıtır. A3. Meslektaşlarıyla birlikte mesleki gelişim araştırmalarının öğretim uygulamalarına yansıtılmasında işbirliği yapar.

(MEB, 2008, s.60-73)

Tablo 2.10 incelendiğinde İngilizce öğretmeni özel alan yeterlilikleri, öğretim sürecinin planlama ve düzenlemesi, dil becerilerinin geliştirilmesi, dil gelişiminin izlenmesi ve değerlendirilmesi, okul, aile ve toplumla işbirliği yapılması ve alanında mesleki gelişimi sağlama olmak üzere 5 yeterlilik alanından oluştuğu görülmektedir. Uluslararası yeterliliklerde yer alan dile ilişkin yeterlilikler (dilbilim, dil edinimi vb.) MEB tarafından hazırlanan İngilizce öğretmeni yeterliliklerinde bulunmamaktadır.

Dolayısıyla, İngilizce öğretmeni adayları mezun olduklarında İngilizce bilgilerinin yeterli olduğu kabul edilmektedir.

Tablo 2.10'da görüldüğü üzere, ilk yeterlilik alanı öğretmenin dersine ilişkin planlamasını içermektedir. Öğretmen adayının ders planını yaparken öğrenenlerin dil gelişim düzeylerini, öğrenme stillerini, ilgi ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak yöntem ve teknikleri belirlemesi, materyal ve kaynak seçmesi, uygun öğretim teknolojilerinin kullanımına yönelik yeterlilikler bu alanda bulunmaktadır. İkinci yeterlilik alanı olan dil becerilerini geliştirme kısmında, öğrencilerin dilin dört boyutu olan dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerini geliştirmeye yönelik yeterlilikleri kapsamaktadır. Dil gelişimini izleme ve değerlendirme üçüncü yeterlilik alanını oluşturmaktadır. Bu alan, İngilizce öğretmenlerinin öğrenenlerin yabancı dil olarak İngilizceyi öğrenme süreçlerindeki gelişimlerini tespit etme, izleme ve değerlendirmeye ilişkin yeterlilikleri içermektedir. Okul, aile ve toplumla işbirliği yapma yeterlilikleri ise okuldaki personellerin, meslektaşları olan öğretmenlerin, ebeveynlerin ve toplumsal kurum ve kuruluşların öğrenme-öğretme sürecine dâhil edilmesine ilişkin yeterlilikleri kapsamaktadır. Son yeterlilik alanı olan İngilizce alanında mesleki gelişimini sağlama yeterlilik alanı ise öğretmenin kendi yeterliliklerinin ve eksikliklerinin farkında olması, bu doğrultuda kendini geliştirmeye açık olmasına ilişkin yeterliliklerden oluşmaktadır.

YÖK ve MEB tarafından belirlenen yeterlilikler genel olarak incelendiğinde, YÖK yeterliliklerinin özel alana ilişkin yeterlilikleri içermediğini, MEB çalışmalarının ise daha güncel olduğu ve hem genel hem de özel yeterlilikleri içerdiğini ifade etmek mümkündür. Her iki kurum tarafından yapılan yeterlilik çalışmaları öncelikle öğretmen eğitiminde yararlanılması amacıyla hazırlanmıştır. Dolayısıyla İngilizce

öğretmenliği lisans programındaki mevcut yeterlilikleri ortaya çıkarmanın yararlı olacağı düşünülmüştür.

2.6. İngiliz Dili Eğitimi Programlarında Yer Alan Özel Alan Yeterlilikleri

Eğitim fakülteleri lisans programları, öğretmen yetiştirme politikasındaki gelişmeler ışığında zaman içerisinde değişikliklere uğramıştır. Programlar 1997 yılındaki güncellemeden sonra 2007 yılına kadar on yıl boyunca yürürlükte kalmıştır. Günümüzde ihtiyaç duyulan nitelikte, gerekli bilgi ve becerilere sahip öğretmenler yetiştirme gereksinimi, 2003-2004 eğitim-öğretim yılında ilköğretim programlarında yapılan değişiklikler, Avrupa Yükseköğretim Alanında yer almak için gerekli olan standardizasyon gibi sebeplerle 2007 yılında revize edilmiştir. Alan eğitimi, meslek bilgisi ve genel kültür ders oranları değiştirilmiş, programlara esnek bir yapı getirilmiştir.

İngilizce öğretmenliği lisans programı da bu güncellemeden etkilenmiştir. Güncellemeden önceki 1998 programında alan ve alan eğitimi dersleri %50, meslek bilgisi %22 ve genel kültür dersleri %28 oranında yer tutmaktadır. Güncellenen program ise 143 teorik, 32 uygulama olacak şekilde toplamda 159 kredi ve 175 saat alan ve alan eğitimi, öğretmenlik meslek bilgisi ve genel kültür derslerinden oluşmaktadır (YÖK, 2007).

Tablo 2.11.

İngilizce öğretmenliği lisans programı ders dağılımı

Öğretim Seviyesi	Alan Bilgisi	Genel Kültür	Meslek Bilgisi
1. YIL	9	5	2
2. YIL	9	2	3
3. YIL	10	2	2
4. YIL	6	2	6
TOPLAM	34	11	13
Yüzdeler	%59	%19	%22

Tablo 2.11’de görüldüğü üzere, 2006 güncellemesi ile birlikte İngilizce öğretmenliği programında genel kültürün azaltılarak alan ve alan eğitimi derslerinin oranının artırıldığını söylemek mümkündür.

YÖK tarafından belirlenen ders programı, derslerin kısa özetleri şeklinde verilmiş, kredi ve ders saatleri belirtilmiştir. Nitekim Aydın (2015) hazırlanan eğitim fakültesi lisans programlarının hangi programlama yaklaşımı ile tasarlandığının anlaşılmadığını ifade etmiştir. İngilizce öğretmenliği programı incelendiğinde de aynı durumun geçerli olduğunu görmek mümkündür. Ayrıca İngilizce öğretmenlerinin yetiştirilmesinde ilköğretim ve ortaöğretim kademesine ilişkin bir ayrımın olmadığı görülmektedir. Fakat Yunanistan, Polonya ve Slovakya haricindeki İngilizcenin yabancı dil olarak öğretildiği Avrupa Birliği ülkelerinde ilköğretim ve ortaöğretim kademesi İngilizce öğretmeni yetiştirmede ayrı programların bulunduğu görülmektedir (MEB, 2009).

Eğitim fakülteleri YK tarafından belirlenen programı esas alarak Bologna süreci kapsamında derslerin amacı, zet içeriği ve ders ıktıları boyutlarından oluşan ders bilgi paketleri/tanıtım formları oluşturmuştur. Oluşturulan ders paketlerinin Yükseköğretim Yeterlilikler çerçevesinde bulunan lisans yeterliliklerinin yanında bir ğretmen yetiştirme kurumu olarak MEB tarafından belirlenen öğretmenlik mesleği genel ve özel alan yeterliliklerini de kapsaması beklenmektedir.

İngilizce ğretmenliği lisans programı birinci sınıf dersleri 9 alan ve alan eğitimi, 5 meslek bilgisi ve 2 genel kültür derslerinden oluşmaktadır (YK, 2007). Alan ve alan eğitimi derslerini oluşturan Bağlamsal Dilbilgisi I ve II, İleri Okuma ve Yazma I ve II, Dinleme ve Sesletim I ve II, Sözlü İletişim Becerileri I ve II ve Sözcük bilgisi dersleri İngilizce ğretmeni adaylarının dilin dört boyutu olan dinleme, konuşma, okuma ve yazmaya ilişkin yeterlilikler ile bunların öğretimine ilişkin yeterlilikleri kapsadığını ifade etmek mümkündür. Genel kültür derslerini oluşturan Bilgisayar I ve II dersleri, ğretmen adaylarının ğretim süreci içerisinde yararlanabilecekleri ğretim teknolojilerine ilişkin yeterlilikleri, Türkçe I ve II dersleri ile Etkili İletişim dersi de ğretmen adaylarının mesleki gelişimlerini sürdürmeye yönelik yeterlilikleri içerdiği söylenebilir.

İngilizce ğretmenliği lisans programı ikinci sınıf dersleri, 9 alan ve alan eğitimi dersleri, 2 genel kültür ve 3 meslek bilgisi derslerinden oluşmaktadır (YK, 2007). Alan ve alan eğitimi dersleri olan Dilbilim I ve II, İngilizce ğretiminde Yaklaşımlar I ve II, Dil Edinimi ve Anlatım Becerileri dersleri ile meslek bilgisi dersi olan özel ğretim Yöntemleri I dersi ğretmen adaylarının öğrencilerin dil öğrenmelerine ilişkin kuram ve uygulamalar bilgisine, uygun yöntem ve tekniklerin kullanımına, planlamaya ve dil becerilerini geliştirmeye yönelik yeterlilikleri içerdiğini söylemek

mümkündür. İngiliz Edebiyatı I ve II dersleri ise hedef dil olan İngilizcenin edebiyat ve kültürüne ilişkin yeterlilikleri içerdiği söylenebilir. Bilimsel Araştırma Yöntemleri ve Türk Eğitim Tarihi dersleri ise genel kültür derslerini oluşturmakta olup öğretmenin mesleki gelişimine ilişkin yeterlilikleri kapsamaktadır. Meslek bilgisi dersleri olan Öğretim İlke ve Yöntemleri dersi ve Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı dersinin öğrenme-öğretme sürecine ilişkin yeterliliklerini içerdiği söylenebilir.

Toplamda 10 alan ve alan eğitimi, 2 genel kültür ve 2 meslek bilgisi derslerinden oluşan İngilizce öğretmenliği üçüncü sınıf programı, alan derslerinin ağırlık kazandığı 2 dönemden oluşmaktadır (YÖK, 2007). Alan eğitimi derslerinden Çocuklara Yabancı Dil Öğretimi I ve II, Özel Öğretim Yöntemleri II ve Dil Becerilerinin Öğretimi I ve II dersleri öğrencilerin dil becerilerinin geliştirilmesi, öğrenme-öğretme süreci, planlama ve materyal kullanımına ilişkin yeterlilikleri içerdiği ifade edilebilir. Edebiyat ve Dil Öğretimi I ve II dersleri hedef kültürün öğretilmesine ilişkin yeterlilikleri kapsamaktadır. Drama, topluma hizmet uygulamaları ve ikinci yabancı dil öğretmenlerin mesleki ve kişisel gelişimlerine ilişkin yeterliliklere karşılık gelirken sınıf yönetimi dersi de öğrenme-öğretme sürecine ilişkin yeterliliklere ilişkin alt amaçları taşımaktadır. Ölçme ve değerlendirme dersi ise dil gelişimini izleme, tespit etme ve değerlendirme yeterliliklerini içermektedir.

İngilizce öğretmenliği lisans programı son sınıfta alan dersleri azalmış, meslek bilgisi derslerinin sayısı artmıştır. Yabancı Dil Öğretiminde Materyal İnceleme ve Değerlendirme dersi öğretmenlerin materyal ve kaynakları seçme, geliştirme ve değerlendirme yeterliliklerine ilişkin hedefleri içermektedir. İkinci Yabancı Dil II,

Atatürk İlke ve İnkılâp Tarihi I ve II, Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi dersleri öğretmenlerin mesleki gelişimine yönelik yeterlilikleri, Rehberlik, Özel Eğitim, Okul Deneyimi ise öğrenme-öğretme süreci yeterliliklerini kapsamaktadır. Öğretmenlik Uygulaması dersleri ise dil becerilerinin geliştirilmesi, öğrenme-öğretme süreci, öğrenme-öğretme sürecini planlamaya ilişkin yeterliliklerin uygulama boyutunu içermektedir.

2.7. Yurtiçinde Yapılan Araştırmalar

2.7.1. Genel Yeterlilikler Üzerine Yapılan Çalışmalar

Karacaoğlu (2008), “Öğretmenlerin Yeterlilik Algıları” adlı ilişkiyel tarama modelinde tasarlanan 440 öğretmen ile yaptığı araştırmada, öğretmen adaylarının yeterlilik algılarını belirlemek ve algılarının branş, öğretmenlik formasyonu alıp almama, öğretmenlik mesleğini isteyerek seçip seçmeme, katıldığı hizmet içi eğitim programının sayısı gibi değişkenler arasındaki farkı ortaya koymayı amaçlamıştır. Veri toplama için hazırlanan ölçek, Delphi tekniği ile oluşturulmuş, 137 yeterlilik maddesi belirlenmiştir. Araştırma sonucunda, öğretmenlerin meslek bilgisi ve kendilerini geliştirme konularında çok yeterli, alan bilgisi ve ulusal-uluslararası değerler konusunda oldukça yeterli oldukları algısına sahip oldukları sonucuna ulaşmıştır.

Özer ve Gelen (2008), “Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterliliklerine Sahip Olma Düzeyleri Hakkında Öğretmen Adayları Ve Öğretmenlerin Görüşlerinin Değerlendirilmesi” isimli çalışmalarında, öğretmen ve öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği yeterliliklerini yine kendi görüşleri doğrultusunda betimsel tarama modelinde belirlemeyi amaçlamışlardır. Hatay’da İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı devlet okullarında çalışan 242 öğretmen ve Mustafa Kemal

Üniversitesi Eğitim Fakültesi son sınıfta okuyan 159 öğretmen adayına, MEB tarafından hazırlanan genel yeterliliklerden yararlanılarak oluşturulmuş iki farklı anket uygulanmıştır. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının hem genel olarak hem de alt yeterlilikler açısından öğretmenlere kıyasla daha yeterli olduklarını düşündükleri bulgusuna ulaşılmıştır.

Yeşilyurt (2011), öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği genel yeterliliklerine ilişkin algılarının tespit edilmesini amaçlayan “Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğinin Genel Yeterliklerine Yönelik Yeterlik Algıları” isimli betimsel tarama modelindeki çalışmasında, fen bilimleri ve sosyal bilimler enstitüleri tezsiz yüksek lisans fen-matematik ile sosyal alanlar eğitimi lisans son sınıf son döneminde okuyan 310 öğretmen adayı ile çalışmıştır. Veriler araştırmacı tarafından MEB tarafından belirlenen genel yeterliliklerden yararlanılarak geliştirilmiş ölçek tarafından elde edilmiştir. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının kişisel gelişimi sağlama, ulusal ve evrensel değerlere önem verme alt yeterliliklerine ilişkin kendilerini oldukça yeterli, bilimsel araştırma yapmaya istekli olma, mesleki gelişimini sürdürme, kültür ve sanat etkinliklerine katılma gibi yeterlilikler hususunda orta düzeyde yeterli olarak algıladıkları bulgularına ulaşılmıştır.

2.7.2. Özel Alan Yeterlilikleri Üzerine Yapılan Çalışmalar

Kararmaz ve Arslan (2014) tarafından ilköğretimde çalışan İngilizce öğretmenlerinin özel alan yeterliliklerine ilişkin algılarının belirlenmesi ve çeşitli değişkenler açısından farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesi amacıyla yapılan “İlköğretim İngilizce Öğretmenlerinin Öğretmenlik Mesleği Özel Alan Yeterliklerine İlişkin Algılarının Belirlenmesi” isimli çalışma, ilişkisel tarama modelinde tasarlanmıştır. Verilerin “İngilizce öğretmenliği özel alan değerlendirme ölçeği” ile toplandığı

araştırmada 195 İngilizce öğretmeni ile çalışılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerinin özel alan yeterlilik algularının yüksek olduğu, hizmet-içi eğitim alma ve kıdem yılı değişkenlerine göre anlamlı farklılıkların bulunmadığı, cinsiyet ve mezun olunan okul türüne göre anlamlı farklılıkların bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kömür (2010) tarafından yapılan ‘‘Öğretim Bilgisi ve Öğretmen Yeterlilikleri: Türk İngilizce Öğretmenleri zerine Bir Durum alışması’’ isimli araştırmada, İngiliz Dili Eğitimi bölümünde öğrenim gören 39 son sınıf öğrencisinin ğretim bilgisi tespit edilerek, öz değerlendirmeleri ve öğretmenlik uygulamalarından sonraki değerlendirmeleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Öğretim bilgisi, TESOL tarafından hazırlanan Öğretim Bilgisi Testi uygulanarak belirlenmiştir. Öğrenme ve öğretme sürecine ilişkin öz değerlendirme için YÜK tarafından hazırlanan yeterlilikleri içeren Öğretmen Yeterlilik leği kullanılmıştır. Uygulama dersleri bittikten sonra açık uçlu görüşme sorularıyla ğretmen adaylarının güçlü ve zayıf yönleri ile yaşadıkları zorluklara ilişkin görüşleri alınmıştır. Karma yöntemden yararlanılarak desenlenen araştırma sonucunda ğretmen adaylarının testten ve ölçekten aldıkları puan ortalamalarının ortalamanın üzerinde olduğu tespit edilmiştir.

Can (2005), ‘‘İngilizce Öğretmeni Yetiştirme Programının Kazandırdığı Konu Alanı Öğretmen Yeterliliklerinin Standartlara Göre Değerlendirilmesi’’ isimli çalışmasında mevcut olan ğretmen yetiştirme programının önceden belirlenmiş standartlar çerçevesinde konu alanı ğretmen yeterliliklerini hizmet öncesinde ne düzeyde kazandırıldığı ile hizmet sırasında ne derecede uygulamaya konulabildiğini ortaya koymayı amaçlamıştır. Çalışma grubunu Hacettepe Üniversitesi, Ortadoğu Teknik niversitesi ve Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi İngilizce Öğretmenliğinde ğrenim gören 60 son sınıf öğrencileri ile 2002 ve 2003 yılında bu üniversitelerden

mezun olup öğretmenlik yapıyor olan 60 öğretmenin oluşturduğu araştırmada, standartlara ulaşma ölçeği, standartları uygulama ölçeği, gözlem formu ve görüşmeler veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Araştırmacı Ulusal Öğretmen Eğitimi Akreditasyon Konseyi (NCATE), İngilizceden Başka Bir Dil Konuşanlara İngilizce Öğreten Öğretmenler Topluluğu (TESOL) tarafından oluşturulan standartları temel alarak ulusal bağlama uygun olacak şekilde yeniden düzenlemiştir. Uzman görüşleri alarak *dil, öğretimin planlanması, uygulaması ve yönetimi, değerlendirme ve mesleki konular* olmak üzere 4 standart alanı oluşturulmuş ve bunların kazandırılıp kazandırılmadığını ölçmek üzere veri toplama araçları geliştirilmiştir. Araştırma sonucunda programın yeterlilikleri kazandırmada yetersiz kaldığı, öğretmen adaylarında mevcut olan yeterlilikler ile öğretmenler tarafından uygulanan yeterlilikler arasında uyumun olmadığı ve lisans programındaki derslerin amaçları belirgin olmadığından güçlükler neden olduğu tespit edilmiştir.

Kahramanoğlu ve Yusuf (2013) tarafından sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterliliklerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amacıyla yapılan çalışmada, özel alan yeterlik algıları cinsiyet, bölümü tercih etme sıralamaları, I ve II. öğretim olma durumları, akademik ortalamaları değişkenleri açısından ele alınmıştır. Sınıf öğretmenliği bölümündeki 188 öğretmen adayı ile yapılmış olan çalışmanın sonuçları cinsiyete ve bölümü tercih etme sıraları açısından puanlar arasında anlamlı farklılıkların olmadığı, I. Öğretim lehine ve akademik başarı durumlarına göre anlamlı farklılıkların olduğu görülmüştür.

Güney, Aytan ve Gün (2010) tarafından Türkçe öğretmeni özel alan yeterliklerindeki yeterlik alanı, alt yeterlikler ve performans göstergeleriyle, Türkçe öğretim programındaki öğrenme alanları, hedefler ve kazanımlarının karşılaştırılması

amacıyla yapılan çalışmada, kazanımların dağılımlarında denklik bulunmadığı, okuma becerilerine ağırlık verilerek dinleme becerilerinin göz ardı edildiği görülmüştür.

Güven ve Çakır (2012), İlköğretim İngilizce öğretmenlerinin özyeterlik inançları üzerine yaptıkları çalışmada, mezun oldukları bölüme, çocuklara dil öğretimine yönelik ders alıp almamalarına, hizmet içi eğitime katılıp katılmamalarına ve mesleki deneyimlerine göre değişip değişmediğini incelemiştir. İlköğretim birinci kademedeki görev yapan İngilizce öğretmenlerinin özyeterlik inançlarının mezun oldukları bölüme ve çocuklara dil öğretimine yönelik ders alıp almama durumlarına göre özyeterlilik inançlarının değiştiği; çocuklara dil öğretimi dersi alan öğretmenlerin özyeterlik algılarının, almayanlara göre anlamlı farklılık gösterdiği, İngilizce Öğretmenliği, İngiliz Dili ve Edebiyatı ve İngiliz Dilbilimi mezunu olan öğretmenlerin özyeterlik algılarının, eğitim dili İngilizce ve farklı bölümlerden mezun olan öğretmenlerden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Hizmet içi eğitim değişkeni özyeterlik inancında anlamlı bir farklılık göstermemiştir.

Maltepe (2011), Türkçe öğretmeni adaylarının özel alan yeterliliklerine sahip olma düzeylerini öğretmen görüşlerine göre belirlemeyi amaçladığı çalışmasında betimsel tarama modelinden yararlanmış, 2009-2010 akademik yılında Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesinden mezun olan örgün ve ikinci öğretim öğrencilerinden 80 kişi ile çalışmayı yürütmüştür. MEB tarafından hazırlanan Türkçe öğretmeni özel alan yeterlilikleri esas alınarak hazırlanmış olan anket aracılığıyla veriler toplanmıştır. Öğretmen adaylarının Türkçe alanında mesleki gelişimini sağlama, dil becerilerini geliştirme, dil gelişimini izleme ve değerlendirme, öğretimi planlama ve düzenleme, okul, aile ve toplumla iş birliği yapma yeterlilik alanlarında kendilerini

yeterli olarak algıladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmada öğretmen adaylarının yarıdan fazlasının yeterlilik alanlarının neredeyse hepsinde kendilerini yeterli görmeleri mevcut yeterlilik düzeylerini yansıtmıyor olsa da algılarını ortaya koyması açısından önemli bir bulgudur.

2.8. Yurtdışında Yapılan Araştırmalar

Penn-Edwards (2010), “İngilizce Öğretmeni Yeterlilikleri: Birinci Sınıf Öğrencilerinin Algıları” isimli çalışmasında, öğretmen adaylarının öğretmenlerin sahip olması gereken yeterlilikleri üzerine görüşleri ve yeterlilik algılarının belirlenmesi ile geliştirmek adına yapabilecekleri konusundaki görüşlerinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Queensland Üniversitesi 419 birinci sınıf öğrencilerine önce İngilizce öğretmenin sahip olması gereken yeterliliklere ilişkin görüşleri anket aracılığıyla toplanmış sonrasında kendilerini bu yeterlilik alanlarında nasıl algıladıklarına ilişkin görüşleri de özyeterlilik ölçeği ile elde edilmiştir. Araştırma sonucunda öğretmen adayları, öğretmende bulunması gereken yeterlilikleri en çok gerekli olandan en az gerekli olana kadar sıralamışlar, dil bilgisi yazım ve noktalama yeterliliklerini en çok, bilgi ve iletişim teknolojilerinin ve görsellerin kullanımına ilişkin yeterlilikleri ise en az gerekli yeterlilikler olarak ifade etmişlerdir. Ayrıca öğretmen adaylarının kendilerini yazım ve noktalama yeterlilikleri açısından en çok yeterli, edebi türlere ilişkin yeterlilikler açısından da en az yeterli hissettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Al-Thumali (2011) yılında yaptığı “Yabancı dil olarak İngilizce öğretmenlerinin performanslarının Suudi Arabistan kalite standartları çerçevesinde değerlendirilmesi” isimli çalışmasında, 5 yıl ve üzeri öğretmenlik tecrübesine sahip orta dereceli okullarda öğretmenlik yapan 25 öğretmenin yeterlilik alanlarındaki performansların

belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla önce İngilizce öğretmenin sahip olması gereken en önemli kalite standartlarının uzmanlar tarafından belirlenmesi için anket hazırlanmış ardından bu standartları kapsayan bir rubrik hazırlanarak öğretmenlerin performansları *mükemmel*, *iyi* ve *zayıf* boyutlarında değerlendirilmiştir. Rubrikte yer alan alanlar “dil yeterliliği, öğrenmenin planlanması ve yönetimi, ölçme ve değerlendirme, profesyonellik, öğrenme çevresi olarak uzmanların görüşleri neticesinde belirlenmiştir. Araştırma sonucunda 15 yıldan az deneyime sahip olan öğretmenlerin 15 yıldan fazla deneyime sahip öğretmenlerden “öğrenmenin planlanması ve yönetimi” alanında daha iyi performans gösterdikleri tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin genel olarak iyi boyutunda bir performans gösterdikleri görülmüştür.

Chacon (2005), “Venezuela’daki Ortaokullarda Görev Yapan İngilizce Öğretmenlerinin Yeterlilik Algıları” isimli araştırmasında 104 İngilizce öğretmeni ile çalışmış, yeterlilik algılarını belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmacının ele aldığı yeterlilik boyutları öğrencilerin derse katılımını sağlama, sınıf yönetimi, öğretim stratejileri, İngilizcedeki dil yeterlilik düzeyleri ve pedagojik stratejileri içermekte olduğu görülmektedir. Bu amaçla, “İngilizce Öğretmenlerinin Yeterlilik Algısı Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçekte bulunan yeterlilik algısı maddeleri, öğrenci katılımını sağlama yeterlilikleri, sınıf yönetimi yeterlilikleri ve öğretim stratejileri boyutlarında bulunmaktadır. İngilizce yeterliliği boyutundaki maddeler ise öğretmenlerin dinleme, konuşma, yazma ve okuma becerileriyle ilişkilidir. Ayrıca öğretmenlik deneyimi, yurtdışı öğrenim/seyahat deneyimi de çalışmanın değişkenlerini oluşturmuştur. Araştırma sonucunda öğretmenlerin yeterlilik algıları ile İngilizcedeki dil yeterlilik düzeyleri arasında pozitif yönde bir ilişki bulunduğu ifade edilmiştir. Ayrıca, İngilizce öğretmenlerinin öğretim stratejilerine ilişkin yeterlilik algılarının sınıf

yönetimi ve öğrenci katılımına ilişkin yeterlilik algılarından daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Lengkanawati (2005), “2004 İngilizce Öğretim Programı Bağlamında İngilizce Öğretmeni Yeterlilikleri: Öğretmen Eğitimi Açısından Doğurguları” başlıklı çalışmasında İngilizce öğretmenlerinin Endonezya’da 2004 yılında uygulanmaya başlayan İngilizce öğretim programlarının uygulanması açısından yeterliliklerinin tespit edilmesini amaçlamıştır. Öğretmenlerin okuma, yazma, dinleme ve konuşma becerilerinin tespit edilmesi amacıyla 66 lisede görev yapan İngilizce öğretmenine TOEFL eşdeğerinde bir sınav yapılmış, ardından görüşme yapılarak öğretmenlerin programı uygulamada karşılaştıkları problemler ile öğretmen eğitiminde ve hizmet içi eğitimde yeterliliklerin geliştirilmesine yönelik düşüncelerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin testten aldıkları puanların oldukça düşük olduğu ifade edilmiştir. Ayrıca yapılan görüşmelerde sınıfların kalabalık olması, programda öğretim tekniklerinin yeterince anlaşılmadığı ve fazla ders yüklerinin olması gibi programı uygulamadaki zorluklar ortaya konulmuştur.

Barzaq (2007), “Gaza Sınır Üniversitelerindeki Eğitim Fakültesi İngiliz Dili Eğitimi Bölümü Lisans Programlarının Değerlendirilmesi” başlıklı çalışmasında, İslam, Aksa ve Azhar Üniversitelerindeki İngiliz Dili Eğitimi bölümünde 2006-2007 akademik yılında son sınıfta okuyan 425 öğrencinin öğrenim gördükleri programın İngilizce öğretmeni yeterliliklerine derecede karşıladıklarına ilişkin düşüncelerini belirlemeyi amaçlamıştır. “Öğrenci öğrenmesini planlama ve hazırlama, sınıf yönetimini sağlama, alan bilgisine sahip olma, öğrenmeye rehberlik etme ve öğretimi gerçekleştirme, öğrenmeyi ölçme ve değerlendirme, etkili iletişimi sağlama, mesleki sorumlulukları yerine getirme” yeterliliklerini içeren “Öğretmen Yetiştirme Programını Değerlendirme Ölçeği” sonuçlarına göre öğretmen adayları lisans

programlarının en çok öğrenmeye rehberlik etme, öğretimi gerçekleştirme ile etkili iletişimi sağlama yeterlilik alanlarında oldukça yeterli öğretmen yetiştirdiklerini düşünmektedirler. İngilizce öğretmeni yeterliliklerini kazanmada etkili olan dersleri ise öğretmenlik uygulaması, dil becerilerinin öğretimi, fonetik, eğitim teknolojileri, psikoloji, bilimsel araştırma yöntemleri, e-öğrenme, konuşma ve çeviri olacak şekilde sıralamışlardır.

“İngilizcenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Öğretmenlerin Meslekî Bilgisi: Öğretmen Eğitiminin Çıktılarının Değerlendirilmesi” isimli çalışmalarında König, Lammerdig, Nold, Rohde, Strauß ve Tachtoglu (2016), öğretmen adaylarının alan bilgisi, pedagojik alan bilgisi ve genel pedagoji bilgisinin yapı olarak “İngilizce öğretmeni bilgisini” oluşturup oluşturmadığı ve farklı öğretmen eğitimi programı ile farklı sınıflardaki öğretmen adaylarının öğretmenlik bilgilerindeki farklılaşmayı tespit etmeyi amaçlamışlardır. Çalışmanın örneklemini Kuzey Ren-Vestfalya’da bulunan üniversitelerde 2015 yaz döneminde İngilizce Öğretmenliği bölümünde öğrenim görmekte olan 228 son sınıf öğrencisi ile 216 yüksek lisans öğrencisi öğretmen adayı oluşturmaktadır. Alman öğretmen yetiştirme sistemine göre öğretmen adayları önce 3 yıl lisans ardından 2 yıl yüksek lisans (teorik eğitim) ve son olarak da1 buçuk yıl uygulama eğitimi almaktadırlar. Teorik ve uygulama eğitimleri farklı kurumlar tarafından verilmektedir. Çalışmada öğretmen adayları ortaokulun ilk ve son kademelerine öğretmen yetiştiren öğretmen eğitimi programından mezun olanlar arasından seçilmiştir. Öğretmen adaylarının alan bilgisi, pedagojik alan bilgisi ve genel pedagoji bilgilerini tespit etmek amacıyla 3 bilgi alanına yönelik çoktan seçmeli test uygulanmıştır. Araştırma sonucunda İngilizce öğretmeni bilgisinin çok boyutlu olduğu, uygulama eğitiminde olan öğretmen

adaylarının pedagojik alan bilgileri ve genel pedagoji bilgilerinin alt sınıf öğrencilerinden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeline, araştırma grubuna, veri toplama araçları, veri toplama süreci ve verilerin analizi kısmına yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

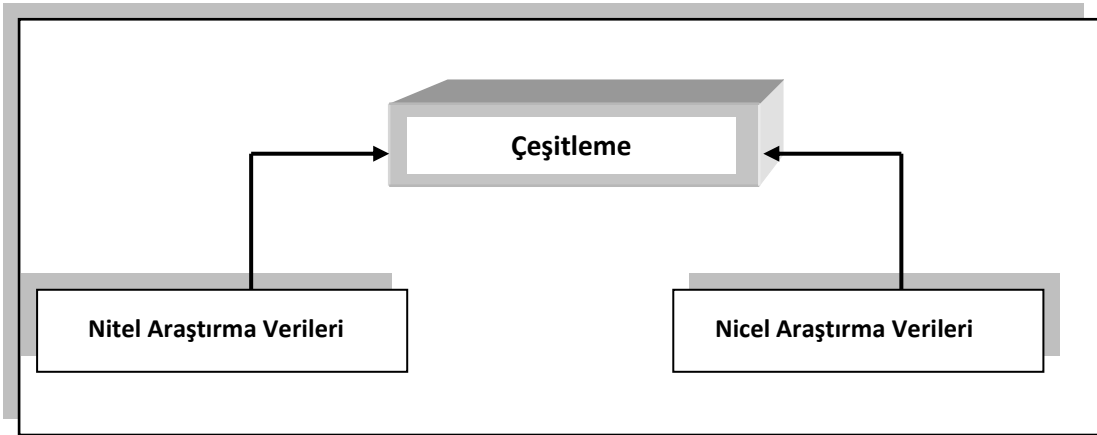
İngilizce öğretmeni adaylarının ilköğretim düzeyi özel alan yeterliliklerinin MEB ve YÖK tarafından belirlenen İngilizce öğretmeni yeterlilikleri ile İngiliz Dili Eğitimi lisans programlarında yer alan yeterlilikler açısından incelenmesini amaçlayan bu çalışma, hem nitel hem de nicel araştırma yöntemlerinin bir arada kullanıldığı karma yöntem araştırma deseni türünde desenlenmiştir. Karma yöntem, nitel ve nicel yöntemlerin bir arada kullanıldığı, pragmatist felsefeye dayalı araştırma türü olarak tanımlanmaktadır ve araştırma problemlerini tek bir araştırma türü ile (nitel ya da nicel) ele almanın yeterli olmayacağı düşünüldüğünde kullanılmaktadır. Creswell (2013), karma yöntemin ortaya çıkışının Campbell ve Fiske tarafından 1959 yılında psikolojik özelliklerin geçerliliğini araştırdıkları çalışmalarıyla başladığını ifade etmektedir. Böylece veri toplamada yararlanılan çoklu yaklaşımların, araştırma probleminin çok boyutlu, zengin ve bütüncül bir şekilde incelenmesine katkıda bulunması söz konusu olmaktadır (Campbell ve Fiske, 1959; Creswell, 2003; Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2014). Yıldırım ve Şimşek (2013), araştırmaya konu olan olay ve olguların birden fazla boyutları olmasından dolayı çoklu yöntemler kullanılarak daha iyi anlaşılabilceğini ifade etmektedir.

Karma yöntemin, yeni bir yöntem olmamakla birlikte sağladığı bazı imkânlar nedeniyle son yıllarda alanyazında fazlaca tercih edildiği görülmektedir. Creswell

(2012), karma yöntem ile nitel ve nicel yöntemlerin tek başına kullanıldığı çalışmaların sahip olduğu zayıflıkların telafi edilebileceğini ve araştırma problemlerinin daha kapsamlı şekilde ele alınabileceğini belirtmektedir. Grene, Caracelli ve Graham (1989), araştırma sorularına ek olarak araştırmacıları karma yöntem kullanmaya itebilecek karma yöntem türlerini *çeşitleme*, *tamamlama*, *geliştirme*, *başlatma* ve *genişletme* olarak ifade etmektedir. Çeşitlemeyi, araştırma sonuçlarının geçerliliğini güçlendirmek amacıyla birden çok yöntemin bir araya gelmesi olarak tanımlamaktadırlar. Çeşitlemede temel amaç, verilerin nitel ya da nicel yöntemlerle elde edilmesinde mevcut olan yanlılık ve sınırlılıkları iki yöntemi bir arada kullanarak en aza indirmektir. Tamamlama çalışmalarıyla ise iki yöntemle elde edilen verilerin örtüşüp örtüşmediğinin tespit edilmesi ile araştırmanın farklı boyutlarının ele alınarak birbirini tamamlaması hedeflenmektedir (Grene, Caracelli ve Graham, 1989).

Karma yöntem çalışmalarının bir diğer türünü geliştirme çalışmaları olarak ele alan Grene, Caracelli ve Graham (1989), çalışmada yararlanılan bir yöntemin sonuçlarının diğer yöntemin örneklem ve veri toplama süreçlerinin oluşmasına yön veren çalışmalar olduğunu belirtmektedir. Başlatma çalışmaları, araştırmaya konu olan olay ya da olguları farklı yöntem ve paradigmalardan farklı boyut ve bakış açılarından ele almayı sağlarken genişletme çalışmaları ise araştırma sorularına uygun farklı yöntemlerin seçilmesiyle çalışmanın daha geniş bir çerçevede yürütülmesine olanak tanıyan çalışmalardır (Grene, Caracelli ve Graham, 1989). Creswell ve PlanoClark (2011) ise, nitel ve nicel yöntemlerin bir araya getirilmesine yön veren araştırma problemlerinin karma yöntem araştırma desenlerinin seçimini de belirlediğini ifade etmektedir. Bu desenleri yakınsayan paralel desen, açıklayıcı sıralı desen, keşfedici sıralı desen, iç içe desen, dönüştürücü desen ve çok aşamalı desen olarak altı farklı

grupta ele almaktadır. Bu çalışmada karma yöntem desenlerinden *yakınsayan paralel desen* tercih edilmiş, çalışmanın geçerlik ve güvenilirliği artırmak amacıyla da Şekil 3.1’de gösterilen *çeşitleme* yoluna gidilmiştir. Yakınsayan paralel desen, araştırma sorularına ilişkin farklı yöntemlerle (nitel ve nicel) elde edilen verilerin karşılaştırma veya birleştirme yaparak yorumlanması, çeşitlendirilmesidir. Böylece daha geçerli ve güvenilir verilerin elde edilmesi söz konusu olabilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu desenin seçilmesindeki temel neden, farklı yöntemlerle elde edilen verilerin, araştırma problemlerinin en kapsamlı şekilde ele alınmasını sağlamasıdır. Nitekim İngilizce öğretmen adaylarının ilköğretim düzeyi özel alan yeterliliklerinin YÖK, MEB ve İngiliz Dili Eğitimi lisans programları açısından incelenmesini konu alan bu çalışmada, nitel ve nicel veriler birlikte kullanılmış, Yıldırım ve Şimşek (2013)’in de belirttiği üzere veri çeşitliliği sağlanarak geçerlik ve güvenirliliğin artırılması hedeflenmiştir.

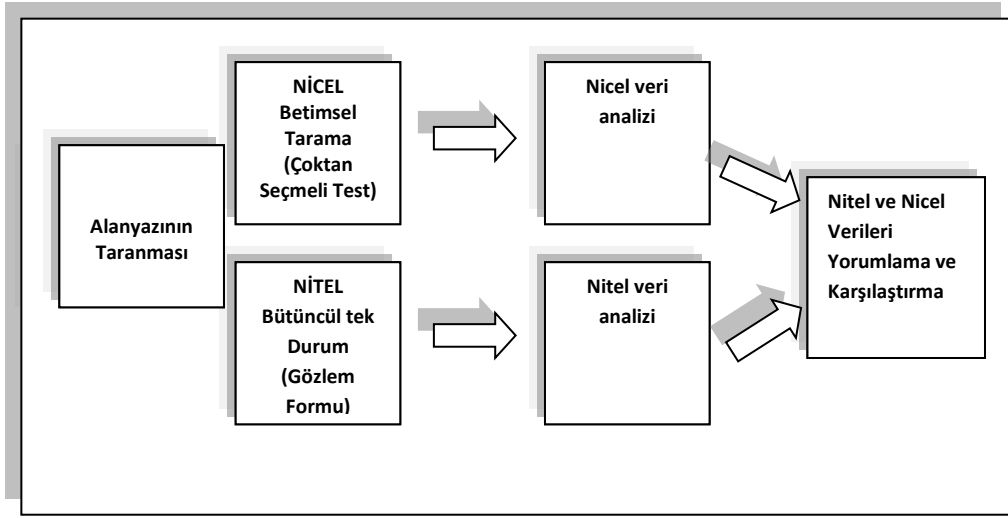
Şekil 3.1.Çeşitleme

Araştırmanın nitel kısmında durum çalışması (örnek olay) yönteminden yararlanılmıştır. Durum çalışması Yin (2003) tarafından olguyu gerçek bağlam içerisinde ele alan araştırma türü olarak tanımlanmıştır. Özellikle bağlamın

çalışmada ele alınan olgu ile ilişkili olduğu düşünülürken durum çalışmasından yararlanılması onu diğerlerinden ayıran önemli bir husustur.

Yin, 1984 yılında yaptığı çalışmada, durum çalışması desenlerini dört tür olarak ele almıştır. Bunlardan bütüncül tek durum deseni, araştırmaya konu olan durumun tek bir analiz biriminde gerçekleştirilmesine dayanan çalışmalarda yararlanılmaktadır. İç içe geçmiş tek durum deseni, bir durum içerisinde yer alan birden çok analiz biriminin söz konusu olduğu ve bu birimlerin farklı örnekleme yoluyla seçildiği çalışmalarda karşımıza çıkmaktadır. Bütüncül çoklu durum deseni, birden fazla durumun yer aldığı ve bütüncül olarak ele alındığı çalışmalarda yararlanılmaktadır. Son olarak, iç içe geçmiş çoklu durum deseninde ise yine birden fazla durumu içermekte fakat her durum kendi içerisinde analiz birimlerini barındırmaktadır (Yin, 1984). Bu çalışmanın nitel kısmı bütüncül tek durum çalışması olarak belirlenmiştir. Öncelikle doküman analizi yapılmış, MEB ve YÖK tarafından belirlenen, uluslararası alanyazında mevcut olan ve İngiliz Dili Eğitimi lisans programlarında yer alan İngilizce öğretmeni özel alan yeterlilikleri ortaya konulmuştur. Doküman analizi, araştırma problemine yönelik mevcut olan belgeler ve kayıtların analizi yoluyla veri elde edilmesi olarak tanımlanmaktadır (Kıncal, 2004; Yıldırım ve Şimşek, 2013). Doküman analizi sonucu ulaşılan yeterliliklerden yola çıkarak İngilizce öğretmen adaylarının yeterliliğin beceri boyutunu ne düzeyde karşıladıklarını belirlemek amacıyla Akdeniz Üniversitesi'nde 2015-2016 akademik yılı bahar dönemi 4. sınıf 8. dönemde öğretmenlik uygulamaları derslerine katılan öğretmen adaylarının derslerinde gözlem yapılmıştır. Kıncal (2004) gözlemi, belirli bir amaç çerçevesinde hazırlanan veya kendiliğinden oluşan durumları amaçlı olarak incelemek olarak tanımlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda araştırmacının dışarıdan ya da katılarak gözlem yoluyla veri toplaması mümkün olabilmektedir. Gözlemlerde

araştırmacının bakış açısına göre gözlem yürütülebilmektedir. Gözlem sürecinde araştırmacı, tam katılımcı, gözlemci olarak katılımcı, katılımcı olarak gözlemci ve tam gözlemci olarak yer almayı tercih edebilir. Bu çalışmada araştırmacı, katılımcı gözlemci olarak gözlemi sürdürmüştür. Araştırmanın yürütülmesinde izlenen yöntem Şekil 3.2’de gösterilmiştir.

Şekil 3.2. Araştırmada izlenen karma yöntem desenlerinden yakınsayan paralel desen

Şekil 3.2’de görüldüğü üzere, çalışmanın nicel kısmı tarama modelinde betimsel çalışma olarak desenlenmiştir. Betimsel tarama çalışmaları, geçmişte meydana gelmiş veya mevcut olan bir durumu var olduğu şekliyle, müdahale olmaksızın ortaya koymayı amaçlayan çalışmalar olarak tanımlanmaktadır (Karasar, 2000; Büyüköztürk, akmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2014). Çalışmanın nicel kısmının betimsel tarama modelinde olmasındaki amaç, İngilizce ğretmen adaylarının son sınıfa geldiklerinde sahip oldukları yeterlilikleri var olan şekliyle betimlemektir.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi İngiliz Dili Eğitimi bölümü, 2015-2016 akademik yılı 8. döneminde örgün ve ikinci öğretim okuyan toplam 85 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Çalışmanın örnekleme uygun örnekleme yöntemi kullanılarak seçilmiştir. Bu örnekleme yönteminin seçilmesindeki amaç yöntemin para ve işgücü açısından muhtemel kayıpları önlemesidir (Büyüköztürk ve diğ., 2014). Dörnyei (2007), uygun örnekleme yöntemi ile oluşturulmuş örneklemin kolay ulaşılabilirliği sağlamasının yanında araştırma amacına ilişkin belirli özellikleri taşıdığını, bu nedenle de uygun örnekleme yönteminin amaçlı örnekleme özelliği de taşıdığını ifade etmektedir. Tablo 3.1 çalışma grubunun cinsiyete göre dağılımlarını göstermektedir.

Tablo 3.1.

Çalışma Grubunun Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	Öğrenci Sayısı	%
Kadın	51	60
Erkek	34	40
Toplam	85	100

Tablo 3.1’de görüldüğü üzere çalışma grubunu oluşturan 85 öğretmen adayından 51’i kadın 34’ü erkektir. Öğretmen adaylarının öğrenim türlerine ilişkin dağılımı ise 3.2’de verilmiştir.

Tablo 3.2.

Çalışma Grubunun Öğrenim Türüne Göre Dağılımı

Öğrenim Türü	Öğrenci Sayısı	%
Örgün	54	63,52
İkinci Öğretim	31	36,48
Toplam	85	100

Tablo 3.2’te görüldüğü üzere, öğrenim türü açısından dağılıma bakıldığında ise öğretmen adaylarından 54’ü örgün öğretimde, 31’i ise ikinci öğretimde öğrenim görmektedir. Öğretmen adaylarının özel alan yeterliliklerinin uygulamadaki karşılama düzeylerinin tespit edilmesi amacıyla yapılan gözlem için öğretmenlik uygulaması dersini alan öğrencilerin uygulama okullarının bilgisi alınmıştır. Öğretmen adayları Antalya Merkez İlçelerinde bulunan 2 ilkokul ve 2 ortaokulda derse katılmışlardır. Araştırmaya konu edilen özel alan yeterlilikleri ilköğretim düzeyini (ilkokul ve ortaokul) kapsadığından, ayrıntılı ve derinlemesine bilgi toplamak amaçlandığından öğretmenlik uygulamasına katılan adayların seçiminde üç aşamalı bir yol izlenmiştir. Tablo 3.3 çalışma grubunun öğretmenlik uygulaması dersine katıldıkları okullara ilişkin dağılımını göstermektedir.

Tablo 3.3.

Çalışma Grubunun Öğretmenlik Uygulaması Dersine Katıldıkları Okullara İlişkin Dağılım

Okul	Öğrenim Türü	Öğrenci Sayısı	Toplam
Barbaros Ortaokulu	Örgün	24	24
	İkinci Öğretim	-	
Başöğretmen Atatürk İlkokulu	Örgün	6	27
	İkinci Öğretim	21	

Öncelikle adayların uygulama dersi aldığı 4 okul, ilkokul ve ortaokul olarak tabakalı örnekleme yoluyla tabakalandırılmış ardından okullar basit seçkisiz örnekleme yoluyla 1 ilkokul ve 1 ortaokul olacak şekilde belirlenmiştir. Üçüncü aşama olarak belirlenen ilk ve ortaokullarda bulunan öğretmen adaylarının sayılarının birbirine yakın olması dolayısıyla (Tablo 3.3) iki gruptan eşit sayıda ve çalışmaya katılmaya gönüllü 5'er aday seçilerek örneklem belirlenmiştir. Tablo 3.4 öğretmenlik uygulaması derslerinde gözlem yapılan öğretmen adaylarının cinsiyete ilişkin dağılımını göstermektedir.

Tablo 3.4.

Öğretmenlik Uygulaması Derslerinde Gözlem Yapılan Öğretmen Adaylarının Cinsiyete İlişkin Dağılımı

Cinsiyet	Öğrenci Sayısı	%
Kadın	6	60
Erkek	4	40
Toplam	10	100

Tablo 3.4'te görüldüğü üzere, gözlem verilerinin elde edildiği öğretmen 10 öğretmen adayından 6'sı kadın, 4'ü erkektir. Tablo 3.5. öğretmenlik uygulaması derslerinde gözlem yapılan öğretmen adaylarının öğrenim türüne ilişkin dağılımını göstermektedir.

Tablo 3.5.

Öğretmenlik Uygulaması Derslerinde Gözlem Yapılan Öğretmen Adaylarının Öğrenim Türüne İlişkin Dağılımı

Öğrenim Türü	Öğrenci Sayısı	%
Örgün	5	50
İkinci Öğretim	5	50
Toplam	10	100

Tablo 3.5'te görüldüğü üzere, gözlem verilerinin elde edildiği 10 öğretmen adayından 5'i örgün öğretimde, 5'i de ikinci öğretimde öğrenim görmektedir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak İngilizce öğretmeni Özel Alan Yeterlilik Testi (İÖÖAYT), yarı yapılandırılmış gözlem formu kullanılmıştır.

3.3.1. Nicel Veri Toplama Araçları

3.3.1.1. İÖÖAYT'nin oluşturulması ve Geçerlik-Güvenirlilik Çalışması

İngilizce öğretmeni Özel Alan Yeterlilik Testi (İÖÖAYT)'nin geliştirilmesi sürecinde izlenen basamaklar aşağıda ayrıntılı bir şekilde verilmiştir.

1. Test amaç ve kapsamının belirlenmesi

İngilizce Öğretmeni Özel Alan Yeterlilik Testi, İngilizce öğretmen adaylarının özel alan yeterliliklerinin tespit edilmesi amacıyla oluşturulmuştur. MEB ve YÖK tarafından belirlenen yeterlilikler ile İngiliz Dili Eğitimi lisans programlarında yer alan yeterlilikler testin kapsamını oluşturmaktadır. Alanyazın incelendiğinde, İngilizce öğretmeni özel alan yeterlilikleri ile ilgili ulaşılan çalışmaların yeterlilik algısına yönelik olduğunu söylemek mümkündür. Dolayısıyla ölçeklerden yararlanılarak duyuşsal alana yönelik tespitlerin yapıldığı görülmektedir. Bu nedenle bu çalışmada, çoktan seçmeli sorulardan oluşan bir ölçme aracı tercih edilerek öğretmen adaylarının özel alan yeterliliklerinin bilişsel boyutunu ortaya koymak amaçlanmıştır.

2. Ölçülecek yeterliliklerin belirlenmesi

Ölçülecek yeterlilikleri belirlemek amacıyla, alanyazın taranarak MEB ve YÖK tarafından belirlenen ile İngiliz Dili Eğitimi lisans programlarında yer alan özel alan yeterlilikleri ortaya konularak, benzerlik ve farklılıkları tespit edilmiştir. Buradan hareketle testte yer alması planlanan yeterlilikler aşağıda belirtilmiştir.

1.Öğrenme ortamını düzenlemeye ilişkin yeterlilikler

2.Öğrenme-öğretme sürecine ilişkin yeterlilikler

- Sınıf yönetimi
- Yöntem-teknik seçimi ve uygulanması
- Materyal ve kaynak kullanımı
- Teknoloji kullanımı
- İletişim

3.Dil becerilerinin geliştirilmesine ilişkin yeterlilikler

- Dinleme
- Konuşma
- Okuma
- Yazma

4.Ölçme ve değerlendirmeye ilişkin yeterlilikler

5. Mesleki Gelişime ilişkin yeterlilikler

3.Maddelerin yazılması

Alanyazın taramasından sonra testte yer alması planlanan yeterlilik alanlarına ilişkin 40 soru yazılarak taslak form oluşturulmuştur. Sorulara ilişkin tek boyutlu belirtke tablosu hazırlanarak kapsam geçerliliğinin sağlanması amaçlanmıştır (Karip, 2012). Tek boyutlu belirtke tabloları özellikle beceri gerektiren belirli alanların ölçme ve değerlendirilmesinde kullanılmaktadır. İngilizce öğretmeni özel alan yeterlilikleri incelendiğinde yeterliliğin beceri boyutu çerçevesinde hazırlanmış olması nedeniyle tek boyutlu belirtke tablosu tercih edilmiştir (Tablo 3.6).

Tablo 3.6.

Yeterliliklere İlişkin Tek Boyutlu Belirtke Tablosu

Yeterlilikler	Madde Sayısı
Öğretim sürecini planlama ve düzenlemeye ilişkin yeterlilikler	8
Öğrenme-öğretme süreci yeterlilikleri	11
Dil becerilerinin geliştirilmesine ilişkin yeterlilikler	7
Ölçme ve değerlendirme yeterlilikleri	6
Mesleki gelişimin sürdürülmesine ilişkin yeterlilikler	6

4.Uzman görüşü alma ve deneme formunun hazırlanması

Oluşturulan sorular için kapsam ve görünüş geçerliliğinin sağlanması amacıyla uzman görüşüne başvurulmuş, görüş ve öneriler doğrultusunda hedeflenen yeterlilik kapsamında olmadığı ifade edilen 3 soru testten çıkarılmış, testin ön uygulaması için deneme formu oluşturulmuştur. Oluşturulan soruların özel alan yeterliliklerine ilişkin dağılımı Tablo 3.7’de gösterilmiştir.

Tablo 3.7.

Soruların Yeterliliklere İlişkin Dağılımı

Yeterlilikler	Sorular
Öğretim sürecini planlama ve düzenleme	1,2,4,5,6,7,22,37
Öğrenme-öğretme süreci	3,8,9,10,11,12,13,20,22,31,34
Dil Becerilerinin Geliştirilmesi	14,15,16,23,24,29,30
Ölçme ve Değerlendirme	17,21,25,26,32,33
Mesleki Gelişimin Sürdürülmesi	18,19,27,28, 35,36

5. Deneme formunun uygulanması

İngilizce Öğretmeni Özel Alan Yeterlilik Testi 2014-2015 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde 4. sınıf 8. dönemde öğrenim gören 90 öğrenciye uygulanmıştır. Test için 40 dakika verilmiş, öğrencilerden alınan görüşlere göre sürenin yeterli olduğu görülmüştür. Soruların anlaşılabilir olup olmadığı konusunda öğrencilerden dönütler alınmış, gerekli düzeltmeler yapılmıştır.

6. Uygulama sonuçlarının puanlanması, madde analizi ve madde seçimi

Uzman görüşü alındıktan sonra 37 maddeye düşürülen ve 90 öğretmen adayına uygulanan test, doğru cevaba 1 yanlış cevaba 0 verilerek puanlanmıştır. Madde analizi yapmak amacıyla %27'lik alt ve üst gruplar oluşturulmuş, ardından da madde gücü ve madde ayırteciği hesaplanmıştır. Tablo 3.6 teste ilişkin madde analizi sonuçlarını göstermektedir.

Tablo 3.8.*İÖÖAYT Madde Analizi Sonuçları*

Yeterlilikler	Madde No	p	Güçlük Düzeyi	D
Öğretim Sürecini Planlama ve Düzenleme	1	0,62	Orta	0,37
	2	0,56	Orta	0,54
	4	0,72	Kolay	0,37
	5	0,72	Kolay	0,41
	6	0,29	Zor	0,25
	7	0,58	Orta	0,33
	22	0,60	Orta	0,37
	37	0,82	Çok kolay	0,12
Öğrenme-öğretme süreci yeterlilikleri	3	0,75	Kolay	0,25
	8	0,62	Orta	0,33
	9	0,33	Zor	0,41
	10	0,54	Orta	0,50
	11	0,31	Zor	0,37
	12	0,52	Orta	0,29
	13	0,66	Kolay	0,33
	20	0,5	Orta	0,37
	22	0,47	Orta	0,37
	31	0,41	Orta	0,58
	34	0,37	Orta	0,41
Dil becerilerinin geliştirilmesine ilişkin yeterlilikler	14	0,35	Orta	0,37
	15	0,39	Orta	0,45
	16	0,41	Orta	0,33
	23	0,27	Zor	0,37
	29	0,25	Zor	0,33
	35	0,75	Kolay	0,08
Ölçme ve Değerlendirme yeterlilikleri	17	0,7	Kolay	0,66
	21	0,6	Orta	0,45
	25	0,5	Orta	0,33
	26	0,45	Orta	0,41
Mesleki Gelişimin Sürdürülmesine ilişkin yeterlilikler	18	0,33	Zor	0,5
	19	0,52	Orta	0,29
	27	0,70	Kolay	0,33
	28	0,54	Orta	0,5
	36	0,31	Zor	0,16

Madde güçlüğü, testte yer alan maddelerin doğru cevaplanma oranını ifade etmektedir. Madde güçlük indeksi uygulanan örnekleme o maddeye doğru cevap veren %27'lik üst ve alt grubun ($d_{\bar{u}}$ ve d_a) toplamının üst veya alt gruptaki birey sayısının (N) iki katına bölünmesiyle elde edilmektedir ve 0 ile 1 arasında bir değer almaktadır. Madde 0'a yaklaştıkça zorlaşmakta, 1'e yaklaştıkça kolaylaşmaktadır (Karip, 2012). Madde güçlük indeksi;

$$p = \frac{d_{\bar{u}} + d_a}{2N} \quad \text{şeklinde hesaplanmaktadır.}$$

Testte yer alan maddenin güçlük indeksi;

- 0,00 – 0,19 arasında ise, çok zor,
- 0,20 – 0,34 arasında ise, zor,
- 0,35 – 0,64 arasında ise, orta güçlükte,
- 0,65 – 0,79 arasında ise, kolay,
- 0,80 – 1,00 arasında ise, çok kolay olarak değerlendirilmektedir.

Madde ayırt ediciliği ise testte yer alan maddenin başarılı ve başarısız öğrenciyi ayırt etme derecesi olarak tanımlanmaktadır. Madde ayırtedicilik indeksi üst grupta doğru cevap veren sayısının ($d_{\bar{u}}$) alt grupta doğru cevap veren sayısından (d_a) çıkarılıp üst veya alt gruptaki birey sayısına (N) bölünmesiyle elde edilmektedir. Madde ayırtedicilik indeksi için kullanılan formül;

$$r_{jx} = \frac{d_{\bar{u}} - d_a}{N} \quad \text{şeklindedir.}$$

Madde ayırtediciliğinin yorumlanmasında Tablo 3.9. göz önünde bulundurulmuştur (Tekin, 2000).

Tablo 3.9.

Madde Ayırtedicilik İndeksi

Madde Ayırtedicilik İndeksi	Karar
0,40 ve daha büyük	Çok iyi madde
0,30-0,39	Oldukça iyi madde
0,20-0,29	Düzeltilmeli ve geliştirilmeli
0,19 - daha küçük	Çok zayıf madde

Tablo 3.8. incelendiğinde, Öğretim Sürecini Planlama ve Düzenleme alanındaki 37. madde, Dil becerilerinin geliştirilmesi alanındaki 35. madde ve Mesleki Gelişimin

Sürdürülmesi alanındaki 36. maddeler ayırtediciliği çok düşük olduğu için testten çıkarılmıştır. Geriye kalan 34 maddenin madde güçlükleri 0,29 ile 0,82 arasında, madde ayırtedicilik indeksleri ise 0,25 ile 0,66 arasında değişmektedir.

7.Nihai testin oluşturulması ve ölçümlerin güvenilirlik analizi

Ayırtedicilik bakımından çok zayıf olan 3 maddenin çıkarılması ile birlikte test toplamda 34 soru olacak şekilde düzenlenmiştir. Test ölçümlerinin güvenilirliğini belirlemek amacıyla Kuder-Richardson (KR) 20 formülü kullanılmıştır. KR 20 formülü ölçülen özelliğin homojen olduğu ve madde güçlüklerinin aynı olmadığı testler için kullanılan iç tutarlılık katsayısıdır (Karip, 2012). Kullanılan formül;

$$KR_{20} = \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{S_x^2} \right] \quad \text{şeklindedir.}$$

K = Testin soru sayısı

p = Madde güçlüğü

q = 1-p

S_x^2 =Testin varyansı

Uygulanan formülden elde edilen sonuçlara göre 34 soruyu içeren testten elde edilen ölçümlerin güvenilirliği .76 olarak hesaplanmıştır.KR 20 değerinin .70 ve üzeri olması başarı testleri için yeterli görülerek testler güvenilir kabul edilmektedir (Fraenkel ve Wallen, 2009). Testin son hali EK-1’de verilmiştir.

3.3.2. Nitel Veri Toplama Araçları

3.3.2.1. İngilizce Öğretmeni Özel Alan Yeterliliklerine İlişkin Gözlem Formu

Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi İngiliz Dili Eğitimi bölümü 4. sınıf 8. döneminde öğrenim gören öğretmen adaylarının ilköğretim düzeyi özel alan yeterliliklerini ayrıntılı olarak betimlemek amacıyla gözlem tekniğinden yararlanılmıştır. Araştırmacı tarafından gözlem formunun oluşturulması aşamasında; problemin tanımlanması, araştırma amaç ve sorularının belirlenmesi, maddelerin yazılarak taslak formun oluşturulması, uzman görüşünün alınması ve formun yeniden düzenlenmesi basamakları izlenmiştir.

1. Problemin tanımlanması, araştırma amacının ve sorularının belirlenmesi

Araştırmanın problemini tanımlamak, amacını ortaya koymak ve araştırma alt problemlerini belirlemek amacıyla öncelikle alanyazın taraması yapılmıştır. YÖK ve MEB tarafından belirlenen yeterlilikler taranmış, İngiliz Dili Eğitimi lisans programlarında yer alan yeterlilikler tespit edilerek benzerlik ve farklılıklar ortaya konulmuştur. Yapılan alanyazın taraması sonucunda araştırmanın amacı, problemi ve alt problemleri netleştirilmiştir. İngilizce öğretmen adaylarının özel alan yeterliliklerine ilişkin sadece algıya yönelik çalışmaların bulunduğu görülmüş, yeterliliğin beceri boyutunun tespit edilmesi ile ilgili bir çalışmaya rastlanmamıştır.

2. Maddelerin yazılarak taslak formun oluşturulması

Alanyazın taraması sonucunda, öğretmenlik uygulamasında adaylarda gözlenebilecek öğrenme ortamını düzenleme, öğrenme-öğretme süreci ve dil becerilerinin geliştirilmesi yeterlilikleri çerçevesinde 38 gözlem maddesi yazılmıştır. Öğretmenlik uygulaması derslerinde ölçme ve değerlendirme ile mesleki gelişimin

sürdürülmesi yeterliliklerine ilişkin herhangi bir uygulama yapılmadığından bu boyutlar gözlem formunda yer almamıştır.

3. Uzman görüşünün alınması

Elde edilen gözlem maddeleri, elde edilecek olan verilerin araştırma problemine uygunluğu açısından değerlendirilmesi amacıyla tez danışmanına, İngiliz Dili Eğitimi alanından 2 öğretim üyesi, 1 uzman ve 2 İngilizce öğretmenine gözlem maddeleri için uzman görüşü formu (EK-2) verilerek her bir maddeye “uygun, kalabilir ve uygun değil” olarak görüşlerini işaretlemeleri istenmiştir. Tablo 3.10 uzman görüşüyle elde edilen verilerin dağılımını göstermektedir.

Tablo 3.10.

Gözlem Formu Uzman Görüşüne İlişkin Dağılımlar

Gözlem Boyutları	Gözlem Maddeleri	Uygun	Kalabilir	Uygun Değil	Toplam Uzman Sayısı
Öğrenme Ortamını Düzenleme	Madde 1	6	0	0	5
	Madde 2	6	0	0	5
	Madde 3	6	0	0	5
Öğrenme-Öğretme Süreci	Madde 1	6	0	0	5
	Madde 2	6	0	0	5
	Madde 3	6	0	0	5
	Madde 4	6	0	0	5
	Madde 5	6	0	0	5
	Madde 6	6	0	0	5
	Madde 7	6	0	0	5
	Madde 8	6	0	0	5
	Madde 9	5	1	0	5
	Madde 10	6	0	0	5
	Madde 11	6	0	0	5
	Madde 12	5	1	0	5
	Madde 13	6	0	0	5
Dil Becerilerinin Öğretilmesi	Madde 1	6	0	0	5
	Madde 2	6	0	0	5
	Madde 3	6	0	0	5
	Madde 4	6	0	0	5
	Madde 5	6	0	0	5
	Madde 6	6	0	0	5
	Madde 7	6	0	0	5
	Madde 8	5	1	0	5
	Madde 9	5	1	0	5
Madde 9	6	0	0	5	

Gözlem Boyutları	Gözlem Maddeleri	Uygun	Kalabilir	Uygun Değil	Toplam Uzman Sayısı
Dil Becerilerinin Öğretilmesi	Madde 10	6	0	0	5
	Madde 11	6	0	0	5
	Madde 12	6	0	0	5
	Madde 13	5	0	1	5
	Madde 14	6	0	0	5
	Madde 15	6	0	0	5
	Madde 16	6	0	0	5
	Madde 17	5	1	0	5
	Madde 18	6	0	0	5

Elde edilen değerlerden hareketle iç geçerliliğini sağlamak amacıyla Lawshe'nin İçerik Geçerliliği Oranı kullanılmıştır.

$$\text{İGO} = \frac{n_e - \frac{N}{2}}{\frac{N}{2}}$$

Formülde geçen n_e maddenin uygun ve kalabilir olduğunu ifade eden uzmanların sayısını, $N/2$ ise toplam uzman sayısının yarısını göstermektedir. Lawshe İç Geçerlilik Oranı hesaplamada gereken minimum değer ve uzman sayısı Tablo 3.11'de verilmiştir.

Tablo 3.11.

Lawshe İç Geçerlilik Oranı Hesaplamada Minimum Değer ve Uzman Sayısı

Uzman Sayısı	Minimum Değer
5-7	,99
8	,78
9	,75
10	,62
11	,59
12	,56
13	,54
14	,51
15	,49
20	,42
25	,37
30	,33
35	,31
40	,29

Lawshe İç Geçerlilik Oranını hesaplayabilmek için Tablo 3.11'de görüldüğü üzere en az 5 en çok 40 uzmana ihtiyaç duyulmaktadır.

Tablo 3.12 uzman görüşlerinden elde edilen ölçümlerin Lawshe İç Geçerlilik Oranlarına ilişkin dağılımlarını göstermektedir.

Tablo 3.12.

Gözlem Formuna İlişkin Uzmanlardan Elde Edilen Görüşlere İlişkin İç Geçerlilik Oranları

Gözlem Boyutları	Gözlem Maddeleri	n _e	N/2	$iGO = \frac{n_e - \frac{N}{2}}{\frac{N}{2}}$	Karar
Öğrenme Ortamını Düzenleme	Madde 1	6	3	+1,00	Kabul
	Madde 2	6	3	+1,00	Kabul
	Madde 3	6	3	+1,00	Kabul
Öğrenme-Öğretme Süreci	Madde 1	6	3	+1,00	Kabul
	Madde 2	6	3	+1,00	Kabul
	Madde 3	6	3	+1,00	Kabul
	Madde 4	6	3	+1,00	Kabul
	Madde 5	6	3	+1,00	Kabul
	Madde 6	6	3	+1,00	Kabul
	Madde 7	6	3	+1,00	Kabul
	Madde 8	6	3	+1,00	Kabul
	Madde 9	6	3	+1,00	Kabul
	Madde 10	6	3	+1,00	Kabul
	Madde 11	6	3	+1,00	Kabul
	Madde 12	6	3	+1,00	Kabul
	Madde 13	6	3	+1,00	Kabul
Dil Becerilerinin Öğretilmesi	Madde 1	6	3	+1,00	Kabul
	Madde 2	6	3	+1,00	Kabul
	Madde 3	6	3	+1,00	Kabul
	Madde 4	6	3	+1,00	Kabul
	Madde 5	6	3	+1,00	Kabul
	Madde 6	6	3	+1,00	Kabul
	Madde 7	6	3	+1,00	Kabul
	Madde 8	6	3	+1,00	Kabul
	Madde 9	6	3	+1,00	Kabul
	Madde 10	6	3	+1,00	Kabul
	Madde 11	6	3	+1,00	Kabul
	Madde 12	6	3	+1,00	Kabul
	Madde 13	5	3	-,66	Ret
	Madde 14	6	3	+1,00	Kabul
	Madde 15	6	3	+1,00	Kabul
	Madde 16	6	3	+1,00	Kabul
	Madde 17	6	3	+1,00	Kabul
	Madde 18	6	3	+1,00	Kabul

Tablo 3.12’de elde edilen İç Geçerlilik Oranı, Tablo 3.11’de yer alan değerde veya yüksekse uzmanlar arasında uyuşma olduğu, küçükse veya eksi değerde ise uyuşma olmadığı şeklinde yorumlanmakta ve bu yönde bir karara varılmaktadır. Dolayısıyla

Dil Becerilerinin Öğretilmesi alanında yer alan 13. gözlem maddesinin minimum değerden küçük olması nedeniyle gözlem formundan çıkarılmıştır.

4. Güvenirlilik Çalışması

Uzman görüşlerinden sonra son şekli verilen form ile elde edilen ölçümlerin güvenilirliğini sağlamak amacıyla, ilkokulda öğretmenlik uygulaması yapan 1 öğretmen adayı ve ortaokulda öğretmenlik uygulaması yapan 1 öğretmen adayı olmak üzere 2 adayın 10 ders saatini içeren video kayıtlarını izleyen bağımsız iki gözlemci tarafından puanlanmış ve gözlemciler arası uyuşma katsayısı hesaplanmıştır. Gözlem formunun son hali EK-3'de verilmiştir.

Tablo 3.13.

Gözlemciler Arası Uyuşma Katsayısına İlişkin Cohen Kappa Sonuçları

	Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. Tb	Approx. Si
Measure of Agreement Kappa	.769	.157	4,676	.000
N of Valid Cases	33			

Elde edilen Cohen Kappa değeri .76 olup yorumlanırken Landis ve Koch (1977) tarafından ifade edilen sınırlar dikkate alınmıştır. Dolayısıyla gözlemcilerin verdikleri cevaplar arasında (K .61-.80) önemli derecede eşleşme olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 3.14.

Gözlemciler Arası Uyuşma Katsayısına İlişkin Cohen Kappa Sonuçları

	Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. Tb	Approx. Si
Measure of Agreement Kappa	.843	.153	5,262	.000
N of Valid Cases	33			

Ortaokulda öğretmenlik uygulaması yapan öğretmen adayının gözlemciler arası uyuşma analizinden elde edilen Cohen Kappa değeri .84'tür. Gözlemcilerin verdiği cevaplar arasında Landis ve Koch (1977)'a göre çok iyi derecede uyumun olduğu sonucuna varılmıştır.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırmanın nicel verileri, İngilizce Öğretmeni Özel Alan Yeterlilik Testi kullanılarak toplanmıştır. Testin geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları, 2014-2015 öğretim yılı bahar döneminde son sınıfta öğrenim gören öğrenciler ile yapılmıştır. Araştırma grubuna ise 2015-2016 öğretim yılı bahar döneminde 23 Mayıs 2016 ile 26 Mayıs 2016 tarihlerinde uygulanmıştır.

Araştırmanın nitel verileri ise İngilizce Öğretmeni Özel Alan Yeterliliklerine İlişkin Gözlem Formu kullanılarak araştırmacı tarafından elde edilmiştir. Öğretmenlik uygulaması dersini alan her öğrenci 10 hafta boyunca her biri 10 ders saati olmak üzere toplamda 100 ders saati gözlenmiştir. Tablo 3.15 yapılan gözleme ilişkin süreci göstermektedir.

Tablo 3.15.

Öğretmen Adaylarının Uygulamalarına İlişkin Gözlem Süreci

Öğretmenlik Uygulaması Yaptığı Okul	Öğretmen Adayı	Uygulama Yaptığı Sınıf	Cinsiyeti	Öğrenim Türü	Haftalık 1 Ders Süresi	Gözlem Günleri
Başöğretmen Atatürk İlkokulu (n=5)	İ1	4. Sınıf	K	ÖÖ	40 DK	Salı ve Çarşamba
	İ2	4. Sınıf	K	ÖÖ	40 DK	
	İ3	4. Sınıf	K	ÖÖ	40 DK	
	İ4	4. Sınıf	K	ÖÖ	40 DK	
	İ5	4. Sınıf	K	ÖÖ	40 DK	
Barbaros Ortaokulu (n=5)	O1	5. Sınıf	E	İÖ	40 DK	Pazartesi ve Cuma
	O2	6.Sınıf	K	İÖ	40 DK	
	O3	5.Sınıf	E	İÖ	40 DK	
	O4	7.Sınıf	E	İÖ	40 DK	
	O5	6.Sınıf	E	İÖ	40 DK	

Tablo 3.15'te görüldüğü üzere, öğretmenlik uygulaması dersi için ilkokula giden öğretmen adayları 4. sınıflarda, ortaokula giden öğretmen adayları ise 5, 6 ve 7. sınıflarda uygulama yapabilme imkânı bulmuşlardır. Gözlem Süreci 22. 02. 2016 tarihinde başlayıp 13. 05. 2016 tarihinde sonlandırılmıştır. Öğretmenlik uygulaması sürecinin ilk haftasında öğretmen adaylarıyla toplantı yapıp süreç anlatılmış ve İngilizce öğretmeni özel alan yeterlilikleri konusunda bilgilendirme yapılmıştır. 27-28 Nisan 2016 tarihlerinde yapılan Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Sınavı dolayısıyla okulların tatil edilmesi nedeniyle de toplamda 10 hafta süren bir gözlem süreci gerçekleştirilmiştir. Aynı okuldaki 5 öğretmen adayının uygulamaları 2 güne toplanmış böylece 10 öğretmen adayı haftanın dört gününde gözlenmiştir.

Gözlem verileri araştırmacı ve öğretmenlik uygulamasına katılan diğer öğretmen adayları tarafından video kaydı yapılarak kayıt altına alınmıştır. Araştırmacı gözlem verilerinin toplanmasında katılımcı gözlemci olarak yer almıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Verilerin çözümlenmesinde SPSS 18 paket programından yararlanılmıştır. Araştırmanın nicel verilerini oluşturan öğretmen adaylarının özel alan yeterlilik düzeylerinin belirlenmesinde; ortalama, standart sapma, yüzde ve frekans analizleri kullanılmıştır. Yeterliliklerinin cinsiyete, öğrenim türüne göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla bağımsız örneklem t-testi, mezun olunan lise türüne göre değişip değişmediğini tespit etmek amacıyla da tek yönlü varyans analizinden yararlanılmıştır.

Nitel verilerin analizinde ise doküman analizi, yüzde ve frekans analizleri ile gözlem sonuçlarının cinsiyet ve öğrenim türüne göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla Mann-Whitney U testi kullanılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın sonucunda ulaşılan bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir. Araştırmanın birinci sorusu MEB tarafından belirlenen İngilizce öğretmeni özel alan yeterliliklerinin, ikinci sorusu ise YÖK tarafından belirlenen İngilizce öğretmeni özel alan yeterliliklerinin ortaya konulmasıdır. Bu sorular alanyazın kısmında doküman analizi yoluyla elde edilmiştir. Araştırmanın üçüncü, dördüncü ve beşinci sorusu ise İngiliz dili eğitimi lisans programındaki derslerin, İngilizce öğretmeni özel alan yeterliliklerini karşılama düzeyi ve yeterliliklere ilişkin dağılımını belirlemeye yöneliktir. Dolayısıyla, öncelikle programa ilişkin dağılımlar ve yorumlara yer verilmiştir. Ardından araştırmanın yedinci sorusu olan İngilizce öğretmeni adaylarının özel alan yeterlilik düzeyleri, cinsiyet, öğrenim türü ve mezun olunan lise türüne ilişkin nitel ve nicel bulgular ile yorumlar sunulmuştur.

4.1. İngiliz dili eğitimi lisans programındaki derslerin, İngilizce öğretmeni özel alan yeterliliklerine göre dağılımına yönelik alt probleme ilişkin bulgular

Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesinde, Bologna süreci kapsamında öğretim üyeleri tarafından hazırlanan ders tanıtım formları; dersin amacı, özet içeriği, ders konuları, öğrenme çıktıları ve önerilen kaynaklar başlıklarını içermektedir. Programda I ve II şeklinde iki dönem verilen dersler olduğundan bu başlıklar her bir sınıf (2 dönem) için incelenmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 4.1. *İngilizce Öğretim Süreçlerini Planlama ve Düzenleme* alanındaki yeterlilikleri kazandırabilecek İngiliz Dili Eğitimi lisans derslerini göstermektedir.

Tablo 4.1.

İngilizce Öğretim Süreçlerini Planlama ve Düzenleme Yeterliliklerini Kazandırabilecek Dersler

Yeterlilik Alanı 1: İngilizce Öğretim Süreçlerini Planlama ve Düzenleme	Kazandırılacak Dersler
İngilizce öğretimine uygun planlama yapabilme	Özel Öğretim Yöntemleri I ve II Öğretim İlke ve Yöntemleri Çocuklara Yabancı Dil Öğretimi I ve II Dil Becerilerinin Öğretimi I ve II Eğitim Psikolojisi Öğretmenlik Uygulaması
İngilizce öğretimine uygun öğrenme ortamları düzenleyebilme	Öğretim İlke ve Yöntemleri Sınıf Yönetimi Dil Edinimi İngilizce Öğretimine Yaklaşımlar I ve II Özel Öğretim Yöntemleri II Eğitim Psikolojisi Öğretmenlik Uygulaması
İngilizce öğretim sürecine uygun materyaller ve kaynaklar kullanabilme	Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı Dil Edinimi Çocuklara yabancı dil Öğretimi I ve II Eğitim Psikolojisi Yabancı Dil Öğretiminde Materyal İnceleme ve Geliştirme Öğretmenlik Uygulaması
İngilizce öğretim sürecine uygun yöntem ve teknikleri kullanabilme	Çocuklara Yabancı Dil Öğretimi I ve II Dil Becerilerinin Öğretimi I ve II Öğretim İlke ve Yöntemleri İngilizce Öğretiminde Yaklaşımlar I ve II Eğitim Psikolojisi Öğretmenlik Uygulaması
İngilizce öğretiminde teknolojik kaynakları kullanabilme	Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı Bilgisayar I ve II

Tablo 4.1. incelendiğinde bazı derslerin bir yeterlilik ifadesini karşılarken bazılarının da birden fazla yeterliliği içerdiği görülmektedir. Bu yeterlilik alanını lisans programında bulunan toplam 58 dersten 16 farklı dersin kapsadığını söylemek mümkündür. Dolayısıyla, lisans derslerinin %27,5'i tarafından karşılandığı ifade edilebilir.

Tablo 4.2. *Dil Becerilerini Geliştirme* alanındaki yeterlilikleri kazandırabilecek İngiliz Dili Eğitimi lisans derslerini göstermektedir.

Tablo 4.2.*Dil Becerilerini Geliştirme Yeterliliklerini Kazandırabilecek Dersler*

Yeterlilik Alanı 2:Dil Becerilerini Geliştirme Yeterlilik Alanı	Kazandırılacak Dersler
Öğrencilerin etkili dil öğrenme stratejileri geliştirmelerine yardım edebilme	İngilizce Öğretiminde Yaklaşımlar I ve II Dil Edinimi Özel Öğretim Yöntemleri I ve II Çocuklara Yabancı Dil Öğretimi I ve II Öğretmenlik Uygulaması
Öğrencilerin İngilizceyi doğru, anlaşılır bir şekilde kullanmalarını sağlayabilme	Bağlamsal Dilbilgisi I ve II Sözcük Bilgisi Dilbilim I ve II Özel Öğretim Yöntemleri II Öğretmenlik Uygulaması
Öğrencilerin dinleme/izleme becerilerini geliştirebilme	Dil Becerilerinin Öğretimi I Dinleme ve Sesletim I ve II Sözcük Bilgisi Dil Edinimi
Öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirme	İngilizce Öğretiminde Yaklaşımlar I ve II Çocuklara Yabancı Dil Öğretimi I ve II Öğretmenlik Uygulaması Dil Becerilerinin Öğretimi I Sözlü İletişim Becerileri I ve II Sözcük Bilgisi Dil Edinimi Dilbilim I ve II
Öğrencilerin okuma becerilerini geliştirme	İngilizce Öğretiminde Yaklaşımlar I ve II Anlatım Becerileri Çocuklara Yabancı Dil Öğretimi I ve II Öğretmenlik Uygulaması Dil Becerilerinin Öğretimi II İleri Okuma ve Yazma I ve II Sözcük Bilgisi Dil Edinimi
Öğrencilerin yazma becerilerini geliştirme	İngilizce Öğretiminde Yaklaşımlar I ve II Çocuklara Yabancı Dil Öğretimi I ve II Öğretmenlik Uygulaması Dil Becerilerinin Öğretimi II İleri Okuma ve Yazma I ve II Sözcük Bilgisi Dil Edinimi
İngilizce öğretiminde özel gereksinimli ve özel eğitime gereksinim duyan öğrencileri dikkate alan uygulamalar yapabilme	Özel Eğitim Dil Edinimi

MEB yeterlilik alanlarının ikincisi olan *Dil Becerilerinin Geliştirilmesi*, 18 farklı ders tarafından kazandırılabilir olduğunu söylemek mümkündür (Tablo 4.2) . Bu da tüm derslerin % 30,03'ünü karşılayabilir düzeyde olduğunu göstermektedir.

Tablo 4.3. *Dil Gelişimini İzleme ve Değerlendirme* alanındaki yeterlilikleri kazandırabilecek İngiliz Dili Eğitimi lisans derslerini göstermektedir.

Tablo 4.3.

Dil Gelişimini İzleme ve Değerlendirme Yeterliliklerini Kazandırabilecek Dersler

Yeterlilik Alanı 3:Dil Gelişimini İzleme ve Değerlendirme	Kazandırılacak Dersler
İngilizce öğretimine ilişkin ölçme ve değerlendirme uygulamalarının amaçlarını belirleyebilme	Yabancı Dil Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirme Ölçme ve Değerlendirme Özel Öğretim Yöntemleri II
İngilizce öğretiminde ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemlerini kullanabilme	Yabancı Dil Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirme Ölçme ve Değerlendirme
Öğrencilerin dil gelişimlerini belirlemeye yönelik ölçme sonuçlarını yorumlama ve geri bildirim sağlayabilme	Yabancı Dil Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirme Ölçme ve Değerlendirme
Öğrencilerin dil gelişimlerini belirlemeye yönelik ölçme değerlendirme sonuçlarını uygulamalarına yansıtabilme	Yabancı Dil Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirme Ölçme ve Değerlendirme

Dil Gelişimini İzleme ve Değerlendirme yeterlilik alanında bulunan yeterliliklerin Tablo 4.3'te derslere göre dağılımı incelendiğinde 3 farklı dersin kazandırabileceği söylenebilir. Dolayısıyla programda yer alan toplam 58 farklı dersin % 5,1'i bu yeterlilikleri kazandırabilecek içeriğe sahip olduğu görülmektedir.

Bir diğer alt yeterlilik alanı ise Okul, Aile ve Toplumla İşbirliği Yapma yeterlilikleridir. Tablo 4.4. bu yeterlilik alanının karşılanabileceği dersleri göstermektedir.

Tablo 4.4.

Okul, Aile ve Toplumla İşbirliği Yapma Yeterliliklerini Kazandırabilecek Dersler

Yeterlilik Alanı 4: Okul, Aile ve Toplumla İşbirliği Yapma	Kazandırılacak Dersler
Öğrencilerin dil becerilerinin geliştirilmesinde ailelerle işbirliği yapabilme	-
Öğrencilerin yabancı dil kullanmanın önemini kavramalarında ilgili kurum, kuruluş ve kişilerle işbirliği yapabilme	-
Öğrencilerin ulusal bayram ve törenlerin anlam ve önemini farkına varmalarını ve aktif katılımlarını sağlayabilme	Türkçe II: Sözlü Anlatım
Ulusal bayram ve törenlerin yönetim ve organizasyonunu yapabilme	-
Okulun kültür ve öğrenme merkezi hale getirilmesinde toplumla işbirliği yapabilme	Topluma Hizmet Uygulamaları
Toplumsal liderlik yapabilme	Topluma Hizmet Uygulamaları

Okul, Aile ve Toplumla İşbirliği Yapma yeterlilik alanı, Tablo 4.4'te görüldüğü üzere lisans derslerince en az karşılanan yeterlilik alanı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu alanda bulunan yeterliliklerin 2 farklı ders tarafından kazandırılacak durumda olduğu görülmektedir. Yani, derslerin % 3,4'ünün bu alandaki yeterlilikleri karşılayabilecek içerikte olduğu ifade edilebilir. Bu yeterlilik alanında bulunan 6 yeterlilikten yalnızca üçü lisans programında bulunan dersler tarafından karşılanabilir durumdadır. Geriye kalan “Öğrencilerin dil becerilerinin geliştirilmesinde ailelerle işbirliği yapabilme”, “Öğrencilerin yabancı dil kullanmanın önemini kavramalarında ilgili kurum, kuruluş ve kişilerle işbirliği yapabilme” ve “Ulusal bayram ve törenlerin yönetim ve organizasyonunu yapabilme” yeterliliklerinin kazandırılacağı ders içeriklerinin bulunmadığı görülmüştür.

MEB İngilizce öğretmeni özel alan yeterliliklerinin sonuncusunu oluşturan İngilizce Alanında Mesleki Gelişimini Sağlama yeterlilik alanı Tablo 4.5'te gösterilmiştir.

Tablo 4.5.

İngilizce Alanında Mesleki Gelişimini Sağlama Yeterliliklerini Kazandırabilecek

Dersler

Yeterlilik Alanı 5: İngilizce Alanında Mesleki Gelişimini Sağlama	Kazandırılacak Dersler
Mesleki yeterliliklerini belirleyebilme	Eğitim Bilimine Giriş Öğretim İlke ve Yöntemleri Öğretmenlik Uygulaması
İngilizce öğretimine ilişkin kişisel ve mesleki gelişimini sağlayabilme	Öğretim İlke ve Yöntemleri Etkili İletişim Becerileri Drama Edebiyat ve Dil Öğretimi I ve II İngiliz Edebiyatı I ve II
Mesleki gelişimine yönelik uygulamalarda bilimsel araştırma yöntem ve tekniklerden yararlanabilme	Bilimsel Araştırma Yöntemleri Öğretmenlik Uygulaması
Mesleki gelişimine yönelik araştırmalarını uygulamalarına yansıtabilme	-

İngilizce Alanında Mesleki Gelişimini Sağlama yeterlilik alanı, programda bulunan 11 farklı ders tarafından karşılanabilir özelliktedir (Tablo 4.5). Dolayısıyla derslerin % 18,9'unun bu yeterlilikleri kapsayacak içerikte olduğunu ifade etmek mümkündür. Bu alanda bulunan 4 yeterlilikten “Mesleki gelişimine yönelik araştırmalarını uygulamalarına yansıtabilme” yeterliliğinin, programda bulunan dersler tarafından karşılanmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

4.2. İngilizce dili eğitimi lisans programının, İngilizce öğretmenliği özel alan yeterliliklerini karşılama düzeyine yönelik alt probleme ilişkin bulgular

İngiliz Dili Eğitimi lisans derslerinin özel alan yeterliliklerini karşılama tespit etmek amacıyla YÖK tarafından belirlenen ders içerikleri ile Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi İngiliz Dili Eğitimi dersleri için öğretim üyeleri tarafından Bologna süreci kapsamında hazırlanan ders tanıtım formları incelenmiştir. Tablo 4.6. İngilizce Öğretmeni ilköğretim düzeyi özel alan yeterliliklerinin İngiliz Dili Eğitimi birinci sınıf lisans programında yer alan derslere ilişkin frekans dağılımını göstermektedir.

Tablo 4.6.*Özel Alan Yeterliliklerinin İngilizce Öğretmenliği Bölümü Birinci Sınıf Lisans**Programındaki Derslere İlişkin Frekans Dağılımı*

Yeterlilik Alanları	Yeterlilikler	Frekans	Toplam
1. İngilizce Öğretim Süreçlerini Planlama ve Düzenleme	İngilizce öğretimine uygun planlama yapabilme	1	6
	İngilizce öğretimine uygun öğrenme ortamları düzenleyebilme	1	
	İngilizce öğretim sürecine uygun materyaller ve kaynaklar kullanabilme	1	
	İngilizce öğretim sürecine uygun yöntem ve teknikleri kullanabilme	1	
	İngilizce öğretiminde teknolojik kaynakları kullanabilme	2	
2. Dil Becerilerini Geliştirme Yeterlilik Alanı	Öğrencilerin etkili dil öğrenme stratejileri geliştirmelerine yardım edebilme	-	9
	Öğrencilerin İngilizceyi doğru, anlaşılır bir şekilde kullanmalarını sağlayabilme	2	
	Öğrencilerin dinleme/izleme becerilerini geliştirebilme	2	
	Öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirme	1	
	Öğrencilerin okuma becerilerini geliştirme	2	
	Öğrencilerin yazma becerilerini geliştirme	2	
	İngilizce öğretiminde özel gereksinimli ve özel eğitime gereksinim duyan öğrencileri dikkate alan uygulamalar yapabileme	-	
	3. Dil Gelişimini İzleme ve Değerlendirme	İngilizce öğretimine ilişkin ölçme ve değerlendirme uygulamalarının amaçlarını belirleyebilme	
İngilizce öğretiminde ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemlerini kullanabilme	-		
Öğrencilerin dil gelişimlerini belirlemeye yönelik ölçme sonuçlarını yorumlama ve geri bildirim sağlayabilme	-		
Öğrencilerin dil gelişimlerini belirlemeye yönelik ölçme değerlendirme sonuçlarını uygulamalarına yansıtabilme	-		
4. Okul, Aile ve Toplumla İşbirliği Yapma	Öğrencilerin dil becerilerinin geliştirilmesinde ailelerle işbirliği yapabilme	-	1
	Öğrencilerin yabancı dil kullanmanın önemini kavramalarında ilgili kurum, kuruluş ve kişilerle işbirliği yapabilme	-	
	Öğrencilerin ulusal bayram ve törenlerin anlam ve önemini farkına varmalarını ve aktif katılımlarını sağlayabilme	1	
	Ulusal bayram ve törenlerin yönetim ve organizasyonunu yapabilme	-	
	Okulun kültür ve öğrenme merkezi hale getirilmesinde toplumla işbirliği yapabilme	-	
	Toplumsal liderlik yapabilme	-	
5. İngilizce Alanında Mesleki Gelişimini Sağlama	Mesleki yeterliliklerini belirleyebilme	1	2
	İngilizce öğretimine ilişkin kişisel ve mesleki gelişimini sağlayabilme	1	
	Mesleki gelişimine yönelik uygulamalarda bilimsel araştırma yöntem ve tekniklerden yararlanabilme	-	
	Mesleki gelişimine yönelik araştırmalarını uygulamalarına yansıtabilme	-	
Genel Toplam			16

Tablo 4.6. incelendiğinde İngiliz Dili Eğitimi bölümü birinci sınıf programında bulunan özel alan yeterliliklerinin İngilizce Öğretim Süreçlerini Planlama ve Düzenleme (f=6), Dil Becerilerini Geliştirme (f=9), Dil Gelişimini İzleme ve Değerlendirme (f=0), Okul, Aile ve Toplumla İşbirliği Yapma (f=1) ve İngilizce

Alanında Mesleki Gelişimini Sağlama (f=2) şeklinde bir dağılımının olduğu görülmektedir. Yeterlilik alanlarından en çok Dil Becerilerini Geliştirme alanının (f=9) yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca Dil Gelişimini İzleme ve Değerlendirmeye ait yeterlilikleri içeren derslerin birinci sınıf programında bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 4.7. İngilizce Öğretmeni ilköğretim düzeyi özel alan yeterliliklerinin İngiliz Dili Eğitimi ikinci sınıf lisans programında yer alan derslere ilişkin frekans dağılımını göstermektedir.

Tablo 4.7.*Özel Alan Yeterliliklerinin İngilizce Öğretmenliği Bölümü İkinci Sınıf Lisans**Programındaki Derslere İlişkin Frekans Dağılımı*

Yeterlilik Alanları	Yeterlilikler	Frekans	Toplam
1. İngilizce Öğretim Süreçlerini Planlama ve Düzenleme	İngilizce öğretimine uygun planlama yapabilme	2	10
	İngilizce öğretimine uygun öğrenme ortamları düzenleyebilme	3	
	İngilizce öğretim sürecine uygun materyaller ve kaynaklar kullanabilme	2	
	İngilizce öğretim sürecine uygun yöntem ve teknikleri kullanabilme	2	
	İngilizce öğretiminde teknolojik kaynakları kullanabilme	1	
2. Dil Becerilerini Geliştirme Yeterlilik Alanı	Öğrencilerin etkili dil öğrenme stratejileri geliştirmelerine yardım edebilme	3	20
	Öğrencilerin İngilizceyi doğru, anlaşılır bir şekilde kullanmalarını sağlayabilme	1	
	Öğrencilerin dinleme/izleme becerilerini geliştirebilme	3	
	Öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirme	5	
	Öğrencilerin okuma becerilerini geliştirme j	3	
	Öğrencilerin yazma becerilerini geliştirme	4	
	İngilizce öğretiminde özel gereksinimli ve özel eğitime gereksinim duyan öğrencileri dikkate alan uygulamalar yapabilme	1	
3. Dil Gelişimini İzleme ve Değerlendirme	İngilizce öğretimine ilişkin ölçme ve değerlendirme uygulamalarının amaçlarını belirleyebilme	-	0
	İngilizce öğretiminde ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemlerini kullanabilme	-	
	Öğrencilerin dil gelişimlerini belirlemeye yönelik ölçme sonuçlarını yorumlama ve geri bildirim sağlayabilme	-	
	Öğrencilerin dil gelişimlerini belirlemeye yönelik ölçme değerlendirme sonuçlarını uygulamalarına yansıtabilme	-	
4. Okul, Aile ve Toplumla İşbirliği Yapma	Öğrencilerin dil becerilerinin geliştirilmesinde ailelerle işbirliği yapabilme	-	0
	Öğrencilerin yabancı dil kullanmanın önemini kavramalarında ilgili kurum, kuruluş ve kişilerle işbirliği yapabilme	-	
	Öğrencilerin ulusal bayram ve törenlerin anlam ve önemini farkına varmalarını ve aktif katılımlarını sağlayabilme	-	
	Ulusal bayram ve törenlerin yönetim ve organizasyonunu yapabilme	-	
	Okulun kültür ve öğrenme merkezi hale getirilmesinde toplumla işbirliği yapabilme	-	
	Toplumsal liderlik yapabilme	-	
5. İngilizce Alanında Mesleki Gelişimini Sağlama	Mesleki yeterliliklerini belirleyebilme	1	5
	İngilizce öğretimine ilişkin kişisel ve mesleki gelişimini sağlayabilme	3	
	Mesleki gelişimine yönelik uygulamalarda bilimsel araştırma yöntem ve tekniklerden yararlanabilme	1	
	Mesleki gelişimine yönelik araştırmalarını uygulamalarına yansıtabilme	-	
Genel Toplam			35

Tablo 4.7’de görüldüğü üzere İngilizce Öğretim Süreçlerini Planlama ve Düzenleme (f=10), Dil Becerilerini Geliştirme (f=20), Dil Gelişimini İzleme ve Değerlendirme (f=0), Okul, Aile ve Toplumla İşbirliği Yapma (f=0) ve İngilizce Alanında Mesleki Gelişimini Sağlama (f=5) şeklinde bir dağılımın olduğu görülmektedir. Dil Becerilerini Geliştirme yeterlilik alanı, 2. Sınıf derslerince en çok karşılanan alanken,

Dil Gelişimini İzleme ve Değerlendirme ile Okul, Aile ve Toplumla İşbirliği Yapma yeterlilik alanlarının 2. Sınıf derslerince karşılanmadığı sonucuna ulaşılabilmektedir.

Tablo 4.8. İngilizce Öğretmeni ilköğretim düzeyi özel alan yeterliliklerinin İngiliz Dili Eğitimi üçüncü sınıf lisans programında yer alan derslere ilişkin frekans dağılımını göstermektedir.

Tablo 4.8.

Özel Alan Yeterliliklerinin Üçüncü Sınıf Derslerine İlişkin Dağılımı

Yeterlilik Alanları	Yeterlilikler	Frekans	Toplam
1. İngilizce Öğretim Süreçlerini Planlama ve Düzenleme	İngilizce öğretimine uygun planlama yapabilme	5	13
	İngilizce öğretimine uygun öğrenme ortamları düzenleyebilme	2	
	İngilizce öğretim sürecine uygun materyaller ve kaynaklar kullanabilme	2	
	İngilizce öğretim sürecine uygun yöntem ve teknikleri kullanabilme	4	
	İngilizce öğretiminde teknolojik kaynakları kullanabilme	-	
2. Dil Becerilerini Geliştirme Yeterlilik Alanı	Öğrencilerin etkili dil öğrenme stratejileri geliştirmelerine yardım edebilme	3	16
	Öğrencilerin İngilizceyi doğru, anlaşılır bir şekilde kullanmalarını sağlayabilme	1	
	Öğrencilerin dinleme/izleme becerilerini geliştirebilme	3	
	Öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirme	3	
	Öğrencilerin okuma becerilerini geliştirme	3	
	Öğrencilerin yazma becerilerini geliştirme	3	
	İngilizce öğretiminde özel gereksinimli ve özel eğitime gereksinim duyan öğrencileri dikkate alan uygulamalar yapabilme	-	
3. Dil Gelişimini İzleme ve Değerlendirme	İngilizce öğretimine ilişkin ölçme ve değerlendirme uygulamalarının amaçlarını belirleyebilme	2	5
	İngilizce öğretiminde ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemlerini kullanabilme	1	
	Öğrencilerin dil gelişimlerini belirlemeye yönelik ölçme sonuçlarını yorumlama ve geri bildirim sağlayabilme	1	
	Öğrencilerin dil gelişimlerini belirlemeye yönelik ölçme değerlendirme sonuçlarını uygulamalarına yansıtabilme	1	
4. Okul, Aile ve Toplumla İşbirliği Yapma	Öğrencilerin dil becerilerinin geliştirilmesinde ailelerle işbirliği yapabilme	-	2
	Öğrencilerin yabancı dil kullanmanın önemini kavramalarında ilgili kurum, kuruluş ve kişilerle işbirliği yapabilme	-	
	Öğrencilerin ulusal bayram ve törenlerin anlam ve önemini farkına varmalarını ve aktif katılımlarını sağlayabilme	-	
	Ulusal bayram ve törenlerin yönetim ve organizasyonunu yapabilme	-	
	Okulun kültür ve öğrenme merkezi hale getirilmesinde toplumla işbirliği yapabilme	1	
	Toplumsal liderlik yapabilme	1	
5. İngilizce Alanında Mesleki Gelişimini Sağlama	Mesleki yeterliliklerini belirleyebilme	-	3
	İngilizce öğretimine ilişkin kişisel ve mesleki gelişimini sağlayabilme	3	
	Mesleki gelişimine yönelik uygulamalarda bilimsel araştırma yöntem ve tekniklerden yararlanabilme	-	
	Mesleki gelişimine yönelik araştırmalarını uygulamalarına yansıtabilme	-	
Genel Toplam			39

Tablo 4.8’de görüldüğü üzere, İngiliz Dili Eğitimi lisans programı 3. Sınıf derslerindeki yeterliliklerin İngilizce Öğretim Süreçlerini Planlama ve Düzenleme

(f=13), Dil Becerilerini Geliştirme (f=16), Dil Gelişimini İzleme ve Değerlendirme (f=5), Okul, Aile ve Toplumla İşbirliği Yapma (f=2) ve İngilizce Alanında Mesleki Gelişimini Sağlama (f=3) şeklinde bir dağılımının olduğu görülmektedir. Yeterlilik alanlarından Dil Becerilerini Geliştirmenin, 3. Sınıf dersleri tarafından en çok karşılanan yeterlilik alanı olduğu görülmektedir.

Tablo 4.9. İngilizce Öğretmeni ilköğretim düzeyi özel alan yeterliliklerinin İngiliz Dili Eğitimi dördüncü sınıf lisans programında yer alan derslere ilişkin frekans dağılımını göstermektedir.

Tablo 4.9.

Özel Alan Yeterliliklerinin Dördüncü Sınıf Derslerine İlişkin Dağılımı

Yeterlilik Alanları	Yeterlilikler	Frekans	Toplam		
1. İngilizce Öğretim Süreçlerini Planlama ve Düzenleme	İngilizce öğretimine uygun planlama yapabilme	1	5		
	İngilizce öğretimine uygun öğrenme ortamları düzenleyebilme	1			
	İngilizce öğretim sürecine uygun materyaller ve kaynaklar kullanabilme	2			
	İngilizce öğretim sürecine uygun yöntem ve teknikleri kullanabilme	1			
2. Dil Becerilerini Geliştirme Yeterlilik Alanı	İngilizce öğretiminde teknolojik kaynakları kullanabilme	-	16		
	Öğrencilerin etkili dil öğrenme stratejileri geliştirmelerine yardım edebilme	3			
	Öğrencilerin İngilizceyi doğru, anlaşılır bir şekilde kullanmalarını sağlayabilme	1			
	Öğrencilerin dinleme/izleme becerilerini geliştirebilme	3			
	Öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirme	3			
	Öğrencilerin okuma becerilerini geliştirme	3			
	Öğrencilerin yazma becerilerini geliştirme	3			
	İngilizce öğretiminde özel gereksinimli ve özel eğitime gereksinim duyan öğrencileri dikkate alan uygulamalar yapabilme	-			
	3. Dil Gelişimini İzleme ve Değerlendirme	İngilizce öğretimine ilişkin ölçme ve değerlendirme uygulamalarının amaçlarını belirleyebilme		2	5
		İngilizce öğretiminde ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemlerini kullanabilme		1	
Öğrencilerin dil gelişimlerini belirlemeye yönelik ölçme sonuçlarını yorumlama ve geri bildirim sağlayabilme		1			
Öğrencilerin dil gelişimlerini belirlemeye yönelik ölçme değerlendirme sonuçlarını uygulamalarına yansıtabilme		1			
Öğrencilerin dil becerilerinin geliştirilmesinde ailelerle işbirliği yapabilme		-			
4. Okul, Aile ve Toplumla İşbirliği Yapma	Öğrencilerin yabancı dil kullanmanın önemini kavramalarında ilgili kurum, kuruluş ve kişilerle işbirliği yapabilme	-	2		
	Öğrencilerin ulusal bayram ve törenlerin anlam ve önemini farkına varmalarını ve aktif katılımlarını sağlayabilme	-			
	Ulusal bayram ve törenlerin yönetim ve organizasyonunu yapabilme	-			
	Okulun kültür ve öğrenme merkezi hale getirilmesinde toplumla işbirliği yapabilme	1			
	Toplumsal liderlik yapabilme	1			
	Mesleki yeterliliklerini belirleyebilme	-			
5. İngilizce Alanında Mesleki Gelişimini Sağlama	İngilizce öğretimine ilişkin kişisel ve mesleki gelişimini sağlayabilme	3	3		
	Mesleki gelişimine yönelik uygulamalarda bilimsel araştırma yöntem ve tekniklerden yararlanabilme	-			
	Mesleki gelişimine yönelik araştırmalarını uygulamalarına yansıtabilme	-			
	Mesleki gelişimine yönelik araştırmalarını uygulamalarına yansıtabilme	-			
Genel Toplam			31		

Tablo 4.9’da görüldüğü üzere İngiliz Dili Eğitimi lisans programı 4. Sınıf derslerindeki yeterliliklerin İngilizce Öğretim Süreçlerini Planlama ve Düzenleme (f=5), Dil Becerilerini Geliştirme (f=16), Dil Gelişimini İzleme ve Değerlendirme (f=5), Okul, Aile ve Toplumla İşbirliği Yapma (f=2) ve İngilizce Alanında Mesleki Gelişimini Sağlama (f=3) şeklinde bir dağılımının olduğu görülmektedir.

Tablo 4.10. İngilizce öğretmeni özel alan yeterliliklerinin İngiliz Dili Eğitimi lisans programındaki tüm dersler tarafından karşılanma düzeylerini göstermektedir.

Tablo 4.10.

MEB İngilizce Öğretmeni Özel Alan Yeterliliklerinin İngiliz Dili Eğitimi Lisans Programı Dersleri Tarafından Karşılanma Düzeyi

Yeterlilik Alanı	F	%
1.İngilizce Öğretim Süreçlerini Planlama ve Düzenleme	16	27,5
2.Dil Becerilerini Geliştirme	18	30,03
3.Dil Gelişimini İzleme ve Değerlendirme	3	5,1
4.Okul, Aile ve Toplumla İşbirliği Yapma	2	3,44
5.İngilizce Alanında Mesleki Gelişimini Sağlama	11	18,9

Tablo 4.10. incelendiğinde İngilizce öğretmeni özel alan yeterliliklerini oluşturan *Dil Becerilerini Geliştirme* alt yeterliliği, programdaki dersler tarafından en çok karşılanan alt yeterlilik olup derslerin %30,3’ü tarafından karşılanmaktadır. *İngilizce Öğretim Süreçlerini Planlama ve Düzenleme* alt yeterliliği, programda bulunan 58 dersin %27,5’i tarafından, İngilizce Alanında Mesleki Gelişimini Sağlama alt yeterliliği %18,9, Dil Gelişimini İzleme ve Değerlendirme alt yeterliliği ise %5,1’itarafından karşılanmaktadır. Dersler tarafından en az karşılanan alt yeterlilik ise Okul, Aile ve Toplumla İşbirliği Yapma alt yeterliliği olup derslerin %3,4’ü bu alt yeterliliği içerecek kapsamdadır.

İngilizce öğretmeni özel alan yeterlilikleri, 26 alt yeterlilik ve A1, A2 ve A3 olmak üzere toplam 78 performans göstergesinden oluşmaktadır. İngilizce öğretmeni özel alan yeterliliklerini oluşturan 26 alt yeterliliğin derslere ilişkin dağılımları göz önünde bulundurulduğunda 23'ünün, yani %88,4'ünün lisans programındaki dersler tarafından karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

4.3. İngiliz Dili Eğitimi Lisans Programı Kapsamı Dışında Kalan İngilizce Öğretmeni Özel Alan Yeterliliklerinin Tespit Edilmesine Yönelik Alt Probleme İlişkin Bulgular

İngilizce öğretmeni özel alan yeterliliklerinin derslere ilişkin dağılımı incelendiğinde, Öğrencilerin dil becerilerinin geliştirilmesinde ailelerle işbirliği yapabilme, öğrencilerin yabancı dil kullanmanın önemini kavramalarında ilgili kurum, kuruluş ve kişilerle işbirliği yapabilme, mesleki gelişimine yönelik araştırmalarını uygulamalarına yansıtabilme ve ulusal bayram ve törenlerin yönetim ve organizasyonunu yapabilme yeterliliklerinin İngiliz Dili Eğitimi lisans programında bulunan dersler tarafından karşılanmadığı görülmektedir.

4.4. Milli Eğitim Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurulu Tarafından Belirlenen İngilizce Öğretmeni Özel Alan Yeterlilikleri İle İngiliz Dili Eğitimi Lisans Programında Yer Alan Yeterlilikler Arasındaki Benzerlik Ve Farklılıkların Belirlenmesine Yönelik Alt Probleme İlişkin Bulgular

Öğretmen yeterliliklerinin belirlenmesine yönelik Türkiye'de yapılan çalışmalar, YÖK ile 1998 yılında başlamıştır. Ardından 2002 yılında Temel Eğitime Destek Projesi kapsamında MEB tarafından tekrar çalışmalara başlanmış, hem genel hem özel alan öğretmen yeterlilikleri oluşturulmuştur. Çalışmaların yapılmasında işbirliğinin sağlanamamış olması, yeterlilik çerçevelerinde farklılıklar bulunmasına neden olmuştur.

YÖK tarafından belirlenen yeterlilikler, öğretmenlerin özel alanına ilişkin ayrı bir yeterlilik çerçevesini içermemektedir. Dolayısıyla, YÖK yeterlilikleri ile MEB tarafından belirlenen genel yeterliliklerin karşılaştırılmasının mümkün olabileceği görülmektedir. Öğretmen yeterlilikleri adı altında belirlenen yeterlilikler içerisinde, konu alanı bilgisi ve alan eğitimi bilgisi başlıkları altında öğretmenin alanına ilişkin bilgi, yaklaşım, yöntem ve teknikleri bilmesini, öğrencilerin sorularına yeterli cevaplar verebilmeyi ve öğretim teknolojilerinden yararlanabilmeyi içeren yeterlilikler bulunmaktadır. MEB tarafından belirlenen öğretmenlik mesleği genel yeterliliklerinde ise alana ilişkin herhangi bir yeterlilik bulunmamakta, özel alan yeterlilikleri içerisine dâhil edilmektedir. İngilizce öğretmeni özel alan yeterlilikleri içerisinde de bu alan “İngilizce öğretim süreçlerini planlama ve düzenleme” ile “Dil becerilerinin geliştirilmesi” yeterlilikleri içerisinde yer almaktadır. Bu yeterlilikler İngiliz Dili Eğitimi lisans programında sırasıyla %27,5 ve %30,03 olmak üzere derslerin toplamda %57,53’ü tarafından karşılanmaktadır.

YÖK yeterliliklerinde bulunan “öğretme- öğrenme sürecine ilişkin yeterlilikler” ile MEB yeterliliklerinde bulunan “öğrenme ve öğretme süreci” başlıklı yeterliliklerin planlama, materyal kullanımı, sınıf, zaman ve davranış yönetimi yeterliliklerini kapsadığı ve birbiriyle örtüştüğünü söylemek mümkündür.

YÖK yeterliliklerinde bulunan “öğrencilerin öğrenmelerini izleme, değerlendirme ve kayıt tutma” yeterlilikleri ile MEB yeterliliklerinde bulunan “öğrenmeyi, gelişimi izleme ve değerlendirme” yeterliliklerinin örtüştüğü ve ölçme- değerlendirmeye ilişkin yeterliliklerden oluştuğu görülmektedir. İngilizce öğretmeni özel alan yeterliliklerinde ise “dil gelişimini izleme ve değerlendirme” yeterlilik alanında ölçme-değerlendirme yeterlilikleri bulunmaktadır. Bu yeterlilik alanı lisans programındaki derslerin % 5,1’i tarafından karşılanmaktadır.

“Kişisel ve mesleki değerler-mesleki gelişim” başlığı altındaki MEB yeterlilikleri, YÖK yeterliliklerinde bulunan “tamamlayıcı yeterlilikler” ile benzerlik göstermektedir. Bu yeterlilikler kişisel ve mesleki gelişimi sağlama, sürdürme, mesleki hak ve sorumluluklarının bilincinde olma yeterliliklerini içermektedir. Özel alan yeterlilikleri içerisinde ise “İngilizce alanında mesleki gelişimini sağlama” yeterlilik alanında ifade edilmiştir. Programda ise derslerin % 18,9’u tarafından karşılanmaktadır. MEB yeterlilikleri içerisinde YÖK’ten farklı olarak öğrencilere değer verme, başaracaklarına inanma gibi yeterlilikleri bulunmaktadır. Planlama ve program bilgisine ilişkin yeterlilikler ise MEB yeterliliklerinde “program ve içerik bilgisi” başlığı altında yer alırken YÖK yeterliliklerinde “öğretme-öğrenme sürecine ilişkin yeterlilikler” alanı içerisinde “planlama” başlığı altında verilmiştir.

MEB yeterliliklerinde bulunan “okul-aile ve toplum ilişkileri” yeterlilik alanında bulunan “çevreyi tanıma, çevre olanaklarından yararlanma, okulu kültür merkezi durumuna getirme, aileyi tanıma ve ailelerle ilişkide tarafsızlık, aile katılımı ve işbirliği sağlama” yeterlilikleri YÖK yeterliliklerinde bulunmamaktadır. MEB İngilizce öğretmeni özel alan yeterliliklerinde ise “okul, aile ve toplumla işbirliği yapma” yeterlilikleri içerisinde yer almaktadır. Lisans programında karşılanma düzeyi ise %3,4 olduğu sonucuna ulaşmak mümkündür.

Zorunlu eğitimin 12 yıla çıkarılması ve 4+4+4 sisteminin yürürlüğe girmesiyle birlikte, İngilizce dersinin 2. sınıfta öğretilmeye başlandığı daha önce belirtilmişti. Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programının temel alınmasıyla birlikte dil yetisi ile ilgili kuram ve araştırmalardan yararlanılarak oluşturulan ortak dil seviyelerinin kullanılmaya başlanması da her seviyedeki öğrenciler için farklı hedef, içerik, öğretim durumu ve ölçme-değerlendirme gereksinimini ortaya çıkarmıştır. Dolayısıyla bu durum, farklı kademe (ilkokul, ortaokul, lise) ve farklı dil

seviyelerinde (A1, A2, B1, B2, C1, C2) olan öğrencilere İngilizce öğretmede farklı öğretmen yeterliliklerini gerektirmektedir. Fakat yeterlilikler ve lisans programı incelendiğinde böyle bir ayrımın yapılmadığı görülmektedir.

4.5. İngilizce Öğretmeni Adaylarının Özel Alan Yeterlilik Düzeylerinin Tespit Edilmesine Yönelik Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın altıncı sorusu İngilizce öğretmeni adaylarının özel alan yeterlilik düzeyinin belirlenmesine yöneliktir. Öncelikle nicel verilerin normal dağılım gösterip gösterilmediğini incelemek amacıyla betimsel istatistiklere başvurulmuştur. Tablo 4.11. verilere ilişkin aritmetik ortalama, ortanca, mod, çarpıklık ve basıklık katsayılarını göstermektedir.

Tablo 4.11.

Öğretmen Adaylarının İÖÖAYT'ten Aldıkları Puanlara İlişkin Betimsel İstatistikler

Ortalama	Ortanca	Mod	Çarpıklık Katsayısı	Basıklık Katsayısı
19,55	19,00	18,00	-,121	-,708

Ortalama, ortanca ve mod değerlerinin birbirine yakın olması ile çarpıklık ve basıklık katsayılarının -1 ve +1 değerleri arasında olması normal dağılımdan aşırı uzaklaşmanın olmadığını göstermektedir (Büyüköztürk ve diğ., 2014). Tablo 4.11'de görüldüğü üzere ortalama, ortanca ve mod değerleri birbirine oldukça yakın olup çarpıklık ve basıklık katsayıları da -1 ve +1 arasında yer almaktadır. Dolayısıyla elde edilen puanların normal dağılımdan geldiği söylenebilir.

Normalliğin test edilmesine ilişkin bir diğer yöntem ise Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testlerinin kullanılmasıdır. Tablo 4.12. normallik testlerine ilişkin sonuçları göstermektedir.

Tablo 4.12.

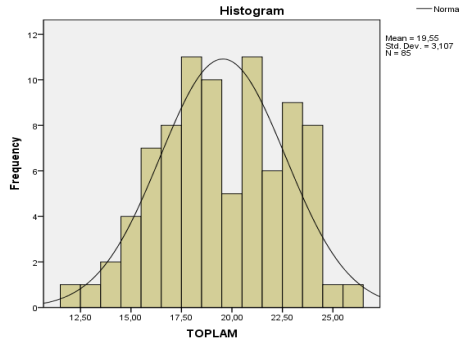
Normallik Testlerine İlişkin Sonuçlar

Bağımlı Değişken	Kolmogorov-Smirnov			Shapiro-Wilk		
	İstatistik Değeri	S.D.	P	İstatistik Değeri	S.D.	P
Yeterlilik	,103	85	0,27	,974	85	0,87

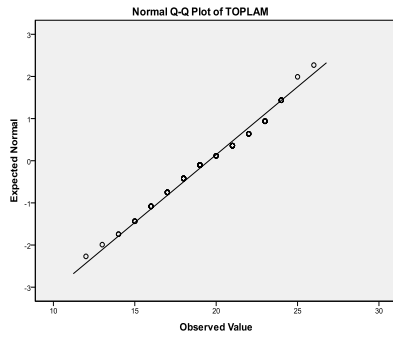
S.D: Serbestlik Derecesi

Grup büyüklüğünün 50 ve üzeri olduğu durumlarda Kolmogorov-Smirnov, küçük olduğu durumlarda da Shapiro-Wilk testinin kullanımı yaygın olmakla birlikte (Büyüköztürk ve diğ., 2014), normallik testlerinin karşılaştırılmasının yapıldığı çalışmalarda Shapiro-Wilk testinin diğerlerine göre daha güçlü olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Mendes ve Pala, 2003; Yap ve Sim, 2011). Tablo 4.12 incelendiğinde Kolmogorov-Smirnov testi sonucu dağılımın normal dağılımdan gelmediğini gösterirken ($p < .05$), Shapiro-Wilk testi ise normal dağılımın sağlandığını göstermektedir, $p > .05$.

Dağılımın normalliğine ilişkin bir başka yöntem de histogram ve Q-Q grafiğinin incelenmesidir. Histogram incelendiğinde sağa ya da sola çarpıklığın olmaması, Q-Q grafiğinde de noktaların doğru üzerinde ve yakın durumda olması dağılımın normalliğine işarettir (Büyüköztürk, 2014). Dolayısıyla Grafik 1 ve 2 incelendiğinde dağılımın normal dağılıma uygun olduğunu ifade etmek mümkündür. Dolayısıyla nicel verilerin analizinde parametrik testlerin kullanılmasının mümkün olabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Grafik 4.1. Verilerin Dağılımına İlişkin Histogram Grafiği

Grafik 4.2. Verilerin Dağılımına İlişkin Q-Q Plot Grafiği

Dağılımın normalliği test edildikten sonra veriler betimsel analiz ve parametrik testler kullanılarak analiz edilmiştir. Öğretmen adaylarının özel alan yeterlilik testinden aldıkları puanlara ilişkin betimsel istatistikler Tablo 4.13'te verilmiştir.

Tablo 4.13.

İngilizce Öğretmeni Özel Alan Yeterlilik Testinden Alınan Puanlara İlişkin Betimsel İstatistikler

Ortalama	Ortanca	Mod	Ss	Min	Max	Varyans
19,55	19,00	18,00	3,10	12,00	26,00	9,65

Çalışma grubunu oluşturan 85 öğretmen adayının aldıkları puanların ortalamasının 19,55 ($S_s=3,10$) olduğu görülmektedir. Ortalama, ortanca ve mod değerlerine bakıldığında, birbirine yakın olmasının öğretmen adaylarının yaklaşık olarak

yarısının ortalamasının altında, diğer yarısının da ortalama üstünde olduğunu gösterdiği ifade edilebilir. Yeterlilik testinden alınabilecek maksimum puan 34, minimum puan ise 0'dır. Öğretmen adaylarının testten aldıkları ortalama değerin ($\bar{x}=19,55$) testten alınması beklenen ortalama değere ($\bar{x}=17,00$) yakın olması, yeterlilik düzeylerinin %57,5 oranıyla orta düzeyde olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Öğretmen adaylarının özel alan yeterliliklerinin uygulamadaki karşılığını görmek amacıyla öğretmenlik uygulamaları derslerine katılan 10 öğretmen adayı her biri 10 hafta boyunca gözlenmiştir. Toplamda 100 saat gözlem yapılmış olup her öğretmen adayının 33 maddelik gözlem formundan alabileceği en düşük puan 0 en yüksek puan ise 330'dur. Tablo 4.14. İngilizce öğretmeni adaylarının özel alan yeterliliklerine ilişkin gözlem sonuçlarını göstermektedir.

Tablo 4.14.

İngilizce Öğretmeni Adaylarının Özel Alan Yeterliliklerine İlişkin Gözlem Sonuçları

Ortalama	Ortanca	Mod	Ss	Min	Max	Varyans
149,5	150	132	15,96	132	183	254,9

Tablo 4.14. incelendiğinde, 10 haftalık gözlem sürecine katılan 10 öğretmen adayının gözlem sonuçları genel ortalamasının (\bar{x}) 149,5 olduğu ve dolayısıyla özel alan yeterliliklerinin orta düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum, özel alan yeterlilik testinden elde edilen sonuçları destekler niteliktedir.

a) İngilizce Öğretmenliği Özel Alan Alt Yeterliliklerine İlişkin Nitel ve Nicel Bulgular

İngilizce öğretmeni özel alan yeterlilik testi, Öğrenme ortamlarının düzenlenmesi, öğrenme-öğretme süreci, dil becerilerinin geliştirilmesi, ölçme ve değerlendirme ile

mesleki gelişimin sürdürülmesi alt yeterliliklerinden oluşmaktadır. Tablo 4.15. İngilizce Öğretmeni Özel Alan Yeterlilik Testinde yer alan bu alt yeterliliklere ilişkin ortalama ve standart sapma değerlerini göstermektedir. Öğrenme sürecini planlama ve düzenlenme alt yeterliliğinde 4 soru bulunmakta olup bu alandan alınabilecek en yüksek puan 4, öğrenme-öğretme alt yeterliliğinde 13 soru olup alınabilecek en yüksek puan 13, dil becerilerinin geliştirilmesi alt yeterliliğinde 6 soru olup alınabilecek en yüksek puan 6, ölçme ve değerlendirme alt yeterliliğinde 6 soru olup alınabilecek en yüksek puan 6 ve son olarak mesleki gelişimin sürdürülmesi alt yeterliliğinde 4 soru olup alınabilecek en yüksek puan 4'tür.

Tablo 4.15.

İngilizce Öğretmeni Özel Alan Alt Yeterliliklerine İlişkin Bulgular

Alt Yeterlilikler	N	Madde Sayısı	Ortalama	Ss
Öğrenme sürecini planlama ve düzenlenme	85	4	1,90	0,81
Öğrenme-öğretme süreci	85	13	7,41	1,61
Dil Becerilerinin Geliştirilmesi	85	7	3,60	1,08
Ölçme ve Değerlendirme	85	6	3,50	1,00
Mesleki Gelişimin Sürdürülmesi	85	4	2,72	0,82
Toplam	85	34	19,55	3,10

Tablo 4.15. incelendiğinde öğretmen adayları toplamda 4 soruyu içeren Mesleki Gelişimin Sürdürülmesi alt yeterliliğinde 2,72 ortalama ile en yüksek başarıyı göstermişlerdir (%68). Bu alt yeterliliği sırasıyla, 3,50 ortalama ile Ölçme ve

Değerlendirme (%58,3) ve 7,41 ortalama ile Öğrenme-öğretme süreci (%57), 3,60 ortalama ile Dil Becerilerinin Geliştirilmesi (%51,4) ve 1,90 ortalama ile Öğretim Sürecini Planlama ve Düzenleme (%47,5) izlemektedir. Öğretmen adaylarının toplam 34 soruyu içeren teste dair ortalamalarının 19,55 olduğu ve dolayısıyla da orta düzeyde bir başarı gösterdikleri sonucuna ulaşılabilmektedir (%57,5).

Öğretmen adaylarının özel alan yeterliliklerinin uygulama boyutunu görmek amacıyla 10 öğretmen adayıyla gerçekleştirilen gözlem, her biri haftada 1 saat toplamda 10 hafta olmak üzere toplamda 100 ders saati sürmüştür. Öğretmen adaylarının özel alan gözlem formunda yer alan alt yeterlilik alanları öğretim sürecinin planlama ve öğrenme ortamını düzenleme, öğrenme-öğretme süreci ve dil becerilerini geliştirmedir. Teste yer alan mesleki gelişimin sürdürülmesi ile ölçme ve değerlendirmeye ilişkin yeterlilikler, öğretmenlik uygulaması dersinde gözlenemediğinden formda yer almamıştır.

Tablo 4.16. İngilizce öğretmeni adaylarının Öğretim Sürecinin Planlama ve Öğrenme Ortamını Düzenleme alt yeterliliğine ilişkin gözlem sonuçlarını göstermektedir.

Tablo 4.16.

Öğretim Sürecini Planlama ve Düzenleme Alt Yeterliliği Gözlem Sonuçlarına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Yeterlilik Alanı	Maddeler	F	%
Öğretim Sürecini Planlama ve Düzenleme	Md1	13	13
	Md2	63	63
	Md3	33	33
	Md4	10	10
Toplam		119	29,75

Araştırmaya gözlem için katılan 10 öğretmen adayı 10 hafta boyunca her biri 1 ders saati olmak üzere toplamda 100 ders saati gözlenmiştir. Öğretmen adaylarının öğretim sürecini planlama ve düzenleme alt yeterliliğindeki gözlem maddelerinden alabilecekleri en yüksek puan 400 en düşük puan ise 0'dır. Tablo 4.16 incelendiğinde,“Sınıfta öğretim stratejilerine uygun fiziksel düzenleme yapma” maddesinin %3,25, Öğrencilerin katılımını sağlayacak etkinlikler oluşturma %15,75, Sınıf ortamının düzenlenmesinde öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını dikkate alma %8,25 ve Öğretim sürecine ilişkin planlama yapma %2,5 oranında gerçekleştirildiği sonucuna ulaşılmıştır.“Öğretim sürecine ilişkin planlama yapma” yeterlilik maddesinin % 2,5 ile en düşük yüzdeye sahip olduğu görülmektedir.

Özel alan yeterlilik testini oluşturan bir diğer alt yeterlilik ise öğrenme-öğretme sürecidir. Bu alt yeterliliğe ilişkin gözlem sonuçları Tablo 4.17’de gösterilmiştir.

Tablo 4.17.

Öğrenme-Öğretme Süreci Alt Yeterliliği Gözlem Sonuçlarına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Yeterlilik Alanı	Maddeler	f	%	
Öğrenme-Öğretme Süreci	Md4	71	71	
	Md5	43	43	
	Md6	65	65	
	Md7	58	58	
	Md8	42	42	
	Md9	55	55	
	Md10	58	58	
	Md11	52	52	
	Md12	73	73	
	Md13	36	36	
	Md14	39	39	
	Md15	52	52	
	Md16	30	30	
	Toplam		674	51,8

Araştırmaya gözlem için katılan 10 öğretmen adayı 10 hafta boyunca her biri 1 ders saati olmak üzere toplamda 100 ders saati gözlenmiştir. Öğretmen adaylarının öğrenme-öğretme süreci alt yeterliliğine ilişkin gözlem maddelerinden alabilecekleri en düşük puan 0 en yüksek puan ise 1300'dür. Öğrenme-öğretme süreci alt yeterliliğinde gözlenen öğretmen adayı yeterliliklerinin %51,8 oranında gerçekleştirildiği sonucuna ulaşılmıştır. Dolayısıyla orta düzeyde bir performans gösterdikleri şeklinde yorumlamak mümkündür.

Gözlem formunda yer alan son alt yeterlilik ise dil becerilerinin geliştirilmesidir. Tablo 4.18 İÖÖAYT'de bulunan Dil Becerilerinin Geliştirilmesi Alt Yeterliliği Gözlem Sonuçlarına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımını göstermektedir.

Tablo 4.18.

Dil Becerilerinin Geliştirilmesi Alt Yeterliliği Gözlem Sonuçlarına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Yeterlilik Alanı	Maddeler	<i>f</i>	%
Dil Becerilerinin Geliştirilmesi	Md17	22	22
	Md18	50	50
	Md19	62	62
	Md20	58	58
	Md21	55	55
	Md22	51	51
	Md23	52	52
	Md24	32	32
	Md25	36	36
	Md26	50	50
	Md27	24	24
	Md28	40	40
	Md29	48	48
	Md30	45	45
	Md31	29	29
	Md32	25	25
	Md33	27	27
Toplam		706	41,5

Araştırmaya gözlem için katılan 10 öğretmen adayı 10 hafta boyunca her biri 1 ders saati olmak üzere toplamda 100 saat gözlenmiştir. Öğretmen adaylarının Dil

Becerilerinin Geliştirilmesi alt yeterliliğinden alacakları en düşük puan 0 en yüksek puan ise 1700'dür. Bu alt yeterlilikte bulunan dinleme becerilerinin geliştirilmesine yönelik olan 19, 20, 21 ve 22. maddeler sırasıyla %62, %58, %55 ve %51 oranında gerçekleştirilmiştir. Konuşma becerilerinin geliştirilmesine ilişkin 23, 24, 25 ve 26. maddeler öğretmen adayları tarafından sırasıyla %52, %32, %36 ve %50 oranında gerçekleştirilmiştir. Okuma becerilerinin geliştirilmesine ilişkin 27, 28 ve 29. gözlem maddelerinde öğretmen adayları sırasıyla %24, %40 ve %48 oranında performans göstermişlerdir. Öğretmen adaylarının Dil Becerilerini Geliştirme yeterlilik alanında en yüksek başarıyı %62, %58, %55 ve %51 oranıyla dinleme becerilerinin geliştirilmesi alt yeterliliklerinde göstermişlerdir.

4.6.İngilizce Öğretmen Adaylarının Özel Alan Yeterlilik Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre Manidar Olarak Farklaşıp Farklaşmadığına Yönelik Alt Probleme İlişkin Bulgular

İngilizce öğretmeni adaylarının özel alan yeterlilik düzeyleri, cinsiyet, öğrenim türü ve mezun oldukları lise değişkenleri için ayrı ayrı incelenmiş, sonuçlar sırasıyla verilmiştir.

a) İngilizce Öğretmeni Adaylarının Özel Alan Yeterlilik Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine İlişkin Nicel ve Nitel Bulgular

İngilizce öğretmeni adaylarının özel alan yeterlilik testinden aldıkları puanların cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin bağımsız gruplar t-Testi sonuçları Tablo 4.19'da gösterilmektedir.

Tablo 4.19.

İngilizce Öğretmeni Özel Alan Yeterlilik Testinden Alınan Puanların Cinsiyete Göre t-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	\bar{x}	S	Sd	T	p
Kadın	51	19,96	3,1383		1,49	.139*
Erkek	34	18,94	3,00			

*p>.05

Tablo 4.19’da görüldüğü üzere, çalışma grubunu oluşturan, son sınıfta olan 85 İngilizce öğretmeni adayından 51’i kadın, 34’ü erkektir. Kadın öğretmen adaylarının teste ilişkin ortalama (\bar{x}) puanı 19,96 (Ss=3,13) iken erkek öğretmen adaylarının ortalama (\bar{x}) puanı ise 18,94 (Ss=3,00) olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen t-Testi sonuçlarına bakıldığında İngilizce öğretmeni adaylarının özel alan yeterliliklerinin cinsiyete göre istatistikî olarak manidar bir farklılık göstermediği görülmektedir, $t(83)= 1,49$, $p>.05$.

Cinsiyet değişkenine ilişkin gözlem puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığını gösteren Mann-Whitney U testi sonuçları Tablo 4.20’de gösterilmiştir.

Tablo 4.20.

Öğretmen Adaylarının Gözlem Puanlarının Cinsiyete Göre Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	Sıra Ort	Sıra Top	U	P
Kadın	6	7.33	44.00	1.00	.019*
Erkek	4	2.75	11.00		

*p<.05

Tablo 4.20. incelendiğinde, kadın öğretmen adaylarının özel alan yeterliliklerine ilişkin gözlem sonuçları ile erkek öğretmen adaylarının sonuçları arasında manidar bir fark olduğu bulunmuştur, $U=1.0$, $p<.05$. Sıra ortalamaları dikkate alındığında, kadın öğretmen adaylarının özel alan yeterlilik düzeylerinin erkek öğretmen adaylarının özel alan yeterliliklerinden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum, erkek öğretmen adayları ile kadın öğretmen adaylarının yeterliliğin bilgi boyutunda yaklaşık olarak aynı düzeyde olduklarını fakat beceri boyutunda kadın öğretmen adaylarının özel alan yeterlilik düzeylerinin erkek öğretmen adaylarından daha yüksek olduğunu göstermektedir.

b) İngilizce Öğretmeni Adaylarının Özel Alan Yeterlilik Düzeylerinin Öğretim Türü Değişkenine İlişkin Nicel ve Nitel Bulgular

İngilizce öğretmeni adaylarının özel alan yeterlilik düzeylerinin öğretim türüne göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin t-testi sonuçları Tablo 4.21’de verilmiştir.

Tablo 4.21.

İngilizce Öğretmeni Özel Alan Yeterlilik Testinden Alınan Puanların Öğretim Türüne Göre t-Testi Sonuçları

Öğretim Türü	N	\bar{x}	S	Sd	T	P
Örgün	54	20,55	3,00	83	4,31	.000*
İkinci Öğretim	31	17,80	2,46			

* $p<.01$

Araştırmaya katılan 85 öğretmen adayının 54’ü örgün, 31’i de ikinci öğretim öğrencisi olduğu Tablo 4.21’de görülmektedir. Örgün öğretimde okuyan 54 öğretmen adayının yeterlilik testinden aldıkları ortalama puanın (\bar{x}) 20,55 ($Ss=3,00$) iken ikinci öğretimde okuyan 31 öğretmen adayının ortalama puanının 17,80

($S_s=2,46$) olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmen adaylarının özel alan yeterliliklerinin öğrenim türüne göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan t-Testi sonuçları istatistikî olarak manidar bir farklılığın söz konusu olduğunu göstermektedir $t(83)=4,31, p<.01$. Örgün öğretimde okuyan son sınıf İngilizce öğretmeni adaylarının özel alan yeterlilik düzeylerinin ($\bar{x} = 20,55$), ikinci öğretimde okuyan İngilizce öğretmeni adaylarının özel alan yeterlilik düzeylerinden ($\bar{x}=17,80$) daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılabilir.

İngilizce öğretmeni adaylarının özel alan yeterliliklerine ilişkin gözlem sonuçlarının öğrenim türüne göre farklılaşıp farklılaşmadığını gösteren Mann-Whitney U testi sonuçları Tablo 4.22’de gösterilmiştir.

Tablo 4.22.

İngilizce Öğretmeni Özel Alan Yeterliliklerine İlişkin Gözlem Sonuçlarının Öğrenim Türü Değişkeni Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Öğrenim Türü	N	Sıra Ort	Sıra Top	U	P
Örgün	5	8.00	40.00	0.00	.009*
İkinci Öğretim	5	3.00	15.00		

* $p<.05$

Tablo 4.22. incelendiğinde örgün öğretimde öğrenim gören öğretmen adaylarının özel alan yeterliliklerine ilişkin gözlem sonuçları ile ikinci öğretimde öğrenim gören öğretmen adaylarının gözlem sonuçları arasında manidar bir farklılık olduğu görülmektedir, $U=0.00, p<.05$. Dolayısıyla örgün öğretim öğrencilerinin özel alan yeterliliklerine ilişkin sıra ortalamaları göz önünde bulundurulduğunda ikinci

öğretim öğrencilerinden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum özel alan yeterlilik testine ilişkin sonuçları destekler niteliktedir.

c) İngilizce Öğretmeni Adaylarının Özel Alan Yeterlilik Düzeylerinin Mezun Olunan Lise Türüne İlişkin Nicel ve Nitel Bulgular

Tablo 4.23. İngilizce Öğretmeni adaylarının özel alan yeterlilik testinden aldıkları puanların mezun olunan lise türüne göre farklılaşıp farklılaşmadığını gösteren Tek Yönlü Varyans Analizi sonuçlarını ifade etmektedir.

Tablo 4.23.

İngilizce Öğretmeni Adaylarının Özel Alan Yeterlilik Testinden Alınan Puanların Mezun Olunan Lise Türüne Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Değişken	Düzy	N	\bar{x}	SS	K.T.	sd	K.O.	F	P
Mezun Olunan Lise	Anadolu Lisesi	40	19,35	2,80	63,985	3	21,328	2,313	.082*
	Öğretmen Lisesi	23	20,86	3,40	747,026	81	9,223		
	Genel Lise	17	18,58	3,14	Top	84	811,012		
	Diğer	5	18,40	2,60	.				

*p>.05

Tablo 4.23. incelendiğinde öğretmen adaylarının özel alan yeterlilik düzeyleri ile mezun oldukları lise türü arasında manidar bir farklılık olmadığı görülmektedir, $F_{(3-81)}=2,313$. Fakat puan ortalamaları incelendiğinde, Anadolu Öğretmen Lisesi mezunu olan İngilizce öğretmeni adaylarının en yüksek puan ortalamasına sahip oldukları görülmektedir.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma sonucunda ulaşılan sonuçlara ve tartışmaya yer verilmiş, ardından sonuçlara yönelik öneriler getirilmiştir. Çalışmadan elde edilen sonuçların ve geliştirilen önerilerin Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören İngilizce Öğretmeni adayları ile sınırlı olduğu göz ardı edilmemelidir.

5.1. Sonuç ve Tartışma

Bu alt bölümde, *İngilizce öğretmeni adaylarının ilköğretim düzeyi özel alan yeterliliklerinin MEB, YÖK ve İngiliz Dili Eğitimi lisans programlarında bulunan özel alan yeterlilikleri açısından incelenmesi* amacıyla gerçekleştirilen bu araştırmaya yönelik elde edilen sonuçlar araştırma problemlerine göre açıklanmış, bulguların tartışması yapılmıştır.

Çalışmanın alt amaçlarından ilki, YÖK tarafından belirlenmiş olan öğretmenlik mesleği yeterliliklerinin tespit edilmesidir. Türkiye’de öğretmen yeterlilikleri çalışmalarının, daha önce de belirtildiği üzere 1998 yılında YÖK tarafından atılan adımlar ile başladığı sonucuna ulaşılmıştır. YÖK her öğretmenin sahip olması gereken yeterlilikleri *konu alanı ve alan eğitimine ilişkin yeterlilikler, öğretme-öğrenme sürecine ilişkin yeterlilikler, öğrencilerin öğrenmelerini izleme, değerlendirme ve kayıt tutmaya ilişkin yeterlilikler ve tamamlayıcı mesleki yeterlilikler* olarak belirlemiştir. Bologna süreci ile birlikte yeterlilik çalışmalarına hız verilmiş, 2010 yılında eğitim fakültesinden mezun olan öğretmen adaylarının sahip olması gereken yeterlilikler yeniden belirlenmiştir. Bilgi, beceri ve yetkinlikler

olarak üç başlık altında ele alınan yeterliliklerin, 1998 yeterliliklerinden farklı olarak standartlaştırılmaya doğru bir gelişim izlediğini söylemek mümkündür.

MEB tarafından 2002 yılında öğretmenlerin genel yeterliliklerine ve özel alanlarına ilişkin yeterlilikler üzerinde yeniden çalışmalar yapılmıştır. Nitekim çalışmanın ikinci alt problemini MEB tarafından belirlenen yeterliliklerin tespit edilmesi oluşturmaktadır. Genel yeterlilikler *Kişisel ve meslekî değerler - meslekî gelişim, Öğrenciyi tanıma, Öğretme ve öğrenme süreci, Öğrenmeyi, gelişimi izleme ve değerlendirme, Okul, aile ve toplum ilişkileri ve Program ve içerik bilgisi* yeterliliklerinden oluşmaktadır. Özel alan yeterlilikleri ise genel yeterliliklerin özel alana uyarlanması şeklinde hazırlanmıştır. İlköğretim düzeyi özel alan yeterlilik çalışmalarının tamamlandığı, ortaöğretim İngilizce öğretmenleri için yeterlilik çalışmalarının devam ettiği sonucu elde edilmiştir. Fakat zorunlu eğitimin 12 yıla çıkarılması ve öğretim kademelerinin 4+4+4 sisteminde düzenlenmesi ile ilkokulda ve ortaokulda görev yapan İngilizce öğretmenleri için yeterliliklerin farklılaşabileceği göz önünde bulundurulması gereken bir gerçektir.

İngilizce öğretmeni özel alan yeterliliklerinin İngiliz Dili Eğitimi lisans programlarında yer alan derslere göre dağılımı, araştırmanın üçüncü alt problemini oluşturmaktadır. İngilizce öğretmeni özel alan alt yeterliliklerinin lisans programındaki dağılımlarına bakıldığında, dil becerilerini geliştirme alt yeterliliğinin programdaki dersler tarafından en çok karşılanan alan olduğu (%30,03) görülmektedir. İngilizce öğretim süreçlerini planlama ve düzenleme alt yeterliliği %27,5 İngilizce alanında mesleki gelişimini sağlama %18,9 oranında karşılanmaktadır. Programda en az karşılan alt yeterlilik alanları ise dil gelişimini

izleme ve değerlendirme (%5,1) ile okul, aile ve toplumla işbirliği yapma (%3,44) yeterlilikleridir.

Araştırmanın dördüncü sorusu ise İngiliz Dili Eğitimi lisans programlarının özel alan yeterliliklerini karşılama düzeyinin tespit edilmesine yöneliktir. YÖK tarafından 2006 yılında güncellenen lisans programları MEB özel alan yeterliliklerini içerecek şekilde hazırlanmamış olduğu görülmektedir. Nitekim MEB özel alan yeterlilik çalışmaları 2008 yılında tamamlanmıştır. İngiliz Dili Eğitimi lisans programlarında yer alan ders içerikleri incelendiğinde, %88,4 oranında özel alan yeterliliklerini karşıladığı sonucu elde edilmiştir. Çakmak ve Civelek (2013) sınıf öğretmenliği lisans programını inceledikleri çalışmada özel alan yeterliliklerini %85 oranında karşıladığı sonucuna ulaşılmıştır. Sosyal bilgiler öğretmenliği lisans programının incelenmesine ilişkin çalışmasında Uslu (2013) %80 oranında sosyal bilgiler öğretmeni özel alan yeterlilikleri ile bir eşleşmenin olduğu sonucuna ulaşmıştır. Kurudayıoğlu ve Tüzel (2011) ise Türkçe öğretmenliği lisans programını inceledikleri çalışmalarında %52 oranında bir eşleşme bulmuşlardır.

İngilizce öğretmeni yeterliliklerinin derslere ilişkin dağılımı incelendiğinde, herhangi bir ders tarafından karşılanamayan yeterlilikler olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin dil becerilerinin geliştirilmesinde ailelerle işbirliği yapabilme, öğrencilerin yabancı dil kullanmanın önemini kavramalarında ilgili kurum, kuruluş ve kişilerle işbirliği yapabilme, mesleki gelişimine yönelik araştırmalarını uygulamalarına yansıtabilme ve ulusal bayram ve törenlerin yönetim ve organizasyonunu yapabilme yeterlilikleri dersler tarafından karşılanamamaktadır.

Araştırmada öğretmen adaylarına uygulanan İngilizce Öğretmeni Özel Alan Yeterlilik Testinin sonuçları göz önünde bulundurulduğunda, öğretmen adaylarının özel alan yeterliliklerinin orta düzeyde olduğu ($\bar{x}=19,55$) görülmektedir. Nitekim gözlem sonuçları da bu bulguyu destekler niteliktedir ($\bar{x}=149,5$). Alanyazın incelendiğinde, öğretmen yeterliliklerine ilişkin çalışmaların algılarının belirlenmesine yönelik olduğu, çoğunlukla öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının kendilerini oldukça yeterli olarak algıladıkları görülmektedir (Kararmaz ve Arslan, 2014; Kömür, 2010; Güven ve Çakır, 2012; Coşkun, Özer ve Tiryaki, 2010). Bu durumun, öğretmenlerin yeterlilik algıları ile mevcut yeterlilikleri arasındaki farkın ortaya konulması gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır. Nitekim Kangalgil (2014), beden eğitimi öğretmenlerinin özel alan yeterlilik algıları ile sahip oluş derecelerini incelediği çalışmasında algılarının sahip olma oranlarından yüksek olduğu sonucuna ulaşmış, bu durumu alanda yeterli uygulama fırsatı yakalayamamalarından kaynaklı olabileceği şeklinde yorumlamıştır.

Araştırmacı tarafından geliştirilen özel alan yeterlilik testi, *öğretim sürecini planlama ve düzenleme, öğrenme-öğretme süreci, dil becerilerinin geliştirilmesi, ölçme ve değerlendirme ile mesleki gelişimin sürdürülmesi* alt yeterliliklerine yönelik sorulardan oluşmaktadır. Testin kapsamını oluşturan alt yeterliliklere ilişkin sonuçlar incelendiğinde ise, öğretmen adaylarının en çok mesleki gelişimin sürdürülmesi alt yeterliliğine ($\bar{x}=2,72$) ilişkin sorulara doğru cevap vermiş oldukları görülmektedir. Bu alt yeterliliği sırasıyla ölçme ve değerlendirme ($\bar{x}=3,50$), öğrenme-öğretme süreci ($\bar{x}=7,41$), dil becerilerinin geliştirilmesi ($\bar{x}=3,60$) ve öğrenme ortamlarının düzenlenmesi ($\bar{x}=1,90$) izlemektedir.

Öğretmen adaylarının özel alan yeterliliklerinin uygulamadaki başarılarını görmek amacıyla yapılan gözlemlerde, öğretmen adaylarının öğrenme-öğretme süreci yeterliliklerinin diğer alt yeterliliklerden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu alt yeterliliği sırasıyla dil becerilerinin geliştirilmesi ve öğrenmeyi planlama ve öğrenme ortamlarını düzenleme yeterlilikleri izlemiştir. Öğretmen adaylarının özel alan yeterlilik testinden aldıkları sonuçlar ile karşılaştırıldığında, gözlem sonuçları ile örtüşmekte olduğunu söylemek mümkündür. Öğrenmeyi planlama ve öğrenme ortamını düzenlemeye ilişkin yeterliliklerinin gözlem sonuçlarında düşük düzeyde bulunmasının nedenleri arasında öğretmen adaylarının öğretim stratejilerine uygun fiziksel düzenleme yapma ve öğretim sürecine ilişkin planlama yapma yeterliliklerinin oldukça düşük olmasından kaynaklandığı ifade edilebilir. Nitekim gözlem sürecine katılan 10 öğretmen adaylarından yalnızca ikisinin ders planı hazırlayarak derse gelmiş olması bu durumu açıklamaktadır.

Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması derslerinde, ölçme ve değerlendirmeye ilişkin herhangi bir uygulamanın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Dolayısıyla ölçme ve değerlendirmeye ilişkin uygulamadaki yeterliliklerini tespit etmek mümkün olmamıştır. Nitekim dil becerilerini izleme ve değerlendirme yeterliliklerinin İngiliz Dili Eğitimi lisans programı tarafından yalnızca 3 ders tarafından karşılanmaktadır (%5,1) ve öğretmenlik uygulamaları dersi bu dersler içerisinde yer almamaktadır. Bu durum, ölçme ve değerlendirmeye ilişkin teorik dersler mevcutken uygulamaya yönelik fırsatların olmadığını göstermektedir. Nitekim Çakan (2004), ilk ve ortaöğretim öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirmeye ilişkin yeterlilik algılarını belirlemeye yönelik yaptığı çalışmada öğretmenlerin kendilerini yetersiz olarak algıladıkları sonucuna ulaşmış ve lisans öğretim programlarında ölçme ve değerlendirmeye daha çok yer verilmesini gerektiğini ifade

etmiştir. Aynı şekilde mesleki gelişime ilişkin yeterliliklerin ve okul, aile ve toplumla işbirliği yapma yeterliliklerini de gözlem yoluyla tespit edilmesi mümkün olmamıştır.

İngilizce öğretmen adaylarının özel alan yeterlilik testinden aldıkları puanların, cinsiyete ve mezun olunan liseye göre manidar olarak farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Fakat gözlem sonuçları incelendiğinde kadın öğretmen adaylarının özel alan yeterlilik düzeylerinin erkek öğretmen adaylarının özel alan yeterliliklerinden yüksek olduğunu söylemek mümkündür.

Araştırmaya katılan İngilizce öğretmen adaylarının öğrenim türüne göre özel alan yeterliliklerinin manidar olarak farklılaştığı görülmüştür. Örgün öğretimde öğrenim gören öğretmen adaylarının özel alan yeterlilik testinden aldıkları puanların ikinci öğretimde öğrenim gören öğretmen adaylarının aldıkları puandan daha yüksek olduğunu ifade etmek mümkündür. Gözlem sonuçları da bu bulguyu destekler nitelikte olup örgün öğretim öğrencilerinin özel alan yeterliliklerinin ikinci öğretim öğrencilerinden daha yüksek olduğunu göstermektedir. Kahramanoğlu ve Ay (2013) tarafından sınıf öğretmeni özel alan yeterlik algılarının belirlenmesine ilişkin çalışmada örgün öğretim öğrencilerinin akademik başarı ve özel alan yeterlik algılarının ikinci öğretim öğrencilerinden yüksek olduğu sonucuna ulaşılmışın bu bulguyu destekler nitelikte olduğu söylenebilir.

Son olarak, İngilizce öğretmeni adaylarının özel alan yeterlilik düzeylerinin mezun olunan lise türüne göre manidar olarak farklılaşmadığı görülmüştür. Puan ortalamalarına bakıldığında Anadolu Öğretmen Lisesi mezunu olan öğretmen adaylarının İngilizce öğretmeni özel alan yeterlilik testi puan ortalamalarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aşkın ve Demirel (2012) tarafından sınıf

öğretmeni adaylarının Türkçe öğretimi yeterliliklerine ilişkin görüşlerini inceledikleri çalışmada, Anadolu Öğretmen Lisesi mezunu olan öğretmen adaylarının Türkçe öğretimi özel alan yeterliliklerine ilişkin görüşlerine ilişkin puan ortalamalarının Süper/Anadolu/Fen/Özel Lise ve Genel Lise mezunu öğretmen adaylarının puan ortalamalarından daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Sıvacı (2003) tarafından yapılan sınıf öğretmeni adaylarının matematik alan bilgisi yeterliliklerinin belirlenmesine ilişkin yapılan çalışmada da Anadolu Öğretmen Lisesi mezunu olan öğretmen adaylarının en yüksek puan ortalamasına sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

5.2. Öneriler

Bu alt bölümde araştırma sonuçlarına dayalı olarak yapılan öneriler aşağıda sunulmuştur.

MEB tarafından hazırlanan öğretmenlik mesleği genel yeterlilikleri ile özel alan yeterlilikleri incelendiğinde, yeterlilikler ve performans göstergelerinin genel ifadelerden oluştuğu hedefler boyutunda ifadelerin yer almadığı görülmüştür. Öğretmen yetiştirme programlarının bu hedefleri içerecek şekilde yeniden düzenlenmesi için özel hedefler halinde yeniden düzenlenebilir.

Öğretmen yeterliliklerine ilişkin MEB ve YÖK tarafından yapılan çalışmalar incelendiğinde, çalışmaların kuramsal boyutta kaldığı, nasıl uygulanacağına ve öğretmen adaylarının nasıl değerlendirileceğine ilişkin girişimlerin eksik kaldığı sonucuna ulaşılmıştır. MEB ve eğitim fakülteleri ile işbirliği yapılarak yeterlilikleri kazandırma ve ölçme-değerlendirme konusunda çalışmalar başlatılabilir.

İngilizce öğretmenleri özel alan yeterlilikleri incelendiğinde, İngilizce dil bilgisi, dil edinimi ve dil gelişimi kuram ve uygulamalar bilgisine ve dört dil becerisine (dinleme, konuşma, okuma ve yazma) dair yeterlilikleri içermediği sonucuna ulaşılmıştır. Yeterlilikler yeniden düzenlenerek aday öğretmen yetiştirme süreci de dâhil olmak üzere İngilizce öğretmenlerinin bu yeterliliklere sahip olma düzeyleri ölçme ve değerlendirmeye tabii tutulabilir.

Eğitim sisteminin 4+4+4 şeklinde düzenlenmesi ile birlikte ilköğretim ve ortaokul olarak ayrılan ilköğretim kademesi için yeni öğretim programları hazırlanmıştır. İngilizce öğretimi 2. sınıftan başlayacak şekilde yeniden düzenlenmiştir. Bu durum İngilizce öğretmenleri yeterliliklerinin de güncellenmesini ve dolayısıyla da İngiliz Dili Eğitimi lisans programlarının da bu yeterliliklere göre yeniden düzenlenmesini gerektirebilir.

İngiliz Dili Eğitimi lisans programları, her kademeye göre (ilköğretim, ortaokul, lise) ayrı ayrı öğretmen yetiştirme programları olarak ayrılabilir.

YÖK tarafından 2006 yılında güncellenen İngiliz Dili Eğitimi lisans programlarının yalnızca ders konularını içerdiği sonucuna ulaşılmıştır. Özel alan yeterliliklerini kapsayacak şekilde yeniden bir düzenlemeye gidilebilir.

Akdeniz Üniversitesi İngiliz Dili Eğitimi lisans programlarına ilişkin öğretim üyeleri tarafından Bologna sürecinde hazırlanan F formları incelendiğinde % 88,4 oranında özel alan yeterliliklerini karşılama düzeyi bulunmuştur. Diğer üniversitelerin lisans programlarına ilişkin öğretim üyeleri tarafından hazırlanan ders tanıtım formları incelenebilir ve bu oranı artırmak amacıyla dersler yeniden düzenlenebilir.

Araştırma sonucunda programda en az karşılan alt yeterlilik alanlarının dil gelişimini izleme ve değerlendirme ile okul, aile ve toplumla işbirliği yapma yeterlilikleri olduğu tespit edilmiştir. Özellikle bu iki yeterliliğin uygulama boyutuna ilişkin derslerin bulunmaması nedeniyle öğretmen adaylarının bu alanlara ilişkin becerileri tespit edilememiştir. Bu nedenle, adayların uygulama fırsatları bulabilmeleri amacıyla öğretmenlik uygulamaları dersi yeterliliklere göre yeniden şekillendirilebilir. Ayrıca, aday öğretmen yetiştirme süreci öğretmen yeterliliklerine göre yeniden düzenlenerek lisans eğitimindeki eksiklikler bu aşamada giderilebilir.

Bu çalışmada İngilizce öğretmeni adaylarının İlköğretim düzeyi özel alan yeterlilik düzeyleri incelenmiştir. MEB tarafından ortaöğretim düzeyi özel alan yeterliliklerinin belirlenmesinden sonra ortaöğretim düzeyi özel alan yeterliliklerini inceleyen araştırmalar yapılabilir. Bu yeterlilikler İngilizce öğretmeni adayları ve ortaöğretimde çalışan öğretmenler ile ayrı ayrı yürütülebilir.

Öğretmen ataması için yapılan sınavlar öğretmen yeterliliklerine göre düzenlenebilir ve bilgi boyutunun yanında yeterliliğin diğer bileşenleri olan tutum ve beceriler de ölçme ve değerlendirme kapsamına dâhil edilebilir. Böylece lisans programlarından MEB ve YÖK tarafından belirlenen ihtiyaçlara yönelik yeterli olarak mezun olan öğretmen adaylarının seçilerek öğretmen olarak göreve başlaması söz konusu olabilir.

KAYNAKÇA

- Ada, S. ve Baysal N. Z. (2013). *Pedagojik-androgojik formasyon ve Türkiye’de öğretmen yetiştirme*. Ankara: Pegem Akademi.
- American Council on Teaching of Foreign Languages (2002). *Program standards for the preparation of foreign language teachers*.<https://www.actfl.org/assessment-professional-development/actflcaep> adresinden 20.05.2015 tarihinde alınmıştır.
- Al-Thumali, A. D. A. (2011). Evaluating EFL Intermediate Teachers' Performance in the Light of Quality Standards in Saudi Arabia. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Taif University, Kingdom of Saudi Arabia.
- Arslan, S. ve Özpinar, İ. (2008). Öğretmen nitelikleri: İlköğretim programlarının beklentileri ve eğitim fakültelerinin kazandırdıkları. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 2(1).
- Aşkın, İ. ve Demirel, M. (2012). Sınıf öğretmeni adaylarının Türkçe öğretimi yeterliklerine ilişkin görüşleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 1(3).
- Atik Kara, D. ve Sağlam, M. (2014). Öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin öğrenme-öğretme sürecine yönelik yeterliklerinin kazandırılması yönünden değerlendirilmesi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi – Journal of Qualitative Research in Education*, 2(3), 28-86. [Online] <http://www.enadonline.com> doi: 10.14689/issn.2148-2624.1.2c3s2m.
- Auseon, J. (1995). The role of pedagogical and subject matter knowledge in pre-service art teaching. *Marilyn Zurmuehlen Working Papers in Art Education*, 13(1), 54-68.
- Aydın A. (2015). *Eğitim politikası*. Ankara: Pegem Akademi.

- Bandura, A. (1994). Self-efficacy. In V. S. Ramachaudran (Ed.), *Encyclopedia of Human Behavior*. 4, pp. 71-81. New York: Academic Press.
- Barber, M. ve Mourshed, M. (2007). How the best performing school systems come out on top. *McKinsey & Company*. Retrieved July, 23(2009), 15-33.
- Barzaq, M. Y. (2007). *Student-teachers' training programmes evaluation in English Language Teaching Colleges of Education in Gaza Strip universities*. Doctoral dissertation, The Islamic University of Gaza, Palestine.
- Brahimi, C. (2011). *The competency-based approach a lever for changing public health practices in Québec*. Canada: Institut National De Santé Publique Du Québec.
- Bunda, M. A. ve Sanders, J. R. (eds.) (1979). *Practices and problems in competency-based education*. UMI: A Bell and Howell Company.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (17. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Can, A. (2005). *İngilizce öğretmeni yetiştirme programının kazandırdığı konu alanı öğretmen yeterliklerinin standartlara göre değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Chacon, C. T. (2005). Teachers' perceived efficacy among English as a foreign language teachers in middle schools in Venezuela. *Teaching and Teacher Education*, 21(3), 257-272.
- Council of Chief State School Officers (2011). *Interstate teacher assessment and support consortium (intasc) model core teaching standards: a resource for state dialogue*. Washington, DC: CCSSO.
- Creswell, J.W. (2003). *Research design: Qualitative, quantitative and mixed method approaches*. London: Sage Publications.

- Creswell, J.W. (2012). *Educational research: planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research*. Boston: Pearson
- Creswell, J.W. (2013). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches* (3rd Edition). London: Sage Publications.
- Creswell, J.W. ve PlanoClark, V.L. (2011). *Designing and conducting mixed method research*. California: Sage Publications.
- Çakmak, E. ve Civelek, F. (2013). Sınıf öğretmenliği lisans programının MEB özel alan öğretmen yeterlikleri açısından incelenmesi. *Electronic Journal Of Social Sciences*, 12(47).
- Çelikten, M., Şanal, M. ve Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik mesleği ve özellikleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(2), 207-237.
- Çelebi, M. D. (2006). Türkiye’de anadili eğitimi ve yabancı dil öğretimi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 285-307.
- Darling-Hammond, L. (2000). Teacher quality and student achievement. *Education policy analysis archives*, 8(1).
- Demirel, Ö. (1989). Yabancı dil öğretmenlerinin yeterlikleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4, 5-26.
- Demirel, Ö. (1990). Yabancı dil öğretmenlerinin yeterlikleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5, 133-161.
- Demirpolat, C. (2015). Türkiye’nin yabancı dil öğretimiyle imtihanı: Sorunlar ve çözüm önerileri. (Tek. Rap. No. 131). Ankara: SETA
- Dörnyei, Z. (2007). *Research methods in applied linguistics: Quantitative, qualitative and mixed methodologies*. Oxford: Oxford University Press.

- European Comission (2013). Supporting Teacher Competence Development For Better Learning Outcomes Education and Training. 10 July 2013. http://ec.europa.eu/education/policy/school/doc/teachercomp_en.pdf adresinden 22.10.2015 tarihinde alınmıştır.
- Eyüp, B. (2012). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğinin Genel Yeterliklerine Sahip Olma Durumları Üzerine Bir İnceleme. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(1).
- Ferguson, R. F. (1991). Paying for Public Education: New Evidence on How and Why Money Matters. *Harvard Journal on Legislation* 28(2): 465–498.
- Fraenkel, J. R. ve Wallen, N. E. (2009). *How to Design Evaluate Research in Education*. New York: McGraw-Hill Companies, 7th edition.
- General Teaching Council for Northern Ireland (2011). *Promoting Teacher Professionalism*.http://www.gtcni.org.uk/publications/uploads/document/The_Reflective_Profession_3rd-edition.pdf adresinden 12. 06. 2015 tarihinde alınmıştır.
- Greene, J. C., Caracelli, V. J. ve Graham, W. F. (1989). Toward a conceptual framework for mixed method evaluation designs. *Educational evaluation and policy analysis*, 11(3), 255-274.
- Grossman, P.L., Wilson, S. M., ve Shulman, L. S. (1989). *Teachers of substance: subject matter knowledge for teaching. Knowledge base for the beginning teacher*. Ed. M.C. Reynolds. New York: Pergamon Press.
- Goe, L. ve Stickler, L. M. (2008). Teacher Quality and Student Achievement: Making the Most of Recent Research. TQ Research & Policy Brief. *National Comprehensive Center for Teacher Quality*.

- Gonczy, A., Hager, P. ve Oliver, L. (1990). *Establishing competency-based standards in the professions*. Canberra: Australian Government Publishing Service.
- Güney, N., Aytan, T. ve Gün, M. (2010). Türkçe Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri İle İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Öğretim Programı İlişkisi. *Journal of International Social Research*, 3(10).
- Güven, S. ve Çakır, Ö. (2012). İlköğretim İngilizce öğretmenlerinin özyeterlik inançları üzerine bir çalışma. *Eğitim ve Bilim*, 37(163).
- İzci, E. (1999). Ortaöğretim Kurumlarında Görev Yapan Öğretmenlerin Öğretmenlik Meslek Bilgisi Yeterliliklerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi, *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Malatya: İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü.
- Kahramanoğlu, R. ve Yusuf, A. Y. (2013). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Özel Alan Yeterlik Algılarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 2(2).
- Kalkınma Bakanlığı (2013). *Onuncu kalkınma planı: 2014-2018*. Ankara: Kalkınma Bakanlığı
- Kangalgil, M. (2014). Beden eğitimi öğretmenlerinin özel alan yeterliklerine katılma ve sahip oluş derecelerinin incelenmesi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 25(2), 94-103.
- Karacaoğlu, Ö. C. (2008). Öğretmenlerin yeterlilik algıları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1).
- Kararmaz, S. ve Arslan, A. (2014). İlköğretim İngilizce öğretmenlerinin öğretmenlik mesleği özel alan yeterliklerine ilişkin algılarının belirlenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7/4.
- Karasar, N. (2000). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Karip, E. (Ed.) (2012). *Ölçme ve değerlendirme*. (5. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Kaşkaya, A. (2012). Öğretmen yeterlilikleri kapsamında yapılan araştırmaların konu, amaç, yöntem ve sonuçlar açısından değerlendirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12 (2), 789-805.
- Kilimci, S.A. (2011). *Türkiye’de öğretmen yetiştirme*. Ankara: Pegem Akademi
- Kıncal, R.Y. (2004). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Nobel Yayıncılık: Ankara
- Kovac, V., Rafajac, B. ve Buchberger, V. (2014). Croatian teacher competencies related to the creation and implementation of education policy. *CEPS Journal* 4, S. 51-73.
- Köksal, N. (2008). Öğretmenlik mesleği genel yeterliklerinin öğretmen, müdür ve bakanlık yetkilileri tarafından değerlendirilmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(23), 36-46.
- Kömür, Ş. (2010). Teaching knowledge and teacher competencies: A case study of Turkish pre-service English teachers. *Teaching Education*, 21(3), 279-296.
- König, J., Lammerding, S., Nold, G., Rohde, A., Strauß, S. ve Tachtsoglou, S. (2016). Teachers' Professional Knowledge for Teaching English as a Foreign Language: Assessing the Outcomes of Teacher Education. *Journal of Teacher Education*, 67(4), 320-337.
- Kurudayıoğlu, M. ve Tüzel, S. (2011). *Türkçe eğitimi lisans programının Türkçe öğretmeni özel alan yeterlikleri açısından incelenmesi*. Türkçe Eğitimi Bölümü Çalıştayı I, Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi: Sakarya.
- Landis, J. R. ve Koch, G. G. (1977). The measurement of observer agreement for categorical data. *Biometrics*, 159-174.

- Lengkanawati, N.S. (2005). EFL teachers' competence in the context of English curriculum 2004: Implication for EFL teacher education. *Tefl in Journal*, 16(1), 79-92.
- Maltepe, S. (2011). Pre-service Turkish language teachers' opinions on acquiring competencies in special field. *Education Sciences*, 6(2), 1868-1877.
- McKinsey (2007). *How the world's best-performing schools come out on top*. http://mckinseysociety.com/downloads/reports/Education/Worlds_School_Systems_Final.pdf adresinden 05.06.2015 tarihinde alınmıştır.
- MEB (2007). *Okul temelli mesleki gelişim kılavuzu*. Ankara: Öğretmen Yetiştirme Genel Müdürlüğü.
- MEB (2008). *Öğretmen yeterlilikleri: Öğretmenlik Mesleği Genel ve Özel Alan Yeterlilikleri*. Ankara: Devlet Kitapları.
- MEB (2011). *Ulusal öğretmen strateji belgesi*. kesan.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2012_06/19115157_ulusalogr.docx adresinden 23.04. 2016 tarihinde alınmıştır.
- MEB (2016). *Aday öğretmen yetiştirme sürecine ilişkin yönerge ve yetiştirme programı*. <http://oygm.meb.gov.tr/www/aday-ogretmen-yetistirme-surecine-iliskin-yonerge-ve-yetistirme-programi/icerik/328> adresinden 04.07. 2015 tarihinde alınmıştır.
- Ministerial Council on Education Employment Training and Youth Affairs (2003). *A national framework for Professional Standard for teaching: Teacher quality and educational leadership taskforce*. Carlton South: MCEETYA.

- Ministerio de Educacion de Ecuador (2012). *Ecuadorian in-service English Teacher Standards*. <https://educacion.gob.ec/wp-content/plugins/download-monitor/download.php?id=2364> adresinden 18. 02. 2015 tarihinde alınmıştır.
- Mirici, İ. H. (2015). Yabancı dil öğretmeni yetiştirmede Avrupa politikaları ve uygulamalar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(4): 42-51.
- Moreno, J.M. (2005). *Learning to teach in the knowledge society*. Washington:World Bank.
siteresources.worldbank.org/.../Resources/.../Learning_Teach_Knowledge_Society.pdf adresinden 22.04.2015 tarihinde alınmıştır.
- National Board for Professional Teaching Standards (2010). *English as a New Language Standards*. Arlington: NBPTS Processing Center.
www.nbpts.org/.../nbpts-certificate-emc-enl-standards.pdf adresinden 11.03.2015 tarihinde alınmıştır.
- Newby D., Allan R., Fenner A., Jones B., Komorowska H.ve Soghikyan K. (2007). *European Portfolio for Student Teachers of Languages (EPOSTL)*. Graz, Austria: ECML.
- Numanoğlu, G. ve Bayır, Ş. (2009). Bilgisayar öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği genel yeterliklerine ilişkin görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1),197-212.
- OECD (2005). *Teachers Matter: Attracting, developing and retaining effective teachers*. Paris, France.
- Öner, D. (2010). Öğretmenin bilgisi özel bir bilgi midir? Öğretmek için gereken bilgiye kuramsal bir bakış. *Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 27(2).
- Özer, B. ve Gelen B. (2008). Öğretmenlik mesleği genel yeterliklerine sahip olma düzeyleri hakkında öğretmen adayları ve öğretmenlerin görüşlerinin

- değerlendirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(9).
- Özoğlu, M. (2010). Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme Sisteminin Sorunları, Ankara: SETA
- Penn-Edwards, S. (2010). The competencies of an English teacher: Beginning student teachers’ perceptions. *Australian Journal of Teacher Education*, 35(2), 4.
- Putnam, R.ve Borko, H. (2000). What do new views of knowledge and thinking haveto say about research on teacher learning? *Educational Researcher*, 9(1), 4-15.
- Richards, J. C. (2010). Competence and performance in language teaching. *RELC journal*, 41(2), 101-122.
- Rockoff, J. E. (2004). The impact of individual teachers on student achievement: Evidence from panel data. *The American Economic Review*, 94(2), 247-252.
- Senemoğlu, N. (2012). *Gelişim, öğrenme ve öğretim*. Ankara: Pegem Yayıncılık
- Shulman, L. S. ve Sykes, G. (1986). *A National Board for teaching? In search of a bold standard*. Paper prepared for the Task Force on Teaching as a Profession, Carnegie Forum on Education and the Economy.
- Shulman, L. S. (1987). Knowledge and teaching: Foundations of the new reform. *Harvard Educational Review* Feb. 1987: 1-22.
- Sıvacı, S. Y. (2003). *Sınıf öğretmenliği son sınıf öğrencilerinin matematik alan ve meslek bilgisi yeterlikleri ile derse yönelik tutumları*. Yayımlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Sysoyev, P. V. ve Evstigneev, M. N. (2014). Foreign language teachers' competency and competence in using information and communication technologies. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 15(4), 82-86.

Tandoğan, M. (1998). "Ünite-2: Öğretmen ve Teknoloji", *T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları No: 1021, Açıköğretim Fakültesi Yayınları No: 564*, ISBN 975-492-770-7.

Taşgın, A. (2010). Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterliklerinin Sınıf Öğretmenleri Ve Sınıf Öğretmeni Adaylarının Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi (Öğretme ve Öğrenme Süreci Yeterlikleri-Öğrenmeyi, Gelişimi İzleme ve Değerlendirme Yeterlikleri), Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, Erzurum.

TESOL International Association (2006). *Integrating Efl standards to Chinese setting*. <https://www.tesol.org/advance-the-field/standards/china-english-as-a-foreign-language-project/integrating-efl-standards-into-chinese-classroom-settings-series> adresinden 10. 05. 2015 tarihinde alınmıştır.

TESOL International Association (2010). *Efl Professional teaching standards*. Alexandria,VA: Author. <https://www.tesol.org/.../tesol-guidelines-for-developing-efl-...> adresinden 14.06.2015 tarihinde alınmıştır.

The General Teaching Council for Northern Ireland (2011). Guidance on teaching, learning and assessment at key stage 4 supporting pupil progression and improvements in learning across the curriculum. ccea.org.uk/.../curriculum/...learning/ks4_guidance_on_teach... adresinden 15.08.2015'te alınmıştır

The Organisation For Economic Co-Operation And Development (2005). *Teachers Matter: Attracting, Developing and Retaining Effective Teachers*. Paris: OECD

- publications. <http://www.oecd.org/edu/teacherpolicy>. adresinden
15.08.2015'te alınmıştır.
- Tuli, F. ve File G. (2009). Practicum experience in teacher education. *Ethiopian J. Edu.and Sci.*, 5(1), 107 -116.
- Türk Eğitim Derneği. (2009). Öğretmen Yeterlikleri: Özet Rapor 1. Baskı, VI+40 s,
160x235mm ISBN 978-9944-5128-7-
9.portal.ted.org.tr/yayinlar/Ogretmen_Yeterlik_Kitap.pdf adresinden
06.04.2015 tarihinde alınmıştır.
- Yeşilyurt, E. (2011). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğinin genel
yeterliklerine yönelik yeterlik algıları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(1), 71-
100.
- Yılman, M. (2006). *Türkiye 'de Öğretmen Eğitiminin Temelleri*. Ankara: Nobel
Yayın Dağıtım.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri..*
Ankara: Seçkin Yayıncılık
- Yin, R.K. (2003). *Case Study Research: Design and Methods*. London: Sage
Publishing.
- YÖK (1998). *Eğitim Fakültesi Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları*. Ankara:
Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı.
- YÖK (1999).Türkiye'de öğretmen eğitiminde standartlar ve akreditasyon. Ankara:
YÖK/ Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi
Öğretmen Eğitimi.
- YÖK (2010). Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi.
<http://tyyc.yok.gov.tr/?pid=48> adresinden 20. 08. 2015 tarihinde alınmıştır.

Yurdugöl, H., Erdem, M. ve Seferoğlu, S. S. (2010). Öğretmenlik mesleği genel yeterliklerine ilişkin öğretmen yetiştiren kurumlardaki öğretim elemanlarının görüşleri. *Uluslararası Öğretmen Yetiştirme Politikaları ve Sorunları Sempozyumu II. Bildiriler Kitabı*, 333-342. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakóltesi, Ankara.

EK-1: İNGİLİZCE ÖĞRETMENİ ÖZEL ALAN YETERLİLİK TESTİ

İNGİLİZCE ÖĞRETMENİ ÖZEL ALAN YETERLİLİK TESTİ

Değerli Katılımcı,

Bu çalışma, İngilizce Öğretmeni adayları olarak sizlerin İngilizce Öğretmeni özel alan yeterliliklerinizi, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen ve İngiliz Dili Eğitimi lisans programlarında yer alan özel alan yeterlilikleri açısından belirlemek için hazırlanmıştır. Özel alan yeterlilik testi 34 çoktan seçmeli sorudan oluşmaktadır. Her sorunun bir doğru cevabı bulunmaktadır. Yanıtsız soru bırakmamanız ulaşılabilecek olan bilimsel verilerin güvenilirliği açısından oldukça önemlidir.

Teste vermiş olduğunuz cevaplar gizli tutulacak olup yalnızca araştırma için kullanılacaktır. Test üzerine isminizi yazmanıza gerek yoktur. Elde edilecek olan bulgular çalışma için büyük önem taşıdığından her bir soruyu dikkatle cevaplayınız.

Çalışmaya katıldığınız için teşekkür ederim.

Büşra GÖRKAŞ

Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Öğrencisi

busragorkas@akdeniz.edu.tr

Kişisel Bilgiler

Cinsiyet:

Öğrenim Türü:

Yaş:

Mezun olunan lise türü:

1. İngilizce programı göz önünde bulundurularak öğretim sürecinin planlanmasında aşağıdakilerden hangisi dikkate alınması gereken hususlardan biri **değildir**?
- A) Öğrenenlerin dil gelişim düzeyleri
B) Öğrenme stilleri
C) Öğrenenlerin sosyo-ekonomik durumları
D) Öğrenenlerin ilgi ve ihtiyaçları
E) Öğrenenlerin dil yeterlilikleri
2. İngilizce öğretimine uygun öğrenme ortamlarının düzenlenmesine ilişkin aşağıdaki ifadelerden hangisi **yanlıştır**?
- A) Öğrenme ortamındaki fiziksel düzenlemelerde öğretim stratejileri dikkate alınmalıdır.
B) Öğrenenlerin katılımlarını ve başarılarını artırmaya yönelik olumlu ortamlar oluşturulmalıdır.
C) Bütün öğrenenlerin ilgi ve ihtiyaçlarının dikkate alındığı bir öğrenme ortamı oluşturulmalıdır.
D) Öğrenenlerin bireysel farklılıkları göz önünde bulundurulmalıdır.
E) Öğrenme ortamında tüm sorumluluk öğretmende olmalıdır.
3. Öğretim sürecinin önemli unsurlarından olan sınıf içi etkileşim aşağıdakilerden hangisini **ıçermez**?
- A) Sınıf içi iletişim
B) Sınıf yönetimi
C) Öğretim strateji, yöntem ve tekniklerinin kullanımı
D) Öğretmen-okul idaresi iletişimi
E) Öğrenen-öğretmen özellik ve davranışları
4. İngilizce öğretim sürecine uygun materyal ve kaynak kullanımına ilişkin aşağıdakilerden hangisi **yanlıştır**?
- A) Öğretmen materyal ve kaynak seçiminde öğrenenlerin dil gelişimini dikkate almalıdır.
B) Öğretmen bireysel materyallerin geliştirilmesinde aktif olmalıdır.
C) Görsel ve işitsel materyaller öğrenme stillerine uygun olmalıdır.
D) Materyaller kullanışlılık, güncellik ve etkililik açısından değerlendirilmeli ve zenginleştirilmelidir.
E) Materyal ve kaynaklar sınıf düzeyine uygun olacak şekilde seçilmelidir.
5. Aşağıdakilerden hangisi dil öğretiminde kullanılan çoklu ortam araçlarından biri **değildir**?
- A) CD-Rom, disket ve hard-diskler
B) E-postalar
C) Videolar
D) Üçboyutlu sanal ortamlar
E) Web kameralar
6. Aşağıdakilerden hangisi görsel tasarım ilkelerinden biri **değildir**?
- A) Bütünlük
B) Vurgu
C) Hizalama
D) Renk
E) Yakınlık

7. Aşağıdaki ders izlencesi türlerinden hangisi, bir ders süresinde yalnızca bir dilbilgisi yapısının öğretimini ve öğrenme gerçekleştikten sonra diğer yapıya geçilmesini içerir?

- A) İşlevsel-Kavramsal
- B) Analitik
- C) Dilbilgisel
- D) Görev Temelli
- E) Bireşimli

8. I.Öğrencilerin ön bilgileri ile yeni bilgileri bütünleştirmelerine yönelik etkinlikler yer alır.

II.Bilgi öğrenciler tarafından zihinde oluşturulur ve uygulamaya konulur.

III.Öğrenciler öğrenme sürecinde söz ve sorumluluk sahibidirler.

IV.Öğretim sürecinde, öğrenciler arası iletişim ve etkileşim önemli bir rol oynar.

Yukarıda özellikleri verilen yaklaşım aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yapılandırmacı
- B) Programlı öğretim
- C) İş birlikli
- D) Tam öğrenme
- E) Bireyselleştirilmiş öğretim

9. Dilin dört alt boyutu (okuma, yazma, dinleme ve konuşma) üzerinde durulduğu, öğretim sürecinde çeviri ve anadil kullanımının eleştirildiği, dil bilgisinin tümevarım yoluyla öğretildiği yöntem aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Dilbilgisi-çeviri yöntemi
- B) Direkt Yöntem
- C) İşitsel-dilsel yöntem
- D) İletişimsel yöntem
- E) Tüm fiziksel tepki yöntemi

10. Aşağıdakilerden hangisi iletişimsel yaklaşımın özelliklerinden biri **değildir**?

- A) Dilin kullanımından çok dilin kurallarını bilme üzerine odaklanır.
- B) Dil öğrenmede iletişim kurma üzerinde durulur.
- C) İhtiyaç duyulduğunda öğrenenler çeviriden yararlanabilir.
- D) Öğrenen iş birlikçi, etkileşimde bulunan ve kendi öğrenmesinden sorumludur.
- E) Öğrenen aktiftir ve öğrenme ortamı öğrenen merkezlidir.

11. Aşağıdakilerden hangisi bilişsel öğrenme stratejilerinden biri **değildir**?

- A) Tekrar
- B) Not alma
- C) Akıl yürütme
- D) Gruplama
- E) İşbirliği

12. Yabancı dilin nasıl öğrenildiğini keşfederek, dili kullanmak için fırsatlar oluşturmaya çalışan, kendi öğrenmesini planlayan ve değerlendiren bir öğrenci aşağıdaki öğrenme stratejilerinden hangisini daha fazla kullanıyordu?

- A) Üstbilişsel stratejiler
- B) Duyuşsal stratejiler
- C) Telafi stratejileri
- D) Sosyal stratejiler
- E) Davranışsal stratejiler

13. Dil öğrenme stillerine ilişkin aşağıdaki ifadelerden hangisi **yanlıştır**?

- A) Alan bağımlı öğrenenler verilen bilgiyi olduğu gibi kabul ederek öğrenmede edilgen bir rol oynarlar.
- B) Belirsizliğe tahammülü olan öğrenenler ana dili ile yabancı dil arasındaki dilbilgisel farklılıkları benimsemekte güçlük çekerler.
- C) Yansıtıcı düşünme stiline sahip öğrenenler risk almaktan ve hata yapmaktan kaçınırlar.
- D) Atılgan (İmpulsif) öğrenenler konuşma etkinliklerinde dilbilgisel doğruluktan çok akıcılığa önem verirler.
- E) Görsel öğrenme stiline sahip olan öğrenenler tablo, grafik ve şekillerle öğrenmeyi tercih ederler.

14. Okuma becerilerinin kazandırılmasına ilişkin aşağıdaki ifadelerden hangisi **yanlıştır**?

- A) Okuma-öncesi etkinlikleri öğrenenlerin ön bilgilerini harekete geçirecek etkinlikler içerir (örn: metin başlığından içeriği tahmin etme)
- B) Okuma-öncesi etkinlikleri öğrenenlerde neden okuması gerektiğine ilişkin amaçlar oluşturulmasını içerir.
- C) Yüzeysel tarama tekniği, belirli bir ismi, tarihi ya da bir bilgiyi bulmak için yapılan okumadır.
- D) Kapsamlı okuma aktiviteleri, uzun metinler ile okumada akıcılığı geliştirmek amacı ile yapılır.
- E) Yoğun okuma aktiviteleri, kısa metinlerle detaylı okuma etkinliklerini içerir.

15. Dinleme becerisinin öğretimine ilişkin aşağıdaki ifadelerden hangisi **yanlıştır**?

- A) Yukarıdan-aşağıya tarama modeli, öğrenenlerin ön bilgileri ve bağlamdan yararlandığı bütüncül bir modeldir.
- B) Aşağıdan-yukarıya tarama modeli, sesler, heceler, kelimeler ve söz öbeklerinden yola çıkarak parçadan bütüne ulaşmayı sağlayan modeldir.
- C) Etkileşimli dinleme, mesaj odaklı olup bilginin aktarılmasını amaçlamaktadır.
- D) Dinlemede amaç, yöntem ve teknikler öğrenci ilgi ve ihtiyaçlarına göre şekillenmelidir.
- E) Dinleme öncesi etkinlikleri ile dinleme sırasındaki etkinlikler ile bağlantılı olmalıdır.

16. I. Akıcılık

II. Doğruluk

III. Kavrama

IV. Sesletim

Konuşma becerisinin öğretimi yukarıdakilerden hangilerini içerir?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) II ve IV
- E) Hepsi

17. Ders kapsamında olan tüm konuların hazırlanacak olan teste dâhil edilmesi aşağıdaki geçerlilik türlerinden hangisini ifade etmektedir?

- A) Ölçüt geçerliği
- B) Yordama Geçerliği
- C) Eşzaman Geçerliği
- D) Kapsam Geçerliği
- E) Yapı Geçerliği

18. “Kaynaştırma etkinlikleri kullanımının 8. Sınıf Öğrencilerinin Konuşma Becerileri Kazanmalarına Etkisi” konulu bir çalışma hangi yöntem kullanılarak desenlenir?

- A) Deneysel
- B) Betimsel
- C) İlişkisel
- D) Tarama
- E) Olgubilim

19. “Yansıtıcı düşünmeye dayalı öğretim etkinliklerinin öğretmen adaylarının yansıtıcı düşünme becerisi, eleştirel düşünme becerisi, demokratik tutum ve akademik başarı geliştirmelerine etkisi” konulu bir çalışmanın bağımsız değişkeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yansıtıcı düşünmeye dayalı öğretim etkinlikleri
- B) Öğretmen adayları
- C) Yansıtıcı düşünme becerileri
- D) Eleştirel düşünme becerileri
- E) Akademik başarıları

20. Ders zamanının etkili kullanımına ilişkin aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Amaçlar net olarak ortaya konulmalıdır.
- B) Öğretmen derse zamanında gitmelidir.
- C) Etkinlikler arası geçişler düzenli olmalıdır.
- D) Öğrenci ödevleri ders öncesinde toplanmalıdır.
- E) Öğrencilere serbest çalışma zamanı ayrılmalıdır.

21. Dil öğretiminde performans değerlendirmeye ilişkin aşağıdaki ifadelerden hangisi **yanlıştır**?

- A) Değerlendirmede birçok veri toplama tekniği kullanılmadadır.
- B) Değerlendirme ürün odaklı olmalıdır.
- C) Değerlendirme birçok beceri ve zekâ türünü ölçer nitelikte olmalıdır.
- D) Değerlendirmedeki hedefler açık olarak ifade edilmelidir.
- E) Değerlendirme uzun süreli olmalıdır.

22. Öğretim materyali hazırlama ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi **yanlıştır**?

- A) Materyal sade, basit ve anlaşılır olmalıdır.
- B) Dersin ve konunun amaçlarına uygun olmalıdır.
- C) Kullanılan yazılı metinler ve görsel-ışitsel öğeler öğrenenlerin pedagojik özelliklerine uygun olmalıdır.
- D) Öğretim materyali her öğrenen için ulaşılabilir ve kullanılabilir olmalıdır.
- E) Öğretim materyali dersin konusunu oluşturan tüm bilgileri içermelidir.

23. Sesletim öğretiminin parçasal (atomistic) yaklaşıma göre değerlendirilmesine ilişkin aşağıdakilerden hangisi **yanlıştır**?

- A) Konuşan ve dinleyen arasındaki iletişimin etkililiği ön plandadır.
- B) Cümle ve kelime vurgusu ile tonlamasının öğretimi önem taşır.
- C) Bütüncül yaklaşıma göre değerlendirmeden daha çok zaman alır.
- D) Tekrar ve yüksek sesle okuma etkinlikleri yapılır.
- E) Seslerin tanınması ve doğru seslerin çıkarılması değerlendirilir.

24. Özel gereksinimli öğrenenlere İngilizce öğretimi ile ilgili aşağıdakilerden hangisi **yanlıştır**?

- A) Özel gereksinimli öğrenenlerin süreçteki dil ve iletişim becerileri kayıt altına alınmalıdır.
- B) İngilizce öğrenimlerindeki düzey ve hızlarını belirlemek için aile ve uzmanlardan yardım alınmalıdır.
- C) İngilizce öğretimindeki yöntem, teknik ve araçlar özel gereksinimli olan öğrencilere göre uyarlanmalıdır.
- D) Öğrenme hedefleri sınıftaki tüm öğrenenler için aynı olmalıdır.
- E) İngilizce öğretim etkinlikleri ve öğrenme ortamı özel gereksinimli öğrenenlere göre uyarlanmalıdır.

25. Aşağıdakilerden hangisi tamamlayıcı değerlendirme tekniklerinden birisidir?

- A) Çoktan seçmeli testler
- B) Kısa cevaplı testler
- C) Açık uçlu sorular
- D) Boşluk doldurma
- E) Ürün dosyası hazırlama

26. Öğrenenlerin dil gelişimlerini belirlemeye yönelik yapılan ölçme ve değerlendirmeye ilişkin aşağıdakilerden hangisi **yanlıştır**?

- A) Ölçme ve değerlendirmeden elde edilen veriler öğretim yöntem ve tekniklerine yansıtılmalıdır.
- B) Öğretim stratejileri ve öğrenme ortamı, ölçme ve değerlendirme sonuçlarına göre yeniden düzenlenmelidir.
- C) Ölçme ve değerlendirmeden elde edilen sonuçlar daha sonraki uygulamaları şekillendirmelidir.
- D) Öğrenenlerin dil becerilerindeki eksiklikleri gidermek için iyileştirme etkinlikleri yapılmalıdır.
- E) Ölçme ve değerlendirme sonuçları yalnızca öğrenenler ile paylaşılmalıdır.

27. Öğrenenlerin yabancı dil öğrenme süreçlerini ve dili kullanmalarını aile ve çevre ile desteklemeye yönelik aşağıdaki ifadelerden hangisi **yanlıştır**?

- A) Ailelerle iş birliği yapılarak tiyatro, şiir okuma, şarkı söyleme gibi sınıf dışı etkinlikler düzenlenmelidir.
- B) Mektup arkadaşı etkinlikleri ve öğrenci değişim programlarından yararlanarak öğrenenler dili kullanmaya teşvik edilmelidir.
- C) Çeşitli kurum, kuruluş ve kişilerle iş birliği yapılarak dilin kullanımına ilişkin uygun ortamlar oluşturulmalıdır.
- D) Öğrenenlerin dil becerilerinin gelişimi aileler ile birlikte izlenmelidir.
- E) Okullar arası iş birliği sağlanarak öğrenenlerin ulusal bayram ve törenlere katılımı sağlanmalıdır.

28. Bir yabancı dil öğretmeninin mesleki yeterliliklerini belirlemesine ilişkin uygulamaları arasında aşağıdakilerden hangisi **yer almaz**?

- A) Mesleki yeterliliklerini belirlemeye yönelik nesnel bir öz değerlendirme yapmalıdır.
- B) Sınıf yönetimi, materyal hazırlama, ölçme ve değerlendirme uygulamalarının öğrenciler üzerindeki etkilerini izlemelidir.
- C) Meslektaşlarının eleştirileri doğrultusunda mesleki gereksinimlerini belirlemelidir.
- D) Ulusal bayram ve törenlerin organizasyonuna rehberlik etmelidir.
- E) Mesleki yeterliliklerini belirlerken öğrenci, veli, meslektaş ve idareci görüşlerine başvurmalıdır.

29. Yazma becerilerinin geliştirilmesine ilişkin süreç yaklaşımı aşağıdaki basamaklardan hangisini **ıçermez**?

- A) Planlama
- B) Taslak yazma
- C) Puanlama
- D) Gözden geçirme
- E) Düzeltme

30. Dil becerilerinin ölçme ve değerlendirilmesinin birbirinden olabildiğince ayrı yapılması gerektiğini ve dilin sistemli davranışlar ile edinildiğini ileri süren yaklaşım aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İletişimsel yaklaşım
- B) Bütüncül yaklaşım
- C) Yapısalcı yaklaşım
- D) Yazılı-çeviri yaklaşımı
- E) Bilişsel yaklaşım

31. Aşağıdakilerden hangisi tüm fiziksel tepki yönteminin özelliklerinden biri değildir?

- A) Öğrenciler eylemi görerek ve performansa dökerek öğrenirler.
- B) Öğretmen emir cümleleri kullanarak öğrencileri yönlendirir.
- C) Öğrenciler hazır olduklarında yabancı dilde konuşmaya başlarlar.
- D) Öğrenciler tarafından yapılan hatalar anında düzeltilir.
- E) Kelime ve cümle öğretimi bağımsız olarak değil bağlam içinde öğretilir.

32. Yaptığı sınavda öğrencilerinin düşük puan aldığını gören İngilizce öğretmenin, her öğrenciye puanının %20 oranında ek puan vermesi hangi hata türüne girer?

- A) Oranlı
- B) Sistematik
- C) Sabit
- D) Tesadüfi
- E) Yordama

33. Aşağıdakilerden hangisi geçerliliği etkileyen faktörlerden biri değildir?

- A) Madde sayısı
- B) Güvenirlilik
- C) Puanlayan yanlılığı
- D) Katılımcı sayısı
- E) Uygulama koşulları

34. Aşağıdakilerden hangisi öğrenen davranışlarını etkileyen sınıf içi unsurlardan biri değildir?

- A) Öğrenen özellikleri
- B) Sınıf yapısı ve öğrenme ortamı
- C) Öğretmen özellikleri
- D) Öğretim yöntemleri
- E) Öğretim materyalleri

EK-2: UZMAN GÖRÜŞÜ FORMU

UZMAN GÖRÜŞÜ FORMU

Değerlendirmeyi yapan kişinin;

Çalıştığı Kurum ve Görevi:

Değerli Hocam,

Bu formda, İngilizce Öğretmeni adaylarının ilköğretim düzeyi özel alan yeterliliklerinin MEB ve YÖK tarafından belirlenen İngilizce Öğretmeni yeterlilikleri ile İngiliz Dili Eğitimi lisans programlarında yer alan yeterlilikler açısından incelenmesi ve uygulamada karşılama düzeyinin tespit edilmesini amaçlayan tez çalışmamda, 4. Sınıf 8. Dönemde öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarının özel alan yeterliliklerine ilişkin veri toplamada kullanılmak üzere oluşturulan gözlem formu yer almaktadır. Sizlerden Öğretmenlik Uygulaması dersinde yararlanılması planlanan formun araştırma amacına ve “İngilizce öğretmen adaylarının özel alan yeterliliklerinin uygulama boyutu ne düzeydedir?” alt probleminin uygunluğuna ilişkin değerli görüşlerinizi uygun/uygun değil olarak belirtilmesi ve düzeltilmesi gereken noktaların ifade edilmesi beklenmektedir.

Göstermiş olduğunuz ilgi ve katkılar için çok teşekkür ediyorum.

Arş. Gör. Büşra GÖRKAŞ

	Gözlenecek Yeterlilikler	UYGUN	UYGUN DEĞİL	GELİŞTİRİLMESİ GEREKEN NOKTALAR
ÖĞRENME ORTAMINI DÜZENLEME	1.Sınıfta öğretim stratejilerine uygun fiziksel düzenleme yapma			
	2.Öğrencilerin katılımını sağlayacak etkinlikler oluşturma (bireysel, ikili, grup çalışması)			
	3.Sınıf ortamının düzenlenmesinde öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını dikkate alma			
ÖĞRENME-ÖĞRETME SÜRECİ	1. Öğrencilerin dil gelişim seviyelerine uygun materyal ve kaynak seçme			
	2.Öğrencilerin günlük yaşamlarıyla bağlantılı materyaller kullanma			
	3.Öğrencilerin öğrenme stillerine uygun görsel, işitsel, metin tabanlı materyaller kullanma			
	4.Öğrencilerin dil gelişim seviyelerine uygun yöntem ve tekniklerden yararlanma			
	5.Öğretim yöntem ve tekniklerini belirlerken öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını dikkate alma			
	6.Sözel ifadeler, jest ve mimikler ile ses tonunu etkili bir şekilde kullanma			
	7.Açık ve anlaşılır yönergeler verme			
	8.Dilin günlük hayatta kullanımına yönelik etkinlikler düzenleme			
	9.Zamanı etkili kullanma			
	10.Öğrencilerin derse karşı güdülenmelerini sağlama ve sürdürme			
	11.Öğrencilerin sorularına uygun ve yeterli cevaplar verme			
	12.Dil öğretiminde kullanılacak öğretim teknolojileri ve internet kaynaklarından yararlanma			
	13.Öğrencileri dil öğrenmede kullanılacak teknolojiye teşvik etme			

		Gözlenecek Yeterlilikler	UYGUN	UYGUN DEĞİL	GELİŞTİRİLMESİ GEREKEN NOKTALAR
DİL BECERİLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ		1.Dil öğretiminde öğrencilerin öğrenme stillerine uygun stratejileri kullanmaları için yönlendirme			
		2.İngilizceyi akıcı ve doğru kullanmada öğrencilere rol model olma			
	DİNLEME BECERİLERİ	3.Öğrencilerin dil gelişimlerine uygun dinleme-izleme etkinlikleri düzenleme			
		4.Anlam, vurgu ve tonlamaya yönelik dinleme etkinlikleri düzenleme			
		5.Dinleme etkinliklerinde öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını dikkate alma			
		6. Dinleme etkinliklerinde farklı metin türlerinden yararlanma (diyalog, şarkı, masal vb.)			
	KONUŞMA BECERİLERİ	7.Konuşma etkinliklerinde öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını dikkate alma			
		8.Vurgu ve tonlamaya yönelik konuşma etkinlikleri düzenleme			
		9.Sesletim çalışmalarında model olma			
		10.Öğrencilerin ifade gücünü geliştirmeye yönelik, dil gelişim düzeylerine uygun yöntem ve tekniklerden yararlanma			
	OKUMA BECERİLERİ	11.Öğrencileri farklı okuma yöntem ve stratejileri konusunda bilgilendirme			
		12.Okuma etkinliklerinde öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını dikkate alma			
		13.Sesli okumalarda söyleyiş, vurgu, tonlama ve noktalamayı dikkate alma			
		14.Öğrencilerin okuduklarını anlama, yorumlama ve değerlendirmelerine yönelik etkinlikler düzenleme			
	YAZMA BECERİLERİ	15.Öğrencilerin yazma becerilerini geliştirmeye yönelik etkinlikler düzenleme			
		16.Farklı yazma türlerinin kullanılabileceği etkinlikler düzenleme			
		17.Yazma etkinliklerinde sözcük ve dil bilgisi ile yazım kurallarının doğru kullanımını sağlama			
		18.Yazma etkinliğinin teşvik edilmesinde görsel ve işitsel materyaller kullanma			

EK-3: İNGİLİZCE ÖĞRETMENİ ÖZEL ALAN YETERLİLİKLERİNE

İLİŞKİN GÖZLEM FORMU

Öğretmen Adayının

Adı-Soyadı:

Tarih:

Uygulama Okulu:

Sınıfı:

	Gözlenecek Yeterlilikler	Gözlemci Çentikleri	Toplam Çentik	Yüzde
ÖĞRENME ORTAMINI DÜZENLEME	1.Sınıfta öğretim stratejilerine uygun fiziksel düzenleme yapma			
	2.Öğrencilerin katılımını sağlayacak etkinlikler oluşturma (bireysel, ikili, grup çalışması)			
	3.Sınıf ortamının düzenlenmesinde öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını dikkate alma			
ÖĞRENME-ÖĞRETME SÜRECİ	1. Öğrencilerin dil gelişim seviyelerine uygun materyal ve kaynak seçme			
	2.Öğrencilerin günlük yaşamlarıyla bağlantılı materyaller kullanma			
	3.Öğrencilerin öğrenme stillerine uygun görsel, işitsel, metin tabanlı materyaller kullanma			
	4.Öğrencilerin dil gelişim seviyelerine uygun yöntem ve tekniklerden yararlanma			
	5.Öğretim yöntem ve tekniklerini belirlerken öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını dikkate alma			
	6.Sözel ifadeler, jest ve mimikler ile ses tonunu etkili bir şekilde kullanma			
	7.Açık ve anlaşılır yönergeler verme			
	8.Dilin günlük hayatta kullanımına yönelik etkinlikler düzenleme			
	9.Zamanı etkili kullanma			
	10.Öğrencilerin derse karşı güdülenmelerini sağlama ve sürdürme			
	11.Öğrencilerin sorularına uygun ve yeterli cevaplar verme			
	12.Dil öğretiminde kullanılabilecek öğretim teknolojileri ve internet kaynaklarından yararlanma			

	13.Öğrencileri dil öğrenmede kullanılabilir teknolojiye teşvik etme				
DİL BECERİLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ	Gözlenecek Yeterlilikler	Gözlemci Çentikleri	Toplam Çentik	Yüzde	
	1.Dil öğretiminde öğrencilerin öğrenme stillerine uygun stratejileri kullanmaları için yönlendirme				
	2.İngilizceyi akıcı ve doğru kullanmada öğrencilere rol model olma				
	DİNLEME BECERİLERİ	3.Öğrencilerin dil gelişimlerine uygun dinleme-izleme etkinlikleri düzenleme			
		4.Anlam, vurgu ve tonlamaya yönelik dinleme etkinlikleri düzenleme			
		5.Dinleme etkinliklerinde öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını dikkate alma			
		6. Dinleme etkinliklerinde farklı metin türlerinden yararlanma (diyalog, şarkı, masal vb.)			
	KONUŞMA BECERİLERİ	7.Konuşma etkinliklerinde öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını dikkate alma			
		8.Vurgu ve tonlamaya yönelik konuşma etkinlikleri düzenleme			
		9.Sesletim çalışmalarında model olma			
		10.Öğrencilerin ifade gücünü geliştirmeye yönelik, dil gelişim düzeylerine uygun yöntem ve tekniklerden yararlanma			
	OKUMA BECERİLERİ	11.Öğrencileri farklı okuma yöntem ve stratejileri konusunda bilgilendirme			
		12.Okuma etkinliklerinde öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını dikkate alma			
		14.Öğrencilerin okuduklarını anlama, yorumlama ve değerlendirmelerine yönelik etkinlikler düzenleme			
	YAZMA BECERİLERİ	15.Öğrencilerin yazma becerilerini geliştirmeye yönelik etkinlikler düzenleme			
		16.Farklı yazma türlerinin kullanılabilirliği etkinlikler düzenleme			
		17.Yazma etkinliklerinde sözcük ve dil bilgisi ile yazım kurallarının doğru kullanımını sağlama			
		18.Yazma etkinliğinin teşvik edilmesinde görsel ve işitsel materyaller kullanma			

EK-4: İZİN DİLEKÇELERİ

T.C.
ANTALYA VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 98057890-20-E.3559763
Konu : Anket Uygulaması

29.03.2016

İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜNE
ANTALYA

Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretimi Tezli Yüksek Lisans Programı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Büşra GÖRKAŞ'ın “İngilizce Öğretmen Adaylarının Özel Yeterliliklerinin MEB, YÖK ve İngiliz Dili Eğitimi Lisans Programlarında Yer Alan Yeterlilikler Açısından İncelenmesi” isimli akademik araştırmasını, ekte adı geçen okullarda uygulama isteği ile ilgili 10/03/2016 tarih ve 7064 sayılı yazıları, İl Milli Eğitim Müdürlüğü Araştırma Değerlendirme ve İnceleme komisyonumuz tarafından, 25/03/2016 tarihinde incelenerek “Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik İzinlerine Yönelik İzin ve Uygulama Genelgesi” esaslarına uygun olduğu tespit edilmiştir.

Komisyonumuzca, “İngilizce Öğretmen Adaylarının Özel Yeterliliklerinin MEB, YÖK ve İngiliz Dili Eğitimi Lisans Programlarında Yer Alan Yeterlilikler Açısından İncelenmesi” isimli akademik araştırmasını, ekte adı geçen okullarda, Okul Müdürlüğünün bilgisi dahilinde, ilgili Genelgeye göre, çalışma takvimi doğrultusunda eğitim-öğretim faaliyetleri aksatılmaksızın yapılması uygun görülmüştür.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde, Valilik Makamının 23/02/2015 tarih ve 5347 sayılı yetki devrine göre olurlarınıza arz ederim.

Ebubekir TANRIBİR
Müdür a.
Şube Müdürü

OLUR
29.03.2016

Hasan TEVKE
Vali a.
İl Milli Eğitim Müdürü V.

Antalya İl Milli Eğitim Müdürlüğü
Soğuksu Mah. Hamidiye Cad. MERKEZ/ANTALYA
E-posta: projeler07@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Ebubekir TANRIBİR Şb. Md.
Tel: (0 242) 238 60 00
Faks: (0 242) 238 61 11

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden Obda-a0ab-3627-9425-1d84 kodu ile teyit edilebilir.

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Eğitim Fakültesi Dekanlığı

Sayı : 41451571-302.08.01
Konu : Büşra GÖRKAŞ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 13/05/2016 tarihli ve 53551 sayılı yazı,

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Tezli Yüksek Lisans Programı Prof. Dr. Şerafettin KARAKAYA danışmanlığındaki 20125401010 numaralı Büşra GÖRKAŞ' ın "İngilizce Öğretmeni Adaylarının Özel Alan Yeterliklerinin MEB, YÖK ve İngiliz Dili Eğitimi Lisans Programlarında Yer Alan Yeterlikler Açısından İncelenmesi" isimli tez konusu kapsamında Fakültemiz Yabancı Diller Eğitimi Bölümü İngiliz Dili Eğitimi Anabilim Dalı İngilizce Öğretmenliği Lisans Programı öğrencilerine ekteki ölçekleri uygulayabilmesi Fakültemiz Bilim Kurulunun 16/06/2016 tarih 14/1 sayılı kararı ile uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

e-izalıdır
Prof.Dr. Mustafa ÜNAL
Dekan V.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı: Büşra GÖRKAŞ

Doğum Tarihi ve Yeri: 23.04.1990 Afyonkarahisar

Eğitim Bilgileri

Lisans: Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi İngiliz Dili Eğitimi

Yüksek Lisans: Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Programları ve Öğretim

Yabancı Dil: İngilizce

İş Deneyimi

Çalıştığı Kurumlar: Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü-Araştırma Görevlisi

İletişim

E-posta: busragorkas@gmail.com

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kâğıt ve elektronik kopyalarının Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

Tezimin 3 yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

preferences

İşleme kondu: 26-Ara-2016 11:19 EET
 NUMARA: 756040316
 Orijinallik Raporu Kelime Sayısı: 31515
 Gönderildi: 1

TEZ
 Büşra Görkaş tarafından

Benzerlik Endeksi	Kaynağa göre Benzerlik
%18	Internet Sources: %15 Yayımlar: %10 Öğrenci Ödevleri: %6

Doküman Görüntüleyici

altını çıkar bibliyografya dahil et kelime > çıkarılan eşleşmeler

mod: en yüksek eşleşme oranlarını bir arada göster

T.C. AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM YÜKSEK LİSANS 17

PROGRAMI İNGİLİZCE ÖĞRETMENİ ADAYLARININ ÖZEL ALAN YETERLİLİKLERİNİN YÖK MEB VE İNGİLİZ DİLİ EĞİTİMİ LİSANS PROGRAMINDA YER ALAN YETERLİLİKLER AÇISINDAN İNCELENMESİ YÜKSEK LİSANS TEZİ BÜŞRA GÖRKAŞ Antalya Ocak, 2017

T.C. AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM YÜKSEK LİSANS 17

PROGRAMI İNGİLİZCE ÖĞRETMENİ ADAYLARININ ÖZEL ALAN YETERLİLİKLERİNİN YÖK MEB VE İNGİLİZ DİLİ EĞİTİMİ LİSANS PROGRAMINDA YER ALAN YETERLİLİKLER

AÇISINDAN İNCELENMESİ YÜKSEK LİSANS TEZİ BÜŞRA GÖRKAŞ Danışman Prof. Dr. 88

Şerafettin KARAKAYA Antalya Ocak, 2017 T.C. AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE Büşra GÖRKAŞ'ın bu çalışması tarihinde jürimiz tarafından Eğitim BilimleriAnabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Tezli/Tezsiz

Yüksek Lisans Programında Yüksek Lisans Tezi olarak oy birliği/oy çokluğu ile kabul edilmiştir İMZA Başkan 46

: Üye: Üye: YÜKSEK LİSANS TEZİNİN ADI: İngilizce Öğretmeni Adaylarının Özel Alan Yeterliliklerinin YÖK, MEB ve İngiliz Dili Eğitimi Lisans Programlarında Yer Alan Yeterlilikler Açısından İncelenmesi ONAY: Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen

yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulununtarihli ve sayılı kararıyla kabul edilmiştir. Dr. Doç. Mehmet CANBULAT Enstitü 41

- 1 %1 eşleşme (04-Nis-2014 tarihli internet) <http://sbe.erciyes.edu.tr>
- 2 %1 eşleşme (18-Mar-2015 tarihli internet) <http://ugurkale26.blogspot.com.tr>
- 3 %1 eşleşme (21-May-2015 tarihli internet) <http://www.ksu.edu.tr>
- 4 %1 eşleşme (12-Oca-2016 tarihli internet) <http://www.researchjournal.com>
- 5 %1 eşleşme (13-Tem-2016 tarihli internet) <https://ects.bahcesehir.edu.tr/bilgipaketiz/nd>
- 6 %1 eşleşme (yayımlar) DİLCİ, Tuncay. "Sınıf öğretmenlerinin öğrenme ve öğretme sürecine ilişkin yeterlilik algıları", TÜBİTAK, 2012.
- 7 %1 eşleşme (28-Nis-2014 tarihli internet) <http://sbe.karabuk.edu.tr>
- 8 %1 eşleşme (07-Şub-2014 tarihli internet) <http://www.duymak.org>
- 9 %1 eşleşme (14-May-2015 tarihli internet) <http://www.agri.edu.tr>
- 10 %< 1 eşleşme (21-Kas-2015 tarihli internet) <http://www.muftetisler.net>
- 11 %< 1 eşleşme (04-Mar-2016 tarihli internet) <http://ookam.meb.gov.tr>
- 12 %< 1 eşleşme (yayımlar) KILMEN, Sevilay, KÖSTERELİOĞLU AKIN, Meltem and KÖSTERELİOĞLU, İlker. "Öğretmen Adaylarının Ölçme Değerlendirme Araç ve Yaklaşımlarına İlişkin Yeterlilik Algıları", Abant İzzet Baysal Üniversitesi 2007

Tez Danış.
 Prof. Dr. S. Karakaya
 26.12.2016